

YENİ ÇAĞ

8 (266)
Ağustos
1986

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
• Sosyalizmin barış taarruzu sürüyor	3
<i>Hermann Axen (DAC)</i> Potansiyellerimizi kullanmanın yeni yolları	12
Tropik Afrika: Bunalımdan çıkış yolu	22
<i>Nguyen Vinh (Vietnam)</i> Sosyalist yolda geçiş dönemi	38
<i>Rogelio Gonzalez (Paraguay)</i> Zamanını doldurmuş rejim can çekiyor	47
<i>Unni Krishnan (Hindistan), Semou Pathe Gueye (Senegal), Ali Ahmet el Tayeb (Sudan)</i> Yeni Delhi'den Harare'ye Bağlantısızlar Hareketi	56
• Saldırgan doktrinin ardında yatan	71
• «Sessiz ölüm» üzerine gerçekler	83

ÖZEL SAYFALAR

• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	90
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	91
	1

• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Güney Afrika Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	92
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Ürdün Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Faik Warrad yoldaşa mesajı	93
• TKP MK'nin Parlamento Ara Seçimlerine İlişkin Açıklaması	94
• TKP MK'nin Anti-Bulgar Kampanya ile ilgili Açıklaması	97
• TKP MK'nin Bildirisi	99

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 30 Haziran 1986

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Yorum

SOSYALİZMİN BARIŞ TAARUZU SÜRÜYOR

1986 Uluslararası Barış Yılı'nı yarılamiş bulunuyoruz. Bu dönem, Batı Avrupa ve Japonya'da savaş karşıtı çıkışlarda yükselişin kaydedildiği, Birleşik Amerika'da Pentagon ve Beyaz Saray'ın militarist politikasına karşı direnişlerde artışın görüldüğü, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki barış güçlerinin konumlarını daha da güçlendirdiği bir dönem oldu. Halkların silahlanma yarışının durdurulması, silahsızlanmaya geçilmesi ve nükleer yıkım tehlikesinin ortadan kaldırılması için yürüttüğü savaşım, günümüzün en etkin ve saygın gücü olan, insanlığın önünde duran büyük sorunların her birinin çözüme kavuşturulması çabalarına katılımı gerekli olan sosyalizmin yeni ve geniş barış taaruzuna güçlü bir ivme kazandırıyor.

Barışı savunmak günümüzün en başta gelen ödevidir. Savaş tehlikesini ortadan kaldırma yollarını aramaktan kaçmak ise, uygarlığın geleceğiyle oynamak demektir. Günümüz koşullarında hiç bir devlet ya da devletler grubu kendi güvenliğini ve refahını askeri güce dayanarak kendi iradesini öteki ülkelere ve halklara dayatmakla sağlayamaz. İster «yeni globalizm» densin, isterse başka adlar takılsın böyle bir politikanın geleceği yoktur. Böyle bir politika insanlık açısından felaket demektir.

Bu olgudan çıkarak sosyalist topluluk üyesi devletler, SSCB ve ABD'nin yüksek düzeydeki yöneticileri arasında Cenevre'de yapılan görüşmelerde saptanan olumlu çizgiyi sürdürmek ve geliştirmek amacıyla bir dizi önemli girişimde bulunarak büyük adımlar atmaya yöneldiler. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov, kardeş ülkelerin ortak iradesini dile getirerek, 15 Ocak 1986 tarihinde, dünyamızı 2.000 yılına kadar nükleer silahlardan tamamen arındırmak amacıyla aşamalı bir nükleer silahsız-

lanmayı öngören geniş bir programı ve uluslararası durumun iyileştirilmesine yönelik öteki etkin önlemleri içeren bir açıklamada bulundu. Bu program SBKP'nin 27. Kongresi'nde, öteki kardeş komünist ve işçi partilerin kongrelerinde tümüyle onaylandı. Çeşitli ülkelerin komünistleri, barış ve halkların güvenliği uğrunda mücadele edenler bu programı kendi öz programları olarak benimsediler. Dünya kamuoyu, Sovyetler Birliği'nin nükleer denemeler üzerinde uyguladığı moratoryumu, kimyasal silahların yokedilmesine ilişkin Sovyet öneri ve projelerini aktif destekledi.

Sosyalizmin barışçı girişimlerinin böylesine geniş bir destek görmesi bir raslantı değildir. Sosyalist topluluk üyesi devletlerin önerilerinde savaşın önlenmesine ilgi duyan, komünist fikirleri paylaşmayanlar da içinde, tüm insanların istem ve özlemleri en yoğun bir biçimde odaklaşarak ifadesini buluyor. Sosyalizmin önerdiği barış programlarıyla halkların istem ve özlemleri arasındaki bu uyum Varşova Antlaşması Örgütü (VAO) üyesi ülkelerin Haziran ayında Budapeşte'de yapılan Politik Danışma Komitesi'nin toplantısında kabul edilen belgelerde bir kez daha kendini açıklıkla gösterdi.

Budapeşte toplantısına katılan parti ve devlet yöneticileri SBKP'nin 27. Kongresi'nde ve öteki kardeş partilerin kongrelerinde oluşturulan ve barışın güçlendirilmesine, yığınsal kırim silahlarının yokedilmesine ve kapsamlı bir uluslararası güvenlik sisteminin yaratılmasına yönelik dış politik doğrultuyu bütünüyle desteklediler. VAO üyesi devletlerin, şimdiki politikalarının ana doğrultularına ilişkin tutum ve pratik adımlarını daha da uyumlaştırmaları Budapeşte toplantısının önemli bir sonucu oldu. Bu uyum, toplantıdan sonra yayınlanan Ortak Bildiri'de ve toplantının kabul ettiği NATO ülkelerine ve tüm Avrupa devletlerine Çağrı'da yer alan somut önerilerde ifadesini buldu.

Bu önerilerin ana çizgileri nelerdir?

Varşova Antlaşması üyesi ülkelerin ortaya attığı silahlanmanın yüzünde durdurulması, silahlanma yarışının uzaya sıçratılmaması ve silahsızlanmanın sağlanması programının, her şeyden önce, *kapsamlı ve bütünsel bir nitelik taşıdığına* işaret edelim. VAO üyesi ülkeler tüm devletleri ortak yarar uğrunda güçlerini birleştirmeye çağırdılar. Şimdi ne yapmak gerekiyor? Sosyalizmin bu soruya yanıtı şöyle:

– Nükleer denemeler durdurulmalıdır. Bu, nükleer silahsızlanma yolunda büyük ve aynı zamanda çok daha kolay gerçekleştirilebilir bir adım olabilir, nükleer silahların geliştirilmesi ve yeni tip nükleer silahların yaratılmasının önünde güçlü bir engel oluşturabilir. Bu ödevin çözüm yolu ise, SSCB ile ABD'nin nükleer denemeler üzerinde karşılıklı moratoryum uygulamasından ve sıkı bir denetim altında nükleer denemelerin

tamamen yasaklanması konusunda İki ülke arasında hemen görüşmelere başlanmasından geçiyor;

– İngiltere ve Fransa'nın kendi nükleer silah potansiyellerini artırması, ABD'nin de kendi stratejik ve orta menzilli roketlerini başka ülkelere konumlandırmamayı üstlenmesi koşuluyla, Avrupa bölgesindeki Sovyet ve Amerikan orta menzilli roketlerin karşılıklı olarak tamamen yok edilmesini sağlamak. Avrupa'daki orta menzilli Amerikan roketlerinin tamamen ortadan kaldırılmasıyla birlikte Demokratik Alman Cumhuriyeti (DAC) ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti (ÇSC) topraklarına konumlandırılmış bulunan Sovyet operatif-taktik roketleri de kaldırılmış olacaktır;

– Nükleer ve uzay silahlarıyla ilgili Sovyet-Amerikan görüşmelerinde, her iki ülkenin ve öteki devletlerin çıkarlarını dikkate alan somut anlaşmalara varılması. VAO üyesi devletler, bu alanda imzalanmış olan anlaşmalara ve sözleşmelere kesin bağlılıklarını bir kez daha vurguladılar ve ABD'yi, stratejik silahların sınırlandırılmasına ilişkin anlaşmaya titizlikle uymaya ısrarla çağırdılar;

– Daha bu yüz yıl içinde, yığınsal kırım silahı olan kimyasal silahlar ve aynı zamanda bu tür silahların üretimini olanaklı kılan sanayi temeli yokedilmelidir. Varşova Antlaşması üyesi devletler NATO ülkelerini, kimyasal silahın yeni ve çok daha tehlikeli türü olan iki bölümlü kimyasal silahların üretimine ve Avrupa'ya yerleştirilmesine ilişkin planlardan vazgeçmeye çağırdılar.

Avrupa'da karşı karşıya bulunan askeri güç dengesinin azaltılmasını, savaş tehlikesini ortadan kaldırma mücadelesinin belirleyici bir yönünü oluşturduğunu dikkate alan Varşova Antlaşması üyesi devletler, Avrupa devletlerindeki kara kuvvetlerinin tüm bileşenlerinde ve taktik hava kuvvetlerinde ve aynı zamanda ABD ve Kanada'nın Avrupa'daki benzer güç ve araçlarında önemli bir indirime gidilmesini önerdiler. Geleneksel silahlardaki indirimle birlikte, menzili 1.000 kilometre kadar olan operatif-taktik amaçlı tüm nükleer silahlarda da böyle bir indirime gidilmesi sözkonusudur. Bu öneriler, coğrafi bakımdan, Atlantik'ten Urallar'a kadar tüm Avrupa'yı kapsamaktadır.

Bu yönde ilk adım olarak, karşıt askeri-politik paktlara üye devletlerin asker sayısında bir-iki yıl içinde, bir defaya mahsus karşılıklı indirime gidilebilir ve böylece her iki taraf kendi asker sayısında 100–150 bin kişilik bir indirim gerçekleştirebilir. Bu girişim çerçevesinde hava taktik hücum kuvvetlerinde yapılacak bir indirim ise çok daha büyük önem taşıyacaktır. Varşova Antlaşması üyesi devletler, bu adımın hemen ardından yeni önemli indirimlere gitmeye hazırdırlar ve eğer Kuzey Atlantik Paktı üyesi devletler de bu yönde adım atarak karşılık verirlerse, bunun sonucunda 90'lı yılların başında her iki paktın da Avrupa'daki kara kuv-

vetlerinde ve hava taktik hücum kuvvetlerinde şimdiki düzeye oranla yaklaşık yüzde 25'lik, yani her iki tarafın asker sayısında 500 biner kişilik bir indirim sağlanmış olacaktır.

Bütün bunların yapılması önerilirken, elbette silahların sınırlandırılması ve silahsızlanma sürecinin tüm alanlarında ve aşamalarında yerinde ve doğrudan denetlemeler de içinde, hem ulusal hem de uluslararası yöntem ve araçlardan yararlanılarak, etkin bir kontrol sisteminin oluşturulması da gözönünde bulunduruluyor. Varşova Antlaşması üyesi devletler, kontrolle ilgili her yeni öneriyi ve ek önlemleri görüşmeye ve gerçekleştirmeye hazır olduklarını ilan ettiler.

Budapeşte toplantısından hemen sonra SSCB, karşılıklı kabul edilebilir anlaşmalara ilişkin arayış çizgisine bağlı kalarak, Cenevre'deki Sovyet-Amerikan görüşmelerinde ele alınmakta olan sorunlara ara çözümler bulunabilmesi için:

- Roketsavar savunma sistemlerine ilişkin antlaşmanın dışına en az daha 15 yıl boyunca çıkılmaması ve «Stratejik Savunma Girişimi» (SDI) alanındaki çalışmaların laboratuvar araştırmaları düzeyi ile sınırlandırılması konularında anlaşmaya varılması;

- Stratejik saldırı silahlarının eşit düzeylerde sınırlandırılması, karşı tarafın topraklarını vurabilecek orta menzilli silahlar sorunu ile karada konumlandırılmış uzun menzilli kanatlı roketler sorununun ise ayrı olarak ele alınması ve çözüme kavuşturulması önerilerinde bulundu.

Aynı zamanda Sovyetler Birliği Avrupa'daki orta menzilli roketlere ilişkin bir anlaşma taslağı sundu ve Asya'da da bu tür roket sayısını artırmayacağını açıkladı.

SSCB, uzayın «yıldızlar savaşı» arenasına değil, «yıldızlar barışı» için verimli bir uluslararası işbirliği alanına dönüştürülmesini amaçlayan yeni bir öneriyi dünya kamuoyunun tartışmasına sundu.

Sosyalist ülkelerin yaptığı önerileri gerçekleştirmek kolay ve basit bir ödev değildir. Ne ki bu ödevi yerine getirmek bir zorunluktur, çünkü ancak ve ancak nükleer denemelerin durdurulmasıyla, nükleer silahsızlanmayı gerçekleştirmek ve silahlanma yarışının uzaya sıçratılmasını önlemekle, kimyasal ve öteki yığınsal kırım silahlarının yasaklanması ve tamamen yok edilmesiyle Avrupa halkları için, gezegenimiz üzerindeki tüm halklar için daha güvenli bir dünya yaratılabilir.

Ve burada, Varşova Antlaşması üyesi devletlerin önerdiği önlemlerin ikinci niteliksel özelliğine, yani *ardıcılığ*ına işaret etmek gerekiyor. Budapeşte toplantısında önerilen eylem programı bundan önceki girişimleri, yani Sovyet yönetiminin 15 Ocak 1986 tarihli Bildirisi'nde, iktidardaki komünist ve işçi partilerinin kongre belgelerinde yer alan girişimleri içeriyor ve geliştiriyor. Sosyalist ülkelerin girişimleri, onların savaş

tehlikesini ortadan kaldırılmasına istikrarlı ve güvenli bir dünyanın yaratılmasına yönelik ardıcıl politikalarından, askeri güç dengesinin olanaklı en alt düzeye indirilmesini, askeri potansiyellerin savunmayı sağlamaya yetecek düzeye düşürülmesini öngören askeri doktrinlerinin savunmaya yönelik niteliğinden kaynaklanıyor. Sosyalist ülkeler, eğer kendileri bir saldırı hedefi yapılmaz ve saldırıya uğramazlarsa, Avrupa'da ya da dünyanın hangi bölgesinde olursa olsun hiçbir devlete karşı hiçbir zaman ve koşulda askeri hareket başlatmayacaklarını bir kez daha tüm sorumlulukla resmen açıkladılar.

Varşova Antlaşması üyesi devletlerin, her iki askeri paktın da aynı anda dağıtılmasına ilişkin önerisi aynı barışçıl amaç ve niyetlere dayanıyor.

Bu tür girişimler, doğal olarak ABD emperyalizminin ve NATO üyesi öteki ülkelerin gerici çevrelerinin temsilcilerinde belli bir şaşkınlık yaratıyor. Bunların, sosyalist ülkelerin her girişimine hemen, bu barış önerilerinin güya kamuoyunu aldatmaya yönelik «propaganda»dan başka bir şey olmadığı damgasını vurmaya yeltenmeleri, barışın silahsızlanmayla değil, tam tersine, güçle sağlanabileceği iddialarını ileri sürmeleri artık bir gelenek halini almış bulunuyor.

Sovyetler Birliği'nin yaklaşık bir yıldan beri hiçbir nükleer deneme yapmaması propaganda mıdır? Ciddi, somut yaklaşımın bundan daha iyi bir kanıtı olabilir mi? Ve eğer bu «salt bir propaganda» ise, o halde ABD'de son zamanlarda ardarda gerçekleştirilen ve neredeyse bir güç gösterisine dönüşen nükleer denemeleri nasıl değerlendirmek gerekir? Bu soruların yanıtı kesin ve tektir: Washington, silahlanmayı tırmandırma doğrultusunu sürdürmektedir. Beyaz Saray ve Pentagon yetkilileri bu tür denemeler yapılmadan ne askeri potansiyellerini yetkinleştirebileceklerini ne de yeni nükleer silah türleri yaratabileceklerini açık açık söylüyorlar. İşte bunun içindir ki, Varşova Antlaşması üyesi ülkeler nükleer denemelere kesinlikle son verilmesini öneriyorlar. Asıl bu amaçladır ki SSCB, tek taraflı olarak uyguladığı moratoryumun süresini uzatarak, belli bir riski göze alıyor. Sosyalizmin barışçı önerilerinin boş sözler olmadığına inanmak için daha ne gibi kanıtlara ihtiyaç duyuluyor? Bu program, yeni toplum düzeninin özünden kaynaklanan, onun hümanist ülkülerine ve değerlerine yanıt veren bir programdır.

Silahlanmayı tırmandırma taraftarları bugün sık sık ulusal güvenlikten söz ederek, böyle bir sloganın ardına sığınıyorlar. Ancak nükleer çağda bu kavramın içeriği ve anlamı değişiyor. Nükleer roketlerin ve öteki yığınsal kırım silahlarının varolduğu koşullarda yalıtılmış anlamda hiçbir «ulusal» ya da «bölgesel» güvenlik olamaz. Ve bu anlamda bir güvenliğe ne «Yıldız Savaşları» projeleri yardım edebilir, ne de belki çok daha pahalı ve çok daha karmaşık olabilecek herhangi bir program katkıda buluna-

bilir. Günümüzde ulusal ve bölgesel güvenlik ancak ve ancak herkesin güvenliği olarak, yani evrensel boyutlarda bir genel güvenlik olarak varolabilir. Sadece Bulgarlar, Macarlar, Polonyalılar, Ruslar, Amerikalılar, İngilizler, Fransızlar, Japonlar için değil, herkes için güvenlik! İşte bu, sorumlulukla düşünebilen politikacılar ve bilim adamları tarafından kavranmıştır; kendi hümanist mesleki görevlerini yerine getirmede dürüstçe davranan hekimler bunu anlamışlardır. Milyonlarca barış savaşçısı bunu kavramıştır. Henüz eski düşünce tarzından sıyrılamamış olanların da akıllarını başlarına toplamaları zamanı gelmiş olsa gerek.

VAÖ üyesi sosyalist devletlerin iktidar partileri için sorun çok nettir: Onların Budapeşte toplantısında önerdikleri önlemler tüm insanlık için böylesi bir genel güvenliğin sağlanmasına yöneliktir. Bu önlemler, tüm halkların güvenli ve istikrarlı bir dünya için, büyük ya da küçük, sosyalist ya da kapitalist tüm ülkelerin, yeryüzündeki gelişmelerin reel koşullarını, kendi anlayışlarını ve geleneklerini dikkate alarak yaşayabilecekleri ve ilişkiler kurabilecekleri savaşı ve baskısız bir dünya için en içten özelemlerini yansıtmaktadır. Yarışılacaksa, silah yığıma alanında değil, kendi halklarının ihtiyaçlarını daha iyi, daha tam ve ardıcıl karşılayabilme, insanların kendi kişiliklerini çok yönlü geliştirmeleri ve yeteneklerini ortaya koyabilmeleri için gerekli olan koşulları yaratabilme alanında yarışılmalıdır.

Ne yazık ki, ABD yönetici çevrelerinin pekçok temsilcisinde ve Washington'un NATO'lu kimi bağlaşıklarında insanlığın önünde üçüncü bir yolun olmadığı olgusunun açıkça kavrandığının henüz görülmediğini saptamak gerekiyor.

Bugün insanların ezici çoğunluğu şunu açıkça kavramış bulunuyor: Bir nükleer savaş, hatta «sınırlı» bir nükleer savaş öylesi ekolojik değişimler getirecektir ki, bütün bunlar tüm canlı varlıkların toptan yokolmasına yol açacaktır. «Güç konumundan barışı sağlama»ya ilişkin hangi terminolojiyle gizlenmeye çalışılırsa çalışılsın, tek başına silahlanma yarışının bile, yaşamı ciddi biçimde tehdit ettiğini açıkça anlamak gerekiyor. Stockholm'deki Uluslararası Barış Sorunlarını Araştırma Enstitüsü'nün değerlendirmelerine göre, dünya çapındaki askeri harcamalar 1975–1985 arasındaki 10 yıllık dönemde 507 milyar dolarlık bir artış göstererek, toplam 1 trilyon dolara yaklaşmıştır. Bu rakam, tüm Afrika kıtasında yaratılan Gayri Safi İç Hasıla (GSİH)'dan iki kat fazladır. Latin Amerika GSİH'nın yüzde 83'üne, Asya'daki genç devletlerin GSİH'nın yüzde 72,5'ine eşittir ve gelişmeye ayrılan resmi yardım miktarından da 17 kat daha fazladır. Silahlanma yarışı insanlığın maddi kaynaklarını ve doğal zenginlikleri tüketmekte, en değerli bilim adamlarını, kalifiye üretici kadroları yaratıcı, yapıcı çalışmalardan alıkoymaktadır. Bugün yeryüzünde 100 milyon kişi savaş hazırlıklarının yapıldığı askeri alanlarda çalışmakta; dünyamızdaki diplomalı bilim adamı ve mühendislerin dörtte biri askeri

araştırmalarla uğraşmakta ve askeri projeler çerçevesinde faaliyet yürütmekte; önde gelen kapitalist devletlerde temel hammaddelerin yüzde 5 ile 10'u askeri amaçlara ayrılmaktadır. Eğer devletler ve halklar barış içinde yanyana yaşamayı öğrenemezlerse, hep birlikte yokolabilirler ve bu, teknik ya da insan hatası yüzünden her an olabilir ya da tüketilmiş, cansızlaşmış bir gezegen üzerinde daha uzak bir gelecekte olabilir. Bu bir kıyamet haberciliği değil, tamamıyla reel bir olasılıktır.

Silahlanma yarışının durdurulması, silahsızlanmaya geçilmesi sadece gerginliği gidermekle, nükleer yıkım tehlikesini ortadan kaldırmakla kalmayacak, aynı zamanda dünyanın her yerinde yoksulluk ve gerikalmışlığın adım adım üstesinden gelebilmek için gerekli kaynakları da sağlayacak, öteki global sorunların çözümüne yardım edecektir. Bu yüzden ki, ABD devlet başkanlığının, Budapeşte toplantısında ortaya atılan önerilerin, süresi belirsiz bir gelecekte «ele alınacağı» yolundaki vaatleri barışa gerçekten ilgi duyan, tüm insanlığın yazgısıyla yakından ilgilenen hiç kimseyi tatmin edemez. Aynı zamanda Washington'da ve NATO üyesi kimi öteki ülkelerin başkentlerinde belirli çevreler, sosyalist devletlerin önerilerini küçümsemeye, bunların halklar arasındaki çekiciliğini zayıflatmaya çalışıyorlar.

Militarist çevrelerin temsilcilerinin, silahlanma yarışını durduracak yeni anlaşmalara varılması yönündeki her olanağı baltalamakla yetinmeyip, aynı zamanda bu alanda imzalanmış olan mevcut anlaşmalardan vazgeçme yönündeki ısrarlı çaba sarfetmeleri ciddi bir kaygı yaratıyor. ABD yönetimi, başkan R. Reagan'ın stratejik silahların sınırlandırılmasına ilişkin SALT-2 Anlaşması'na uymaktan vazgeçileceği yolundaki açıklamasını haklı göstermek için her çareye başvuruyor. Üstelik, Sovyetler Birliği'ni sözkonusu anlaşmanın kimi hükümlerini «çığnemek» iddialarıyla sürekli suçlamaya yelteniyor. Ve bu iddialarını doğrulayacak inandırıcı tek bir kanıtla sahip olmadıkları için, — aslında böyle bir kanıt yoktur, çünkü SSCB SALT-2 anlaşmasının her satırına titizlikle bağlı kalarak bu anlaşmaya kesinlikle uymaktadır — R. Reagan SALT-2 anlaşmasını «silahlanma yarışını yasallaştıran» bir belge olarak ilan etmiş ve kendisinin bu somut anlaşmaya her zaman karşı olduğunu açıkça belirtmiş bulunuyor.

Her ne pahasına olursa olsun askersel üstünlük elde etme niyetleri, emperyalizmin en saldırgan, açık savaş yanlısı temsilcilerini uluslararası arenada oluşmuş bulunan ve güçler dengesine dayanan istikrarın doğrudan doğruya temellerini sarsacak çok tehlikeli bir adımı daha atmaya itiyor. Burada sözkonusu olan, roketsavar (ABM) sistemlerinin sınırlandırılmasına ilişkin anlaşmanın torpillenmesidir ve böyle bir şeyi, başta ABD Savunma Bakanı Caspar Weinberger olmak üzere, «Yıldız Savaşları» projesinin en ateşli savunucuları ısrarla istemektedir.

Washington'un, dünya egemenliği ve ideolojik tahammülsüzlük konum-

larından haklı gösterilmeye çalışılan kaba kuvvet, nükleer yumruk ve devlet terörizmine dayalı hesapları ancak ve ancak günümüzün gerçeklerini dikkate almamada hala ayak diremesiyle açıklanabilir. Amerikan yönetiminin dünyanın çeşitli bölgelerinde giriştiği bu tür hareketler uluslararası ilişkileri daha da gerginleştirmektedir. Bu yönetim, dünyadaki durumu nükleer ve «Yıldız savaşları» kategorileriyle, silahlanma yarışı ve militarist şantajlar açısından değerlendirmeye devam etmekte ve böylece hem genel güvenliği hem de kendi ülkesinin güvenliğini giderek daha çok baltalamaktadır.

Böyle bir ortamda her insanın önüne «nasıl bir tutum takınılacak?» sorusu çıkıyor. Komünistler, milyonlarca insanın barış istemlerine ve yönelimlerine büyük bir değer biçiyor. Bununla birlikte komünistler, şimdi sadece barışı arzulamakla, askersel potansiyellerin artırılmasını kınamakla, insanlık için asıl tehlikenin nereden kaynaklandığını görmeye yetinilmemesi gerektiği görüşündedirler. Harekete geçmek! İsrarla, azimle hareket etmek! Bugün gerekli olan budur.

Sosyalist devletlerin insancıl girişimleri tüm uluslararası durumda köklü bir dönüş için elverişli koşullar yaratıyor. Ama bu elverişli koşullar iyiye doğru bir dönüşün henüz kendisi değildir. İnsanlığın üzerine çökmüş bulunan tehlike hala eşi görülmemiş bir tehlike olarak kalmaya devam ediyor ve bunu savuşturmak için de eşi görülmemiş çabalar harcamak gerekiyor.

Yeryüzündeki tüm halklar için adil, kalıcı bir barış ve güvenlik sağlama ödevinin çözümü tüm barışsever güçlerin sıkı bir eylem ve işbirliğine gitmelerini gerekli kılıyor. Dünya sosyalizmi, uluslararası komünist ve işçi hareketi, kurtulmuş devletlerin halkları, demokratik yığın hareketleri işte bunu savunuyor.

Bugün komünistler, geniş yığınların içine şu anlayışın taşınmasını bir görev biliyorlar: Barışı korumada reel başarıların elde edilmesi, savaş tehlikesinin bilincine varmış olan istisnasız tüm hareketlerin, akım ve grupların işbirliğini gerektiriyor. Onların sıralarındaki dağınıklık ve önyargılar ne kadar daha çabuk aşılsa, karşılıklı anlayış ne kadar daha tam sağlanabilirse, barış, sağduyu ve varolmanın potansiyelleri de o ölçüde büyüyüp güçlenecek ve etkin olacak, onun uluslararası gelişmeye yapacağı etki o denli büyük olacaktır. Kimden gelirse gelsin her barışçı girişime katılmamak ise, genel güvenliği sağlamaya yönelik halkların diploması gücünü ve rolünü sadece zayıflatır. Ve kendi ülkelerinde faaliyet gösteren komünistler, silahlanmada ve uluslararası gerginliği körüklemeye çıkarı olmayan herkesi, bu arada günümüzün gerçeklerine hoyalı kapılmadan bakmaya hazır olan burjuva politikacılarını ve devlet adamlarını da barışın bayrağı altında toplanmaya çağırırlar. Barış hareketi içinde düşmanlar değil, sadece eşit haklı partnerler yer alabilir;

içten bir şekilde nükleer yangın tehlikesine karşı koymak isteyen herkese bu hareket içinde yer vardır.

Politik Danışma Komitesi'nin toplantısında yükseltilen somut program, Varşova Antlaşması üyesi sosyalist devletlerin bu günümüzde tek kabul edilebilir partnerlik anlayışını çıkış noktası yaptıklarını bir kez daha kanıtlıyor. Budapeşte'de dile getirilen öneriler tüm insanlık için büyük bir önem taşıyor. Bu öneriler, halkların gerçek güvenliğini sağlama çabalarında eşit haklı taraflar olarak tüm devletlere yöneltilmiş bulunuyor.

Varşova Antlaşması'nın en yüksek organının toplantısı, bugünkü gelişmenin temel sorunlarına yaklaşımda sosyalist topluluk üyesi ülkelerin birliğini, insanın en temel hakkı olan barış ve yaşama hakkını savunmada onların sarsılmaz kararlılığını ve bu uğurda gelecekte de omuz omuza, duraksamadan yürümeye devam edeceklerini bir kez daha gözler önüne serdi.

Sosyalizm, barış tutaruzunu sürdürüyor.

Ganço Ganev

BSS dergisi Yazı Kurulu üyesi, Bulgar Komünist Partisi temsilcisi

Sandor Szorcisk

BSS dergisi Yazı Kurulu üyesi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi temsilcisi

Jerzy Waszczuk

BSS dergisi Yazı Kurulu üyesi, Polonya Birleşik İşçi Partisi temsilcisi

Potansiyellerimizi kullanmanın yeni yolları

Hermann Axen

*Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Politik
Büro Üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri*

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin (ASBP) 11. Kongresi, 17–21 Nisan 1986'de Berlin'de yapıldı. Merkez Komitesi'nin çalışmaları üzerine bir rapor ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker tarafından sunulurken, ASBP MK Politik Büro üyesi ve DAC Bakanlar Kurulu Başkanı Willi Stoph, DAC ekonomisinin 1986–1990 arasındaki gelişmesi üzerine beş yıllık plan direktiflerini gerekçelendirdi. Partinin yönetim organları, Kongrenin 2.683 delegesi tarafından oybirliği ile seçildi.

Çalışmaları özetlerken, Erich Honecker şunları söyledi: «Kongremiz başarıyla geçmiş ve büyük iş yapmıştır. Kongrenin doğrultular üzerine kararları DAC'de gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunu ilerletmede nitel bakımdan yeni bir aşamanın başlangıcını belirliyor. Demek ki, parti programımızı sürekli uygulamaktayız.» ⁽¹⁾

Onbeş yıl önce, ASBP'nin Sekizinci Kongresi (1971) gelişmiş sosyalizm kuruculuğunun genel hattını çizdi, böylelikle yeni toplumun amaçlarına ulaşmada daha yüksek bir aşamayı başlattı. Kongre, bu görevleri, ASBP yönlendiriciliğindeki işçi sınıfının ve Cumhuriyetin öteki emekçilerinin tarihsel kazanımlarının ışığında ve sosyalist üretim ilişkilerinin zaferinin kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin görevlerinin başarıyla yerine getirilmesiyle belirlendiği olgusuna dayanarak formüle etti. Sosyalist toplumun temel yasası ancak bundan sonra daha tam ve sınırsız kapsamda işler. Buna dayanarak Erich Honecker kongrede partinin doğrultusunun merkezi ögesini, uyumlu bir ekonomik ve sosyal politikanın garanti edilmesiyle bağlanması gereken en önemli görevi ortaya koydu. Sekizinci Kongrenin belgelerinde bu görev şöyle formüle edilmiştir: «Yüksek üretim kalkınma oranları, daha yüksek etkinlik, bilimsel ve teknik ilerleme ve artan emek üretkenliği temelinde halkın maddi ve kültürel yaşam standartlarının daha da yükselmesini sağlamak.» ⁽²⁾

Bu en önemli görev, sürmekte olan bilimsel ve teknik devrim ile bağlı olarak ele alınmalıydı. O nedenledir ki Erich Honecker onbeş yıl önce dikkatleri, genel olarak ekstansif olan ekonomik kalkınmanın entansif kalkınmaya dönüştürülmesi zorunluluğuna çekmişti.

Bunu izleyen dönemde partinin çizgisi, ülkemizin sosyalist gelişmesinin

⁽¹⁾ Neues Deutschland, 22 Nisan 1986.

⁽²⁾ ASBP Sekizinci Kongresi (Tutanaklar, c. 1, Berlin 1971, s. 61–62).

itici ruhu olarak işlev gördü. Ülke ekonomisi güçlendi ve halkın maddi ve sosyal koşulları büyük ölçüde iyileşti. Ernst Thaelmann'ın öğütlerine bağlı kalan ASBP yığınlarla bağlarını daha da güçlendirerek ardıcılık ve yaratıcılık Marksist-Leninist teoriyi pratiğe uyguladı ve geliştirdi. Halkın sosyalist bilinci ve toplumun moral ve politik birliği güçlendi.

ASBP'nin Dokuzuncu Kongresi (1976) sağlanan gelişmeyi dikkate aldı ve sosyalist entansifleşmeyi ve üretimin nitel etmenlerini her yönüyle kullanmayı kararlılıkla sürdürme hedefini öne koydu. Daha önceki gelişmeden çıkartılan teorik ve politik sonuçlar ve yeni gerekler Kongre tarafından parti programına yazıldı: «Gelişmiş bir sosyalist toplum, istikrarlı ekonomik büyüme, yüksek üretkenlik ve toplumsal emeğin etkinliğini güvence altına alan güçlü bir maddi ve teknik temelin yaratılması demektir. Buna götüren esas yol, toplumsal üretimin entansifleştirilmesinden geçer, bunun en önemli koşulu ise bilimsel ve teknik devrimin kazanımları ile sosyalizmin üstünlüklerinin organik olarak birbirine karılmasıdır. Gelişmiş bir sosyalist toplum, ekonomik politikayı sosyal politika ile organik birlik içinde uygulamaktır». (3) (Altı H. A. tarafından çizildi.)

ASBP'nin Onuncu Kongresi (1981), bir yandan bilimsel ve teknik devrimin hızla sürdüğü, öte yanda uluslararası durumun kötüleştiği bir dönemde toplandı. Kongre, partinin ekonomik stratejisiyle ilgili olarak on doğrultu koydu ve ülkenin ekonomik gücünün en iyi bir biçimde büyümesini sağlamak için bilimsel ve teknik ilerlemenin potansiyellerinin ve en son kazanımlarının en iyi biçimde kullanılmasını istedi.

Nihayet, ASBP'nin kısa bir süre önce yapılan 11. Kongresi, üretimin entansifleştirilmesi ve parti programının uygulanması yolundaki 15 yıllık ilerlemenin sonuçlarını çıkardı. Geriye bakıldığında, sekizinci kongreden bu yana geçen yılların, cumhuriyetimizde, sosyalist toplumun gelişmesinin özellikle başarılı bir dönemini oluşturduğu söylenebilir.

Yolumuz dümdüz değildi. Parti yeni ve karmaşık görevlerle karşı karşıya idi ve güçlükleri olağanüstü çabalarla, amacının net olmasıyla ve çok iyi düşünülmüş bir Marksist-Leninist politika ile aştı. Kongre delegeleri MK Raporundaki şu sözleri gururla dinlediler: «Ekonomik stratejimize dayanarak üretimin entansifleştirilmesini, ekonomik potansiyeli güçlendirmenin en önemli temeli ve buna dayanarak gerekli ekonomik büyümeyi sağlamayı başardık». (4) Bu, birçok şeyle birlikte, ulusal gelirdeki artışın (1981-85'de bu, 1,087 trilyon markı buldu) yüzde 90'ının daha yüksek emek üretkenliği ile sağlanmış olması olgusu ile belirleniyor.

Üretim ile bilimin karşılıklı olarak daha fazla etkileşim içine sokulmasında, bilimsel ve teknik devrimin sonuçlarının yoğunlaştırılmış uygu-

(3) Almanya Sosyalist Birlik Partisi Programı, Berlin 1976, s. 26.

(4) ASBP MK'nin ASBP 11. Kongresine Raporu, Raportör: Erich Honecker, Berlin 1986, s. 21.

lamasında, donatımın rasyonel kullanımında ve enerji, hammadde ve öteki maddeler ile emek süresinde tasarruf gibi konularda değerli deneyimler kazanmış bulunuyoruz. SSCB ve öteki sosyalist ülkelerle işbirliği, özellikle topluluğumuzun dünya üzerindeki ağırlığının daha da artmasının bağlı bulunduğu ve sürekli ortak ilerleyişimizin güvencesi olan bilimsel ve teknik ilerlemenin en önemli alanlarında derinleştirildi.

Sekizinci Kongreden bu yana, özellikle de son beş yıl içinde ASBP, aynı zamanda merkezi planlamanın, ekonomik yönetim ve işletmenin mükemmelleştirilmesinde ve işletmeler ile yerel erk organlarının girişimciliğinin geliştirilmesinde hazine değerinde deneyim kazanmıştır. Kombinalar bütün bir yeniden üretim sürecinin uyumlu bir şekilde yönetilmesinde ve örgütlenmesinde (çeşitli sanayi dallarının özgüllüklerine göre) araştırmadan ve geliştirmeden, bitmiş ürünün pazarlamasına kadar her alanda modern yöntemler buldular.

Emekçi halkın kırdı ve kentteki yaşam düzeyi, daha yüksek emek üretkenliği temelinde yükseldi. Ülkemizdeki gerçekler, tam istihdam, yığınların refahı, herkese eşit eğitim ve halka sağlıktır. 1971'den 1985'de kadar 2,4 milyon daire yapıldı ve modernize edildi böylece 7,2 milyon yurttaşın konut koşulları iyileştirildi. Aynı dönemde kişi başına reel gelir, iki kat arttı. Bu artış, temel tüketim mallarının perakende fiyatlarındaki istikrarla sağlandı: Kiralar, ulaşım ve hizmetler alanındaki fiyatlar da artmadı. Emegın geniş kapsamlı bir bilimsel örgütlenmesi aracılığıyla yedi milyon emekçi, ikramiyelerde nicelik ile niteliğin çeşitli biçimlerde bağdaştırıldığı yeni bir ücret sistemine geçirildi. Bu onbeş yıl içinde yıllık emekli aylıkları 9,7 milyar marktan 17,4 milyar marka çıktı.

Cumhuriyetimizde iç politik durum güçlenmesini sürdürdü. Düşmanın tırmandırdığı antisosyalist propagandaya ve yıkıcı faaliyete karşın, parti, devlet ve DAC halkı arasında güçlü güven ilişkileri kuruldu. Sosyalist demokrasi demokratik merkeziyetçilik temlinde canlı ve yaratıcı bir biçimde gelişiyor.

DAC dünyanın sanayileşmiş ilk on ülkesi arasında sağlam bir yere sahiptir. Çok iyi gelişmiş modern bir sosyalist tarıma sahiptir. Avrupa'nın kalbinde, sosyalist ve kapitalist dünyanın ayırım çizgisinde ekonomik bakımdan sağlam, istikrarlı ve barışçı bir devlettir. DAC, sınıfsal görevini güvenle yerine getirmiştir, çünkü onun güçlenmesi ve çok yönlü gelişmesi sosyalist sistemin potansiyellerini kanıtıyor. Bu yolla halkımız, köylülük ve öteki emekçilerle bağlaşıklık içinde, devleti ve toplumu yönetmede burjuvaziden daha yetenekli olduğunu defalarca kanıtlamış olan işçi sınıfının ülkelerinin ayaşama geçirilmesine yardım ediyor.

Günümüzün dünya çapındaki gerekleri, insanlığın koşullarına en büyük etkiyi yapan alanlarda sosyalist toplum tarafından çok daha iyi bir biçimde yerine getirilmektedir. Erich Honecker, Kongreye şunları söyledi:

«Uluslararası planda sık sık sorulan reel sosyalizmin ne olduğuna ilişkin soruyu yanıtlarken, kendi yapıtımızı gururla gösterebiliriz.» ⁽⁵⁾ Katedilen yolun olumlu değerlendirmesi, ana görevimizi yerine getirmeye devam etme, bu arada uyumlu bir ekonomik sosyal politika izleme kararımızın temelini oluşturdu.

Kazanımların getirdiği tüm hoşnutluğa karşın, Kongre delegeleri daha fazlasının yapılabileceğini ve yapılması gerektiğini vurguladılar. Çağımız bizden çok yüksek taleplerde bulunuyor, çünkü sosyalizmin tarihsel misyonu bir toplumsal sistem olarak kapitalizmden daha iyi olduğunu kanıtlamaktır. Politikası ve ideolojisiyle, pratik eylemleri ve emekçi halkın yararına toplumsal kazanımlarıyla sosyalizm, çağımızın görevlerini yerine getirebileceğini inkar edilemez biçimde birçok kez kanıtlamıştır. İkinci Dünya Savaşından bu yana geçen 40 yıl içinde barışın korunmasına canalcı katkıda bulunmuştur. Askersel-stratejik eşitliği sağlayarak, sosyalist topluluk, emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin dünyayı nükleer bir cehenneme dönüştürmesini önlemiştir.

Kardeş ülkelerin politikası da, şimdi yeni sistemimize özgü potansiyellerin ekonomik alanda yeni bir biçimde kullanılmasını amaçlamaktadır. Ekonomik alan, şimdiye kadar tarihsel gelişmemizin özgüllükleri gereği kapitalizme yetişmek zorunda olduğumuz ve emek üretkenliğinde önder konumlar elde ederek güçler oranını kendi lehimize değiştirmemiz gereken alandır. Bu, aynı zamanda, dünya çapında barışın korunması gereksinimine bizim verdiğimiz yanıttır. Sosyalizmle çatışmayı savunanlar yalnızca askersel-stratejik üstünlük elde etme şansına sahip olmadıklarını değil, (askersel-stratejik eşitlik artık elde edilmiştir) aynı zamanda sosyalizme silahlanma yarışı aracılığıyla diz çöktirmek çabalarının da boşuna olduğunu, sosyalizm ile kapitalizmin barışçıl yarışmasının tek sağduyulu alternatif olduğunu görmek zorunda kalacaklardır.

11. Kongre, DAC komünistlerinin bu görevleri gerektiği gibi yerine getirme kararlılığını bir kez daha ortaya koydu. Son birkaç yıl boyunca ulusal ekonominin sosyalist entansif genişletilmiş yeniden üretime çevrilmesi ve beraberinde gelen toplumsal gelişmenin bütününün iyileşmesi, gelişmiş sosyalizmi daha da biçimlendirmede nitel bakımdan yeni bir aşamanın başlatılması için gerekli önkoşulları yarattı.

11. Kongre, birincil önem taşıyan bir görev formüle etti: Üretimin çok yönlü entansifleştirilmesi ve hızlandırılması. Bunun için sosyalizmin üstünlükleri dünya çapındaki bilimsel ve teknik devrimin sonuçlarıyla karılmalı, böylece toplumumuzun üretici güçlerinin halk yararına daha hızlı ve daha etkin gelişmesi güvence altına alınmalıdır. Amaç, anahtar teknolojilere, ya da Batıda dedikleri gibi, yüksek teknolojilere hakim olmaktır. İşte ASBP'nin ekonomik politikasının en önemli ögesi şimdi bu-

⁽⁵⁾ Agy, s. 6.

dur. Mikroelektronik, esnek otomatik sistemler, bilgisayarlar, robotlar otomatik işyerleri, modern enformasyon teknolojileri, lazer araçları ve bioteknolojiler giderek daha önem kazanıyor ve bu nedenle de beş yıllık plan bunların hızlandırılmış bir biçimde uygulanmasını öngörüyor.

Erich Honecker Kongrede: «Dünyada üretici güçlerin gelişmesi yolunda sürekli büyüme söz konusudur, bu bizim için öncelikli alandır» vurgulamasını yaptı. «Bizim için bu, zamanla yarışta yerimizi almak, bir dizi anahtar göstergede ileri gitmek, böylelikle ekonomide ve sosyal alanda daha yüksek konumlara ulaşılmasını sağlamak demektir.» ⁽⁶⁾ 1986'dan 1990'a kadar ulusal gelir yüzde 24–26 artırılabileceği; bakanlıklara bağlı sanayi işletmelerinde net üretim yüzde 49, emek üretkenliği yüzde 51 artırılacaktır, buna karşın birim başına girdilerdeki hammadde ve öteki maddelerde yılda yüzde 4, enerji kaynaklarında ise yüzde 3,3 tasarruf yapılacaktır.

Bilimsel teknik devrimin seyrini ve ülkemizdeki üretimin genel teknik düzeyini belirleyen üretim hatlarında yüksek büyüme oranları planlanmıştır. Beş yıl içinde mikroelektronik parçalar ve araçlar üretimi 30 milyar marklık değerden 42 milyar marklık değere çıkartılacaktır. 1970'de sanayimizde tek bir robot yoktu, oysa geçen yıl 57 bin robot faaliyettedir. 1980'lerin sonunda, emek üretkenliğini artırmak ve çalışmayı kolaylaştırmak amacıyla 75–80 bin yeni robot kullanıma sokulacaktır. Otomatikleştirilmiş işyerlerinin sayısında hızla artış olacaktır. Beş yılın sonunda, bunlar 85–90 bini bulacaktır.

Kongre, geleceğin sorunlarının çözülmesinin günlük sorunlarımızı hiçbir şekilde gölgelememesi uyarısında bulundu. Henüz yapılamayanların tamamlanması için çaba harcanmalıdır. İlerlememizin yeni aşamasında yeni sosyal sorunlarla da karşı karşıya kalacağız. Bu ise en başta emekçiler açısından daha yüksek bir bilinci gerektiriyor.

Üretimin çok yönlü ve hızlandırılmış entansifleştirilmesinin başarılmasında ve yüksek teknolojilerin üstesinden gelmede en önemli etmen insandır. Kongre, bu olguyu somut biçimde ele aldı. Sosyalizmin üretici güçlerinin gelişmesindeki devrimci değişiklikler ile onun kurucuları yaratıcı güçlerini, beceri ve yeteneklerini daha tam, bilinçli ve üretken olarak kullanabilirler ve kullanmalıdırlar. En son bilimsel buluşların yalnızca üretim düzeyinin değil, aynı zamanda halkın refahının yükseltilmesi ve geliştirilmesine de hizmet etmesi ve sosyalist yaşam tarzının daha da biçimlendirilmesine yardımcı olması çok önemlidir.

Kongre delegeleri, yurttaşların çok verimli, somut ve istikrarlı sonuçlar getirdiğini hissettikleri zaman işe bağlılıklarının ve çalışmalarına yeni yaklaşımlar getirdikleri bilinçli eylemlerinin arttığını anlattılar. Bu, bilim-

⁽⁶⁾ Agy, s. 49.

sel teknik devrime hakim olmada çok güçlü bir itici güçtür ve sosyalizm bunun için gerekli sosyal koşulları yaratmaktadır.

Ekonomik stratejiyle birlikte, 11. Kongre, ASBP'nin ideolojik faaliyetinin konseptini de geliştirdi. Parti çalışmasının görevleri ile bunu işçi sınıfının ve tüm halkın yaşamı ile daha sıkı bağlamanın yolları üzerine ayrıntılı bir tartışma oldu. MK raporunda şöyle deniyor: «Önümüzdeki yıllar için önümüze koyduğumuz tüm görevlerin ışığında partinin sosyalizm kuruculuğundaki öncü rolünün sürekli arttığına daha fazla inandık ... Şimdi, her zamankinden daha fazla emekçi halkın çalışma tutkusunu, sağlam bilgisini ve mesleki yeteneğini teşvik etmek, yeni olana özlem duymalarını sağlamak, işçi sınıfımızın ve aydınlarımızın iyi çalışma ahlakı, güvenilirlik ve disiplin duygusu gibi geleneksel özelliklerini daha da geliştirmek gerekmektedir. Günümüzde devrimci eylemler ve amaçlar, bilimsel teknik ilerlemeye kesin destek vermekte ve ekonomik stratejimizi yaşama geçirmekte ifade buluyor». (7)

11. Kongrenin ele aldığı sosyalist üstyapının geliştirmesine ilişkin daha yüksek görevler, bu nedenle, sistemimizin ekonomik temelinin pekiştirilmesiyle tam bir uyum içindedir. Bu nedendir ki MK raporu ve Kongre tartışmaları ulusal eğitime, bilime ve yetişen kuşağın komünist eğitime böylece ciddi bir dikkat ayırdı.

Kongre, komünistleri ve DAC'nın öteki emekçilerini Lenin'in partisi ve ülkesiyle ve sosyalist topluluk üyesi ülkelerin öteki komünist ve işçi partileriyle zamanın sınavından geçmiş kardeşçe bağlaşıklığı derinleştirmeye ve güçlendirmeye çağırdı. Onlarla sıkı işbirliği partinin kararlarının yaşama geçirilmesinin bir güvencesi olmuştur ve olmaya devam ediyor.

Mihail Gorbaçov'un başkanlığında bir SBKP delegasyonunun 11. Kongremizde hazır bulunması, bizi yeni başarılar için esinlendirdi. ASBP ve SBKP uzun erimli ekonomik ve sosyal gelişme amaçlarında, yakıcı sorunların pratik çözümünde, dış politikanın ve savunmanın uzun erimli hedeflerinde tam bir görüş birliği içindedir. Bugün, gelişmemizin yeni aşamasında, SSCB ile DAC arasında ekonomik, bilimsel, teknik, manevi ve öteki alanlardaki kardeşçe işbirliği daha yüksek bir düzeye çıkmıştır.

Son kongrelerinde her iki kardeş parti ortak çabalarla gelişmiş sosyalizmin biçimlendirilmesinin anahtar sorunu olan üretimin entansifleştirilmesine ulaşmak için atılması gereken adımları kararlaştırdılar. SBKP 27. Kongresi kararları SSCB'de toplumsal ilişkilerin mükemmelleştirilmesi ve sosyalizmin dünya çapındaki gücünün ve etkisinin artırılması açısından temel bir önem taşımaktadır.

ASBP'nin 11. Kongre direktifleri, bilimsel ve teknik işbirliğini daha üst bir düzeye çıkartmak ve Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin

(7) Agy, s. 83-84, 86.

ekonomik doruk toplantısı (Moskova, 1984) kararlarını yaşama geçirmek görevini koymuştur. Mihail Gorbaçov kongreye, bunun çok büyük çabalar gerektirdiğini söyledi. ASBP toplumsal ilerlemenin perspektiflerinin ve daha güçlü bir barışın şimdi her zamankinden daha fazla sosyalist topluluğun birliği ve uyumu tarafından belirlendiği görüşünden hareket etti ve gelecekte de faaliyetini bu görüşten yola çıkarak yürütecektir. Kardeş ülkelerin işbirliği için koşullar daha da elverişli hale gelmiştir. Ekonomik ve sosyal gelişmenin hızlandırılması ve emek üretkenliğinde köklü bir artış, sosyalizme, emperyalizme karşı savaşımında ve yarışta canı canlı alanlarda nitel bakımdan yeni ve daha sağlam konumlar kazanma olanağını verecektir.

Kongre, son yıllarda uluslararası durumun daha da kötüleştiğini belirtti. Kongre açılmadan hemen önce ABD'nin Libya'ya korsanca saldırması Erich Honecker'in şu uyarısını haklı çıkardı: Günümüzde dünya üzerindeki durum ani değişikliklere müsaittir. ABD'de ve öteki NATO ülkelerinde tekeli sermayenin en saldırgan çevreleri Mihail Gorbaçov ile Ronald Reagan arasındaki görüşmenin sonuçlarını yok etmeye ve Cenevre ruhunu gömmeye çabalyorlar. Silahlanma yarışını tırmandırıyor ve adım adım uzayın militarizasyonunu hazırlıyorlar. Herşeyi, sosyalizm karşısında askersel üstünlük sağlayabilecek yeni toplumsal sistemi yenebilecek ve yeryüzünde toplumsal ilerlemeyi durdurabilecek güce sahip oldukları yolundaki çılgınca kavramlarına bağlamış bulunuyorlar. En gerici çevreler, bir bütün olarak insanlığın varlığını söz konusu etmeye bile hazırdırlar.

11. Kongre delegeleri, saldırgan emperyalist politikacıların caydırılmasını talep ettiler ve «güvenlikli bir geleceğin garantisi olan barışın korunması»nı ⁽⁸⁾ partinin en önemli görevi olarak gördüler. Erich Honecker, bunun gerçekçi bir görev olduğunu gösterdi. Bunun yerine getirilmesinin önkoşulları, birinci olarak iç gelişmeyi garanti altına almak ve askersel stratejik eşitliği korumak için sosyalizmin ekonomik gücünün hızla büyümesidir: İkinci olarak, topluluğumuzun yeni barış taarruzudur. Sosyalist topluluğun dünyayı 2.000 yılına kadar nükleer ve kimyasal silahlardan arındırmak yolundaki etkileyici programı, kapsamlı bir uluslararası güvenlik sisteminin oluşturulması önerisi ve Avrupa'da silahlı kuvvetlerin ve konvansiyonel silahların indirimi önerisi halklar için bir esinlendiricidir. Ve halklar her zamankinden daha aktif olarak barışın korunmasına katılıyorlar.

ABD'nin serüvenci çatışma çizgisine karşı savaş karşıtı hareketler, devletler gruplarının ve çeşitli uluslararası kamuoyu çevrelerinin ortak eylemleri bütün dünyayı sarmıştır. Bu, barış savaşımına yeni özellikler kazandırıyor. Emperyalizm, kuşkusuz daha saldırganlaşmıştır. Fakat onun uğursuz

(⁸) Agy, s. 6.

militarist politikasına karşı direnişin güçleri de hızla büyümüştür. Giderek dünya çapında bir sağduyu ve gerçekçilik koalisyonu oluşmaktadır.

Mihail Gorbaçov, Kongrede, «Batıyı uzattığımız bir yumruk değil, açılmış bir eldir» dedi. Bunu doğrulayan bir şekilde, SBKP MK Genel sekreteri konvansiyonel silahların sınırlandırılması ve silahsızlanma konularında yeni bir büyük girişimde bulundu. Böyle yaparken, şunu vurguladı: «Karşılıklı anlayışa ve silahlanma yarışının sınırlandırılmasına varan yolları arıyoruz, ama bu herhangi bir zayıflık nedeni ile değildir. Bizim başarıya gereksinimimiz var, fakat bizim dışımızda da herkesin ona ihtiyacı var». ⁽⁹⁾

Reagan yönetiminin ve öteki emperyalist devletlerin gerici çevrelerinin şimdi çok saldırgan biçimde davrandıklarını dikkate alarak, sosyalizm, barışı korumak için elinden geleni yapmaktadır. Bizim sesimiz çok gür çıkıyor ve onu duymamak olanaksızdır: Dünyanın ve insanlığın yazgısı emperyalizme teslim edilemez: O nedenle DAC komünistleri «ne kadar küçük olursa olsun, savaş tehlikesinin sürekli artma eğilimini durdurma ve onu geri, barışa sürekli istikrar kazandırılmasına doğru çevirme yönündeki her olanağı araştırmanın ve kullanmanın» ⁽¹⁰⁾ görevleri olduğuna inanıyorlar.

ASBP'nin ve Alman toprakları üzerindeki ilk işçi-köylü devletinin uluslararası politikası tüm barış, sağduyu ve gerçekçilik güçlerinin daha aktif ve daha uyumlu eylemiyle nükleer savaşın engellenmesi ve silahların sınırlandırılması ve silahsızlanmada etkin adımlarla uzayın militarizasyonunun önlenmesini hedeflemektedir. DAC, SSCB ve öteki sosyalist ülkelerle kardeşçe bağlaşıklığını geliştirmek için bilinçle çalışacak, sosyalizmin gücünün pekişmesine ve artmasına aktif katkıda bulunacak ve onun uluslararası otoritesini güçlendirecektir. Cumhuriyetimiz ulusal ve toplumsal kurtuluşları için savaşan tüm halklarla dayanışma içindedir, yeni kurtulmuş devletlerle eşit ve dostça ilişkiler geliştirmektedir ve onlara eşitlik ilkeleri temelindeki yeni bir uluslararası ekonomik düzen için savaşımalarında destek vermektedir. Kapitalist ülkelerle barış içinde yanyana yaşama ilkeleri temelinde geniş ilişkiler için ardıcıl tutum almayı politik diyalog devletler hukuku ilke ve normları ve karşılıklı olarak meşru çıkarların dikkate alınması temelinde karşılıklı yarara dayalı ilişkileri sürdürmeyi ve derinleştirmeyi amaçlıyoruz.

11. Kongre barışın korunmasından yana olan tüm güçlerle politik diyalog ve işbirliği yolundaki sınanmış politikaya yeni bir ivme verdi. Dünyanın nükleer silahlardan arındırılmasının birinci adımı olarak nükleer denemelerin durdurulması yolundaki Sovyet girişimine tam destek verdi.

⁽⁹⁾ Neues Deutschland, 19 Nisan 1986.

⁽¹⁰⁾ ASBP'nin MK Raporu, s. 10.

Bu türden silahların dünyanın en yoğun silahlandırılmış bölgesi olan Avrupa'nın kalbine yerleştirilmesinin durdurulması, anakaramıza yerleştirilmiş tüm nükleer silahların adım adım sökülmesi, bölgedeki tüm orta menzilli roketlerin kaldırılması yolundaki yakıcı gereksinimin altını çizdi. Kongrede, ASBP'nin, Çekoslovakya Komünist Partisi ve Federal Almanya Sosyal Demokrat Partisi ile birlikte Avrupada kimyasal silahlardan arındırılmış bir bölge oluşturulması için ortak bir girişimin hazırlanmasına aktif katılmaya hazır olduğu ilan edildi. Orta Avrupa'dan nükleer muharebe silahlarının çekilmesi için de elimizden geleni yapıyoruz.

ASBP'nin 11. Kongresi çalışmalarına, 89'u komünist ve işçi partilerinden, 34'ü halk devrimci ve demokratik partilerinden ve 19'u sosyal demokrat ve sosyalist partilerden olmak üzere, 143 ülkenin delegasyonları katıldı. Konuklar, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme sorunlarında kendi konumlarını ortaya koydular. Kongre gerçek bir enternasyonalizm kürsüsü, değerli bir deney alışverişinin yapıldığı geniş bir antiemperyalist forum oldu. Komünistlerin savaş karşıtı güçlerle işbirliğinin her zamankinden daha yakıcı bir gereksinim haline geldiği ve tüm eylemlerinin merkezinde barış için savaşımın yer aldığı günümüzde bu, olağanüstü önem taşıyor.

Kongre, ASBP'nin uzun bir zamandan beri sosyal demokrat ve sosyalist partilerle geliştirdiği ilişkileri daha da genişletme ve güçlendirme olanğını verdi. Bu partilerin çoğunluğu şu anda sosyalist ülkelerin komünist partileriyle barış ve güvenlik için işbirliği yapmaya hazırdır. Şu yaşamsal önemdeki saptamada konularımız özdeşdir: Günümüz koşullarında güvenlik, birbirimize karşı davranarak değil, ancak birlikte davranarak korunabilir.

ASBP MK raporu, FAC hükümetinin ABD yönetiminin yıkıcı politikasını desteklediğini belirtiyor. Bu, onun DAC de içinde, sosyalist ülkelerle ilişkilerini karmaşıklştırıyor ve Avrupa'da işbirliğine zarar veriyor. Eğer FAC gibi önde gelen bir devlet yumuşama yolunu seçer ve aktif olarak silahların sınırlandırılması ve silahsızlanma için çalışırsa, anakaramızdaki durum gözle görülür biçimde iyiye dönecektir. Kongre, DAC ile FAC arasındaki tüm bağların, iki Alman devleti arasındaki ilişkileri düzenleyen ilkeler anlaşmasının temelinde bulunan barış içinde yanyana yaşama ruhunda geliştirilmesine devam edilmesi kararını aldı. Erich Honecker ile Helmut Kohl'ün 12 Mart 1985'deki ortak açıklamalarında da belirtildiği gibi, barışın korunmasının en önemli önkoşulu, sınırların dokunulmazlığı ve tüm Avrupa devletlerinin bugünkü sınırlar dahilinde toprak bütünlüğünün Avrupa'da güvenliği sağlamanın ana konusu olduğu dikkate alınırsa, bu düşüncelerin sözkonusu açıklamaya alınması, anakarada bir barış ikliminin yerleştirilmesine doğru bir adımdır.

ASBP'nin 11. Kongresi, bir kez daha reel sosyalizmin günümüzün sorun-

larını tüm insanlığın yararına çözmek için çalıştığını gösterdi. DAC, barışın ve sosyalizmin güçlü bir kalesidir, silahsız ve savaşırsız bir dünya, bir özgürlük ilerleme dünyası isteyen herkesin güvenilir bir bağlaşığıdır.

Savaş tehdidine karşı birlik yaşamsaldır

Türkiye Komünist Partisi'nin yayınladığı bir çağrıda, Türkiye'deki Amerikan askersel üslerinin ABD emperyalizmi tarafından Orta-doğu'ya yönelik saldırgan eylemlerinde bir sıçrama tahtası olarak kullanıldığı belirtiliyor. Libya'ya yönelik saldırının ardından, Reagan yönetimi bu üsleri Suriye ve İran'a karşı hücumlarında kullanmak niyetindedir.

Türkiye halkı, ülkesinin böylesi bir saldırganlığın köprübaşı olarak kullanılmasını engellemeye yönelik eylemlerini yükseltmektedir. Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi tarafından yapılan çağrıda, muhalefet partileri, sendikalar ve öteki yığın örgütleri, aralarındaki ayrılıklara bakmaksızın savaş tehdidine karşı birleşmeye çağrılıyor. Çağrıda, Amerikan üslerinin Türkiye'nin denetimi altına alınması gerektiği belirtiliyor. İlericiler, hükümet üzerinde baskıda bulunmaya ve halkın Amerikan emperyalizminin saldırgan politikalarına karşı nefretini güçlü protesto eylemlerine dönüştürmesi için elden geleni yapmaya çağrılıyor.

Tropik Afrika: Bunalımdan çıkış yolu

«Afrika'da Güncel gelişmeler ve Demokrasi Sorunları»
Konulu Dakar Yuvarlak Masa Toplantısı

Tropikal Afrika ülkelerindeki güncel gelişmelerin yakıcı sorunları – ekonominin kritik durumu ve halk yığınlarının yoksulluğu, politik istikrarsızlık, çeşitli ülkelerde emekçilerin demokratik haklarının ihlali – *Barış ve Sosyalizm Sorunları* Dergisi'nin Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi'nin (SBEP) teorik organı *Guestu* dergisi ile birlikte düzenlediği yuvarlak masa toplantısında ele alındı. Toplantıya SBEP'nin yanı sıra, aralarında Demokratik Liga-Emek Partisi Hareketi (DL-EPH), Senegal Ulusal Demokratik Birliği (SUDB), Halkın Kurtuluşu Partisi (HKP), yönetimdeki Senegal Sosyalist Partisi (SSP)'nin de bulunduğu öteki partilerden, sendikalarından, değişik kamu organlarından ve ülkenin bilim çevrelerinden temsilciler katıldı. Tartışmaya katılanlar arasında, Fransız Komünist Partisi'nden ve *The African Communist* (Güney Afrika) ile *New Horizon* (Nijerya) adlı Marksist dergilerden temsilciler de vardı. Toplantıya ayrıca Sudan Komünist Partisi (SKP), Etiyopya İşçi Partisi (EİP) ve Senegal yetkililerinin çıkardığı engeller nedeniyle Dakar'a zamanında ulaşmayan SSCB Bilimler Akademisi temsilcileri tarafından yazılı raporlar sunuldu.

Yuvarlak masa toplantısında yapılan tartışmaları toplu olarak sunuyoruz:

Birçoğu çeyrek yüzyılı aşkın bir süre önce bağımsız gelişme yolunu seçmiş olan Afrika ülkeleri zengin doğa ve insan gücü kaynaklarına sahiptir. Ne ki, şimdi bunlar derin bir ekonomik, sosyal ve politik bunalım içindedir. Nüfuslarının, özellikle de kentsel nüfusun hızlı artışı ⁽¹⁾ sanayi ve tarım üretiminde denk düşen bir artışla paralel gitmemektedir. Temel gıda maddeleri üretimi dünyada en düşük düzeyde bu ülkelerde gerçekleşiyor ve tahıl ürünleri yerel ihtiyacın yarısını bile karşılayamıyor; bu nedenle gıda dışalımında sürekli bir artış gözleniyor. Bölgedeki kuraklık nedeniyle daha da ağırlaşan açlık, Sahra'nın güneyindeki ülkelerin karşı karşıya bulunduğu korkunç bir sorundur.

Keskinleşen bunalımın temelinde dış borç sorunu yer alıyor. Bu, yalnızca ekonomik gelişmeyi yavaşlatmak ve yoksulluğu daha hızla yaymak gibi bir sonuç doğurmakla kalmıyor, aynı zamanda Afrika ülkelerini daha da bağımlı hale getiriyor ve artık bu ülkelerin politik istikrarsızlıklarının bir başka kaynağını da oluşturuyor.

(1) 1960'tan 1980'e, Afrika'da yıllık nüfus artışı % 2,6 oldu. Kentsel nüfus, % 5,1 hızıyla arttı. Genel nüfus içindeki payı 1960'da % 18'den, 1980'lerde yaklaşık % 30'a ulaştı. (Not Red.)

DİŞ BORÇ ESARETİ

Bu konuya ilişkin sorunlar, SBEP'den *Ablaye Diagne*'nin sunduğu raporda analiz ediliyordu. Ona göre, Sahra'nın günündeki ülkelerin dış borçları 1970'lerden bu yana sürekli olarak artmaktadır. Bu ülkelerin dış borç tutarı, 1970'de 9,1 milyar dolarken, 1981'e kadar Afrika'nın borçları, Latin Amerika'ninkine oranla yüzde 5 daha hızlı arttı. Buna, toplam «resmi» borcun en az yarısını oluşturan kısa vadeli borçlar, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve komşu Afrika ülkeleri ile özel şirketlerden alınan krediler dahil değildir.

Afrika Birliği Örgütü (ABÖ) üyesi ülkeler, Temmuz 1985'te Addis Abeba'da kredi ve dış borç ödemeleri görüşmelerinde ortak bir platform oluşturmak amacıyla bir tepe toplantısı düzenlediler. Tepe toplantısında azalan dışsatım gelirlerinin borçların geri ödenmesini gittikçe zorlaştırdığı belirtildi. 1971'den 1981'e kadar dışsatım yalnızca yüzde 2,1 artarken, hammaddelerin dışsatım fiyatlarındaki düşüş nedeniyle, dışsatım gelirleri daha da azalmıştır. Bu arada, gıda dışalım fiyatları öylesine artmıştır ki, şu anda gıda dışalımı dış ticaret gelirlerinin büyük kısmını emip götürmektedir. ⁽²⁾

Borçlardaki bu muazzam artışın altında yatan nedenleri ele alan *Ablaye Diagne*, her şeyden önce, kapitalist işbölümü mekanizmasına işaret etti. Bu mekanizma altında, uluslararası tekellerin operasyonları sonucu, Afrika'nın ekonomik kaynaklarının sürekli olarak gelişmiş kapitalizm bölgelerine transferi söz konusudur. Afrika ülkelerinin, uluslararası tekellere teknolojik ve mali bağımlılığı artmaktadır. Çünkü bu şirketler, ülkelerin gelişme sorunlarını gözardı ederek kendi kârlarını en yüksek düzeye çıkarmayı amaçlamaktadırlar.

Bir başka neden de, birçok Afrika ülkesinin, aldıkları borçları, üretimde gelişme sağlamak için değil, altyapıda gösterişli ancak düşük öncelikli projelere (ara yollar, uluslararası konferans merkezleri) ve aynı zamanda özel sektörün geliştirilmesine harcamasıdır. Alınan borçların çoğu, sonuçta, yönetim cihazındaki konumlarını güçlendiren asalak bürokratik burjuvazinin pekiştirilmesi amacıyla hizmet ediyor.

Afrika'nın inatçı sorunlarının temelinde yatan ana nedenlerden biri de, ABD'nin tutumu nedeniyle giderek artmakta olan uluslararası gerginliklerdir. Birçok Afrika ülkesinin emperyalizm tarafından sürüklendiği militarizasyon ve silahlanma yarışı, bu ülkelerdeki bunalımların önemli nedenlerinden biri oluyor. Sınır çatışmaları ve iç savaşlar, sermayenin tükenmesine yol açıyor ve tarıma elverişli ya da maden bakımından zengin böl-

⁽²⁾ BM Afrika Ekonomik Komisyonu'na göre bu ülkelerin toplam dışborcu 1985 sonunda 162 milyar dolara ulaşırken, faiz ödemeleri 19,5 milyar dolara ya da dışsatım gelirleri toplamının %22,3'üne ulaştı. (Not Red.)

gelerin gelişmesinin önünde bir engel oluşturuyor. Silah dışalımını dev boyutlara ulaştırmıştır. Bu rakam, ilk kez 1984'te Afrika ülkelerinin tahlil dışalımının tutarını aşmıştır.

SBEP'nin son genel başkanı *Seydou Sissike* (geçen Mart ayında yaşamaya gözlerini kapadı) ekonomik bunalımın özü olan artan dış borçların net bir politik değerlendirmesini yaptı. Bu sorunları, sömürgeciliğin mirası ve günümüzdeki yenisömürgeci ortam ile bağladı ve dolaysız sorumluluğun, Afrika devletlerinin gelişmesinin ana temellerini dinamitleyen emperyalizme ait olduğunu söyledi. Aynı zamanda, fonları ülkeden kaçırarak ve yabancı bankalarda kârlı hesaplar açarak bürokratik burjuvazinin anti-ulusal faaliyetlerini de şiddetle mahkum etti.

Borç nedeniyle, uluslararası mali kuruluşlar ve bunlar aracılığıyla emperyalist hükümetler, Afrika devletlerinin ekonomi ve politikaları üzerinde denetim kuruyorlar ve borç verme, ana yükü emekçi halk üzerinde olan ağır bir boyunduruk, SBEP'nin tanımlamasıyla «yeni bir kölelik» boyunduruğu haline geliyor.

Fransız Komünist Partisi MK Afrika bölümü başkanı *Roger Trugnan*, François Mitterand'ın belirttiğine göre ülkesinin egemen çevrelerinin borç ödemelerinin yeni bir takvime bağlanması olasılığını incelemeye hazır olduklarını, ancak böylesi bir yaklaşımın sonuçta yalnızca düzensizliği artıracığını ve Afrika ülkelerinin bankalara ve IMF'ye olan bağımlılığını daha da pekiştireceğini söyledi. Bankalar ve IMF, borç ödemelerinin yeni bir takvime bağlanmasının karşılığında, fiyatların yükseltilmesini, ücretlerin ve sosyal harcamalarını dondurulmasını ya da kesilmesini, devlet sektöründeki işletmelerin özelleştirilmesini ve ulusal egemenliğe, gelişmenin uzun vadeli çıkarlarına ve halkın yaşamsal istemlerine aykırı başka önlemler alınmasını istiyorlar.

Yuvarlak masa toplantısına katılanlar, borç, açlık ve öteki sorunların ekonomik olmaktan daha çok politik nitelikte olduğunu vurguladılar. Buna bağlı olarak Lenin'in, ekonominin politikaya göre birincil olduğu ancak politikanın başı çeken bir rolü bulunduğu çünkü ekonomik sorunların köklü bir çözümünün yalnızca politik dönüşümler tarafından sağlandığına ilişkin sözlerini hazırlattılar. Bu bağlamda, herşeyden önce dünya kapitalist ekonomisindeki eşitsiz düzenlemelere ve bizzat Afrika ülkelerindeki yenisömürgeci gelişme modellerine karşı mücadele etmek gerekmektedir.

DL-EPH'nden *Yere De* raporunda, Senegal gibi ülkelerde bir geçiş dönemi ekonomisi alternatif modelinde yer alan yasal süreçleri sıraladı: Halk yığınlarının örgütlenmesi ve ekonomik dönüşümlerin gerçekleşmesine katılımın sağlanması, ulusal özel sektörün üretici güçlerinin gelişimine katılması, toplumsal emek üretkenliğinin ve toplumsal refahın yüksel-

tilmesine yönelik çabalar, benzer ekonomik stratejiler izleyen ülkelerle işbirliğine dikkat verilmesi.

New Horizon dergisinin baş editörü *Dapo Fatogun*, uluslararası tekel-lerle birlikte davranan bürokratik burjuvazinin ağırlığının Nijerya üzerindeki tahrip edici etkilerini anlattı. Devlet, tarımı ve ulusal sanayii geliştirme yönünde etkin önlemler alamamıştır ve bu, ülkeyi bir bunalıma itmiştir. Uluslararası tekel-ler ve komprador burjuvazi işbaşında bulunan hükümete IMF'den pranga benzeri bir borç alması için çok baskı yaptılar. Ancak, Nijerya Emek Kongresi'ne üye sendikalar ve öteki ilerici güçler, yığınları bu plana karşı direnmeye çağırdılar ve halkın açık antiemperyalist tutumunu ortaya çıkaran ulusal çaptaki bir tartışmadan sonra, 1985'te iktidara gelmiş olan Babagında hükümeti, IMF'nin sert koşullarını reddetti.

Etiyopya İşçi Partisi MK bölüm başkanı *Legesse Lemma*, Etiyopya'daki kuraklığın ve ekonomik bunalımın sonuçlarının üstesinden gelinmesi yönünde alınan somut önlemleri ele aldı. Parti ve hükümet, ağırlığı tarımın modernleştirilmesine ve geliştirilmesine, yüksek emek üretkenliğine ve dışsattımın artırılmasına veriyor. Ülkede, bir tarımsal eğitim ve öğretim sistemi oluşturuldu ve uygulanmasına geçildi. Bu, şimdiye kadar modern çiftlikçilik, hayvan yetiştirme ve tarımsal yönetim gibi alanlarda 8.000'den fazla köylüyü eğitmiş olan «Agarfa» Çokamaçlı Köylü Öğrenim Merkezi'ni kooperatifleşmenin yollarını ve sorunları inceleyen «Yekatit-25» Enstitüsünü ve Almanya Tarım Üniversitesi'ni içeriyor. Tarımsal kooperatifler ve devlet işletmeleri ağının genişletilmesine yönelik çabalar harcanıyor. 1984-1994 plan döneminde, köylülerin yarısından fazlasının kooperatiflere girmesi bekleniyor. Bu sürede devlet çiftliklerinin topraklarının 500.000 hektara ulaşması öngörülüyor. EİP'nin tarım politikasının hedefi, kırdaki sosyalist dönüşüm için bir temel oluşturmaya, besin maddelerinde kendi kendine yeterliliğe ve nüfus için daha yüksek bir yaşam düzeyine ulaşmaktır.

Yönetimdeki Senegal Sosyalist Partisi'nin, «Yeni bir Senegal için» Toplantılar ve Görüş Alışverişi Grubu'nun (GRESSEN) ve Dakar «Ulus ve Gelişme» Klubü'nün temsilcileri, ülkelerinin ciddi ekonomik sorunlarla yüz yüze olduğunu kabul ettiler ancak, bunu uluslararası bunalımın bir sonucu olarak göstermeyi denediler. Dahası, muhalefetin eleştirilerinin yanlış olduğunu ve muhalefetin bunalımdan çıkış için gerçekçi bir alternatife sahip olmadığını öne sürerek, Senegal hükümetinin izlediği çizgiden yana çıktılar.

TOPLUMSAL YAPIDAKİ KAYMALAR

Konuşmacılar, Afrika ekonomilerindeki meycut duruma ve kimi ülkelerdeki artan politik istikrarsızlığa karşı bilimsel olarak temellendirilmiş

alternatifler aranırken önce toplumsal yapıdaki değişikliklerin ve politik kurumların kendilerini uydurdukları süreçlerin incelenmesi gerektiğini belirttiler.

Bağımsızlığın elde edilmesi ve genç devletlerin kendi politik yönelimlerini seçmeleri sonucu toplumun ekonomik ve toplumsal sisteminde yer alan değişiklikler, Afrika'da sınıfların oluşumu sürecine en güçlü etkiyi yapmaktadır. Sosyalist yönelimin benimsendiği yerlerde, köylülüğün tabakalaşması, kooperatifleşme ve devlet çiftliklerinin kurulması çerçevesinde gerçekleşirken, burjuva yanlısı rejimlerde kırdaki ve kentte özel sektörün büyümesi ve büyük burjuvazinin oluşması sonucu, toplumsal farklılıklar yayılmakta ve derinleşmektedir.

Ekonomik olarak aktif nüfus yapısının içinde, tarımda istihdam edilenlerin sayısı sürekli olarak düşüyor, sanayi ve hizmetler alanında ise bu sayı artıyor. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 1980 yılına ait, 39 ülkeyi kapsayan verilerine göre, nüfusun yüzde 66,8'i tarımda çalışırken, yüzde 13,9'u sanayide, yüzde 19,3'ü ise hizmetler alanında çalışmaktadır. ⁽³⁾

Afrika ülkelerinde köylülüğün hala nüfusun çoğunluğunu oluşturduğunu görüyoruz. Kırdaki kapalı ekonomilerin ve geleneksel yapıların varlığı koşullarında aktif bir tabakalaşma süreci yer alıyor; kıtanın ekonomik bakımdan aktif nüfusunun neredeyse yüzde 50'si ilkel araçları kullanan küçük tarım üreticileridir ve kapitalist çiftçiliğe yönelen büyük bir orta toprak sahipleri tabakası bunlardan çıkıyor. Bunlar, kapitalist çiftliklerde ve plantasyonlarda tarım işçilerinin geniş ölçüde kullanıldığı Kenya, Senegal, Nijerya ve Güney Afrika gibi ülkelerde, görece geniş bir pay tutuyorlar.

Kırsal yerleşim bölgelerinde, aynı zamanda bir de yarı proleterler tabakası ortaya çıkmaktadır. Bunu, aile işçileri olarak adlandırılanlar ve yine yılın bir bölümünü kentlerde yaşamını kazanma için çareler aramaya ayırırken, yılın geri kalan zamanında, kendi toprak parçalarını işleyen mevsimlik işçiler oluşturuyor. Ancak istihdam ve çalışma koşulları, bunların tümünün Afrika işçi sınıfının içine dahil edilmesini olanaksız kılıyor.

İşçi sınıfı içinde en esaslı değişiklikler bağımsız gelişme döneminde ortaya çıktı: 1980'de işçi sınıfı olarak 20 milyona ulaştı, böylece kıtanın ekonomik bakımdan aktif nüfusunun yüzde 12'sini aştı. Afrika'nın yeni kurtulmuş ülkelerinde bir ücret karşılığında çalışanların yaklaşık yüzde 70'ini işçilerin oluşturduğu tahmin ediliyor. (Güney Afrika ve Nijerya hariç.)

⁽³⁾ Burada ve öteki yerlerde verilen sayılar, daha sonraki döneme ilişkin düzenlenmiş istatistiksel veriler olmadığından, başlıca 1960-1980 arası döneme aittir. (Not Red.)

Bağımsız gelişme döneminde Afrika proletaryasının yapısında meydana gelen niteliksel değişimler de aynı derecede önemlidir. Kır ile yakın bağları olan mevsimlik işçilerin payı düştü. Eğitim ve beceri standartları yükseldi. Sanayi proletaryasının sayısında ve artan yoğunlaşmasında mutlak ve görece bir artış var. Sanayide istihdam edilenlerin sayısı kayda değer bir yükseliş gösteriyor. Bu kesim 1980'de 8 milyona, yani yaklaşık işçi sınıfının $\frac{1}{10}$ 40'una ulaştı.

Afrika proletaryasının gelişme diyalektiği öncelikle iç etmenler tarafından belirlenmektedir. Bunlar ulusal üretimin çapı ve doğası, işçilerin politik faaliyete katılımı, proleter sınıf özelliklerinin olgunlaşması ve proleter konumlara geçen daha eğitimli toplumsal grupların üyelerinin yürüttüğü eğitsel çalışmadır. Ancak dış etmenler de — uluslararası işçi sınıfı hareketinin etkisi ve reel sosyalizmin pratiği — büyük önem taşımaktadır.

İşçi sınıfının artan üretimi ve bölgesel yoğunlaşması, onun örgütlenmesini ve faaliyetini hızlandıran önemli bir etmendir. Afrika proletaryasının görünümündeki ve yapısındaki değişiklikler, onun sınıf bilincinin yükselmesine yardım ediyor, sendikal hareketini genişletiyor, gittikçe sağlamlaşan bir ideolojik kararlılık kazanan devrimci-demokratik partileri biçimlendiriyor ve kıtadaki komünist hareketi geliştiriyor. Afrika işçi sınıfı, devrimci antiemperyalist savaşımın önemli bir gücü haline dönüşüyor.

Bu ekonomik ve toplumsal kaymalar, aynı zamanda oluşumu, hem farklı ekonomik ve toplumsal yapıların birarada varolması ve sömürgeci hakimiyetin kalıntıları nedeniyle, hem de yabancı tekellerin egemenliği nedeniyle karmaşık olan Afrika burjuva sınıfını da etkilemiştir.

Burjuvazinin ağırlığı ve görünümü, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Güney Afrika'da yerel beyaz azınlık tekeli sermayesi egemenken, ulusal burjuvazinin genellikle aracılık, ticaret ve hizmetler gibi ikincil bir rol oynamakla yetindiği ve dışa bağımlılıktan zarar gördüğü Tropikal Afrika'nın bir çok ülkesinde büyük burjuvazi henüz meydana çıkmaktadır.

Burjuvazi içinde gittikçe büyüyen bir ayrışma var. Bunun en başarılı kesimleri, her yola başvurarak yolsuzluk, kayırmacılık, yüksek saygınlığı ve ücreti olan mevkiler aracılığıyla ilerliyor, kapitalizm yanlısı yeni-sömürgeci rejimlerin toplumsal tabanını oluşturan halk düşmanı gerici bir tabakanın bürokratik burjuvazinin sıralarını dolduruyor. Bu sınıfın bir başka kesimi, bağımlı bir statüyü kabul etmeyi reddediyor ve somut koşullarda ilerici güçlerden yana tutum alıyor. Yine de, bürokratik burjuvazi ile ulusal burjuvazi arasındaki sınırlar görece ve akışkan olduğundan bu kesimin tutumu oldukça sallantılıdır.

Bürokratik burjuvazi mevkilerini ve yaşamsal alanlardaki etkilerini çoğunlukla da yapmada kudret elde etmede kullanan yüksek düzeydeki memurlardan ve idari personelden, parti seçkinlerinden ve bürokratlaş-

miş bilim adamları ve teknisyenlerden oluşmaktadır. Bu küçük seçkinler grubu, Afrika'nın ekonomik bakımdan aktif nüfusunun önemsiz bir parçasını oluşturmakta, ancak kapitalist yoldan gelişen ülkelerde ekonomik ve toplumsal süreçler üzerinde canalcı etkiye sahip bulunmaktadır.

Kent orta tabakası (küçük burjuvaziye, küçük mülk sahiplerini ve tüccarları, zanaatkarları ve hizmet alanındaki işletmelerin sahiplerini içermektedir), devlet ve özel sektör işletmelerinin memurları, sanat, bilim ve teknik alanlardaki orta düzey işçiler, öğrenciler ve subaylar Afrika toplumunun toplumsal yapısının önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. 1980'lerle birlikte, kıtadaki büro işçilerinin ve entellektüellerin sayısı toplam olarak yaklaşık 9 milyona varmıştır. Bunların 3,6 milyonu, Tropikal Afrika ülkelerindedir.

Sahra'nın güney bölgesi, Afrika'da ara tabaka ve deklase unsurların (lumpen proletarya ve dilenciler) en yoğun olarak bulunduğu yerdir. Bu kategori, çoğunluğunu belirli bir işi olmayan ve geçimini rastlantısal ve geçici işlerle kazanan genç insanların (eğitim görmüşleri de vardır) oluşturduğu eli ayağı tutan, çalışabilir insanları da içermektedir. Bu kesim tehlikeli bir patlayıcı potansiyele sahiptir. Gericilik bunları ilerici rejimlere karşı saldırıda kullanmayı denemekte, öte yandan devrimci güçlerin de bu insanlara yönelik bir çalışma yürütmeleri ve onları kendi taraflarına kazanmaları gerekmektedir.

Yuvarlak masa toplantısına katılanlar Afrika toplumunun günümüzdeki yapısını tanımladılar ve sınıfsal ilişkilerle geleneksel ilişkilerin karşılıklı etkileşimine dikkat çektiler. Bu konu, özellikle, *Ali Ahmed el Tayeb* (SKP) ve *Legese Lemma* tarafından sunulan raporda ele alınmıştı. Görüldüğü kadarıyla sınıfsal dayanışma, çoğunlukla kabile, etnik ya da mezhep dayanışması ile çatışırken, sınıf bilincinin yükselmesi çeşitli önyargılar tarafından yavaşlatılmaktadır.

POLİTİK KURUMLAR VE DEMOKRASİ

Çoğu Afrika devletinin politik örgütlenmesi, sanayileşmiş kapitalist ülkelerinkilerden farklılık göstermektedir. Bunun özgün nitelikleri olarak şunlar sayılabilir: Resmi kurumların olağanüstü büyük rolü, yönetimdeki partilerin aygıtları ile devletin kaynaşması ve toplumsal yaşamın modern ve geleneksel biçimlerinin birarada varolması.

Afrika ülkelerinin toplumsal gelişmesinin ana çizgileri, bu ülkelerin politik partilerinde yansımasını bulmaktadır. Bir yanda, sosyalist perspektifi savunan partiler vardır (komünist, işçi ve devrimci demokratik partiler), öte yanda kapitalist yolu savunan partiler vardır (burjuva, burjuva yanlısı ve sosyal reformcu partiler).

Her ülkenin demokrasi sorunları, o ülkenin rejiminin doğası ile doğrudan bağlıdır. *Fode Ndiaye* (SBEP) burjuva yönelimli ülkelerde iktidar biçimlerinin değişiklik gösterebileceğini, ancak kural olarak özde çok az farklılık olduğunu söyledi. Zaire ve Fildişi Kıyıları'nda olduğu gibi, kimi devletlerde tek partili rejim baskı yoluyla sağlanmakta ve korunmaktadır. Kimi, çok övülen Senegal türünden «sınırlandırılmamış çoğulcu demokrasiler» vardır. Ancak, burada da bir burjuva yanlısı parti egemenlik sistemi biçimlenmektedir. Muhalefet güçleri politik gidiş üzerinde herhangi bir önemli etkide bulunma olanağından yoksun bırakılmıştır. Ve birçok pratik nedenden dolayı Senegal'de sonuçları genellikle yetkililer tarafından biçimlendirilen seçimleri kazanma şansları yoktur.

Yuvarlak masa toplantısında, demokrasi sorunlarına ilişkin keskin bir tartışma yürüdü. Senegal Sosyalist Partisi'nden konuşmacılar ülkelerinde «tam bir demokrasi»nin olduğunu öne sürdüler. Bunun, ülkede 16 partinin, basın özgürlüğünün vb. olmasında ifadesini bulduğunu belirttiler. *Babacar Sine*, (SSP) Senegal'deki sistemin ana meziyetinin çoğulculuk olduğunu açıkladı ve kastettiğinin bir burjuva demokrasisi olduğunu vurguladı. Böylece ilerici toplumsal güçlerin faaliyetini boş tartışmalara yöneltmek ve onları sömürücü tabaka tarafından dikte edilen politik oyunlara boyun eğdirmek demek olan politik çoğulculuğun sınıf özünü ortaya koydu. Bu açıdan SSP'li konuşmacının Senegal'deki demokrasisinin özünü analiz edeceği yerde, «yetkililerle demokratik bir diyalog» yönünde soyut çağrılarda ısrar etmesinde şaşılacak bir yön yoktu.

Dakar Üniversitesi Hukuk Bölümünden *Malamine Kourouma*, sınıfsal çerçeve dışında soyut bir demokrasi kavramı öne sürdü. Sosyalist demokrasi ile burjuva demokrasisinin ortalaması alınarak bir tür altın aracın bulunmasını, ülkede sol-sağ bölünmesini sona erdirmek amacıyla ulusal anlaşmaya varılması yönünde çaba harcanmasını önerdi. Senegal'in ekonomik ve toplumsal gelişmesine ilişkin sorunların çözümüne katkıda bulunmayı, sözümona reddettikleri için muhalefeti suçladı. Afrika ülkeleri için en önemli şeyin, halk için gerekli asgari düzeydeki yaşam koşullarının sağlanması olduğunu ve bunun ortak çaba ve en azından katılımcılar arasında ideolojik ve politik farklılıklara saygı dahilinde bir diyalog anlayışını gerektirdiğini belirtti.

SBEP'den konuşmacılar, Senegal demokrasisinin sağlam bir eleştirisini yaptılar ve bunu, halk yığınlarının çıkarlarının yönetimdeki azınlığın çıkarlarına tabi tutulduğu bir azınlık demokrasisi olarak tanımladılar. *Fede Ndiaye*, halkın kendi iradesini özgürce dile getiremediği ve yığınların ülkede işlerin yürütülmesine katılımı sağlanmadığı koşullarda demokrasi yoktur, dedi. Eğer emekçiler gerçek anlamda ekonomik, politik ve toplumsal haklara sahip değillerse, bu ne türden bir demokrasidir?

Essop Palad (The African Commünist), «Batı tipi demokrasi» yandaş-

larının yanlış mantığını ortaya koydu. Güney Afrika Komünist Partisi adına ikiyüzlü bir şekilde insan haklarından söz eden, ama iş dünyada demokrasiye karşı en aşağılık meydan okuma olan apartayda gelince, Pretorya'ya karşı etkili yaptırımlarda bulunmayı reddeden emperyalist güçleri, özellikle de Amerikan emperyalizmini şiddetle mahkum etti. Güney Afrika'nın kurtuluşunun, tüm kıtada bağımsızlık ve egemenliğin korunmasına ve pekiştirilmesine yardım edeceğini ve yenisömürgeci ve emperyalist sömürüye karşı savaşıma büyük bir katkıda bulunacağını belirtti.

Dapo Fatogun, Nijerya ilerici güçlerinin, halkın yaşamsal gereksinimlerine yanıt verilmesi amacıyla, ülkelerinin ne türden bir demokrasiye gereksinimi olduğuna ilişkin geniş bir tartışmaya hazırlanmakta olduklarını açıkladı. Bu ülkede, politik partiler hala yasak altındadır ve gericiğe, emperyalist tekellere ve onların yerel ajanlarına karşı savaşımın en önünde sendikalar yer almaktadır. Gençlerin, özellikle öğrencilerin örgütleri de aktiftir. Nijerya Marksist-Leninist'lerinin dergisi *New Horizon*, mevcut aşamanın koşullarının analizine ve açıklanmasına katkıda bulunmaktadır.

Tartışma boyunca, burjuva yanlısı yenisömürgeci rejimler ile, erkteki partilerin öncülük rollerini hem devletin, hem de sendikalar gençlik, kadın ve öteki yığınsal toplumsal örgütlerin etkin işleyişini sağlayan bir politik sistem çerçevesi içinde yerine getirdikleri devrimci demokratlar tarafından yönetilen sosyalist yönelimli ülkeler arasında tekrar tekrar karşılaştırmalar yapıldı.

İlerici güçlerin özgün politik koalisyonları ya da blokları olarak, devrimci demokrat partiler bir oluşma ve gelişme süreci içindedir. Bu partiler genellikle ülkede faaliyet yürüten tek politik parti olmakta, ama değişik toplumsal tabakaları temsil eden kardeş partilerle ulusal cepheler uygulamasına da rastlanmaktadır (Madagaskar Demokratik Cumhuriyeti'nde olduğu gibi). Böylesi cepheler ortak hükümet programını desteklemektedir.

Sosyalist yönelimli ülkelerde, aynı zamanda ulusal cephelerinkinden daha net programlara ve iç yapıya sahip, emekçilerin öncü partilerinin oluşturulması ve güçlendirilmesi yönünde bir eğilim de vardır. Bu partiler, yığınların toplumun yönetilmesine katılımını, böylece de toplumun gelişmesini halkın yaşamsal çıkarları doğrultusunda sağlama anlamında, halk iktidarına vurgu yapmaktalar.

Birçok konuşmacı deneyimin, demokrasinin ilerici ve insancıl özünün köken itibarıyla hiç de politik çoğulculukla ya da tek parti sistemi ile belirlenemeyeceğini gösterdiğini dile getirdiler. Demokrasi, hak ve özgürlüklerin biçimsel olarak tanınmasının ötesinde bunların gerçekten, yaşamın her alanında güvenceli bir biçimde uygulanması demektir. Demokratik kurumlar ne kadar gelişkin olursa olsun, demokrasi, sömürü,

ekonomik, toplumsal ve etnik eşitsizlikler var olduğu ve iktidar bürokratik burjuvazinin ya da yenisömürgeci çevrelerin elinde kaldığı sürece, kazanılmazlıkla sahte ve sınırlı kalmaktadır.

Gerçek demokrasi, halk yığınlarının politik ve toplumsal yaşama geniş ve sürekli bir biçimde katılımı demektir ve ancak bu ulusal demokratik bir devrimin başarılarını ve Afrika ülkelerinin emperyalist baskıdan kurtuluşunu gerçekten ilerletebilir.

YIĞINLARIN ROLÜNÜN ARTIRILMASI

Devrimci çağımızda insan faktörünün önemi muazzam ölçüde artmıştır. Bu hem üretimde, toplumsal ve politik dönüşümlerde, manevi değerlerin yaratılmasında halk yığınlarına yaratıcı bir rol, hem de bireye bir rol anlamına gelmektedir. Bu konu, SSCB Bilimler Akademisine bağlı Afrika Etüdleri Enstitüsü'nde kıdemli araştırmacı olan *Aida Mosseiko*'nun (Felsefe Bilimleri Doktor Adayı) sunduğu raporda ele alındı.

Ulusal inşada «olağanüstü kişiliklerin» ya da «eğitim görmüş, Batılılaşmış seçkinlerin» başı çeken rolüne ilişkin burjuva reformist teoriler, yenisömürgeciliğin ideolojisi ve toplumsal stratejisi ile yakından bağlıdır. Böylesi teoriler, Afrika ülkelerinin yalnızca seçkinler grubunun kapitalist ülkelerdeki işadamları ve işletmeciler gibi «eylem insanları» işlevini yerine getirdiği zaman modernleşeceğini öne sürüyorlar. Burada, Afrikalı seçkinler grubu ile, Batı'nın burjuva-teknokrat çevrelerinin hedeflerinin aynı olduğu kanıtlanmaya çalışılmaktadır.

Bu teoriler akılcı bir öz içermekle birlikte – ulusal dönüşümlerde eğitilmiş insanların artan önemi fikri – bütününde, halk yığınlarının ve entelijansiyanın rolünün ve aralarındaki ilişkinin değerlendirilmesinde sınıfsal yaklaşım daraltmaktadırlar.

Bilimsel ve teknik entelijansiyanın ulusal kadrolarının yetiştirilmesi ve yeniden üretimi, Afrika'nın önündeki kilit bir sorundur. Bu olağanüstü bir sorundur çünkü çoğunlukla yetişmiş uzmanlara uygun bir iş bulunmamaktadır. Sonuç bunların kalifiyeliklerini yitirmeleri ya da sanayileşmiş kapitalist ülkelere «beyin göçü» aracılığıyla kaybedilmeleridir. Konunun bir başka yönü de, üniversitelerin çoğunlukla yalnızca bir araştırma, öğrenme ve kültürel faaliyet yürütme merkezleri olmakla kalmayıp, iktidar için, politik, idari ve teknik nüfuz için savaşım alanları haline gelmeleri nedeniyle, yetişmiş personelin bürokratlaşma eğilimi göstermesidir.

Afrika ülkelerindeki ulusal entelijansiyanın ileriye bakan kesimi emekçi halktan yana saf tutmuştur ve yığınların aydınlanmasına ve politikleşmesine yardımcı olmaktadır. Bu işlevleri çok önemlidir, çünkü «tarihsel olayların boyutları ve çapı büyüdükçe, bunlara katılan yığınların sayısı

büyümektedir ve tersi şekilde, ne kadar derin bir değişiklik sağlamak istiyorsak, buna o kadar çok ilgi ve bilinçli tutum yaratılmalı ve bunun gerekli olduğuna ilişkin milyonlarca ve on milyonlarca insanı ikna etmeliyiz.» (4)

Sudanlı komünistler, Numeyri'nin 16 yıllık uzun kanlı iktidarı altında, işte böylesi bir aydınlatıcı çalışma yürüttüler. *Ali Ahmed el Tayep*, bu diktatörlüğe son veren Mart 1985 ayaklanmasının, Sudan emekçi yığınlarının yaratıcı ve kahramanca bir eylemi, basitten karmaşığa doğru gelişen, çelişkilerin devrimci bir patlamaya yol açtığı noktaya kadar dönüşen içiçe geçmiş bir savaşım sürecinin sonucu olduğunu belirtti.

Mart ayaklanmasının zaferi, SKP'nin taktiklerini doğrularken, yığınsal eylem sloganının geçerliliği konusunda kuşklar yayan küçük burjuva çevrelerin çürük görüşlerini teşhir etmiştir. Bunlar, yığınsal hareketin gelişmesini kendi öznel değerlendirmelerine ve kavrayışlarına tabi kılmayı denediler ve bununla, bir umutsuzluk havası, Numeyri'yi öldürecek kimi maceracılar, ya da kimi darbeci gruplar eliyle gelecek bir kurtuluş anının pasifçe beklenmesi yönünde bir hava yaydılar.

Mevcut aşamada, ulusal demokratik devrimin stratejik görevlerini yerine getirebilecek toplumsal ve politik güçleri doğru şekilde belirlemek özellikle önemlidir: Sudan'da bu güçler, işçi sınıfı, köylülük, devrimci düşünceli entelijansya ve subaylar ve komprador burjuvaziye dışlayan ulusal burjuvaziden oluşmaktadır.

Sudan devriminin hedefleri ile, bir dizi sınıf ve toplumsal tabakanın çıkarlarının üst üste düşmesinden yola çıkan komünistler, tüm güçleri emperyalizme yeni sömürgeci düzene karşı demokratik bir cephede birleştirmenin gerekli olduğuna inanmaktadır. Bunun öncülüğünü kimin üstleneceği, elbette somut koşullar içinde belirlenecektir. Sudan'da bu rol sosyalizmin kurulmasına en büyük yararı sağlayacak ve bu nedenle de, ulusal demokratik devrim süreci içinde sosyalizmin önkoşullarının yaratılmasının en tutarlı savaşçısı olan işçi sınıfına aittir. Öte yandan bir sınıfın öncülüğü yığınlara dayatılamaz. Yığınların, işçilerin, demokrasi için, tüm halkın çıkarları doğrultusunda köklü toplumsal dönüşümler için savaşımın öncülüğünü yapmaya hazır ve bunun gerektirdiği yetenekte olduklarına inanmaları gerekmektedir.

Kimi konuşmacılar, Afrika proletaryasının az gelişmiş niteliği gözönüne alındığında, devrimci entelijansiya ve orta tabakanın, ulusal demokratik devrimin başı çeken gücü olabileceğini ve sık sık da olduğunu vurguladılar. Bunların örgütleri halk yığınlarının emperyalizme, yenisömürgeciliğe, ırkçılığa ve apartayda karşı savaşımının öncülüğünü yapabilir. Bu

(4) V. I. Lenin, *Tüm Yapıtlar*, c. 42, s. 140 (Rusça), (8. Tüm Rusya Sovyetler Kongresi).

bağlamda, *Essop Pahad*, Güney Afrika'da Afrika Ulusal Kongresi'nin (ANC), bu, orta tabakayı ve ilerici entelijansiyayı bir araya getiren kurtuluş hareketinin en eski örgütünün, şimdiye kadar görülmemiş bir halk desteği kazanmasına ve bu örgütün Güney Afrika Komünist Partisi ile, savaşın ateşleri içinde dövülen sağlam bağlaşıklığına işaret etti. Halk yığınlarının apartayda karşı devrimci eylemleri, şimdi, toplam iki milyon üyeye sahip 700 ırklı olmayan örgütü içeren Birleşik Demokratik Cephe (UDF) içinde birleşmektedir.

Bu bağlamda, Komintern'nin İkinci Kongresi'nin Lenin'in, Doğu komünistlerinin, değişik yığın örgütlerinde çalışmaları, proleter olmayan anti-empyralist güçlerle ortak eylemlerde yer alamaları ve komünist hareketin bağımsızlığını koruyarak, ilerici ve burjuva demokratik unsurlarla bağlaşıklıklar amaçlamaları, emekçi yığınların ulusal duygularına ve dinsel inançlarına «özel bir ihtiyat ve dikkatle bakmaları» ⁽⁵⁾ gerektiği yolundaki önerilerini benimsediği hatırlatıldı.

Ulusal kurtuluşun, ulusal demokratik devrimlerin deneyimi, milliyetçi ya da dinsel olanları da içinde, somut koşullarda en esaslı rolü oynayabilecek her hangi bir örgütün görmezlikten gelinmesinin doğru olmadığını göstermektedir. Aynı zamanda, Afrika şimdi, yığınların öncüsü olarak davranacak bir politik partinin rolü gibi kendini dayatan bir sorunla karşı karşıyadır. Bu örgütün niteliği, sınıf özü ve iç birlik düzeyi, yığınların devrimci savaşıma ve son tahlilde bunun getirdiği zafere ne ölçüde aktif katıldığına bağlı kalmaktadır.

Politik bir örgütün sağlamlığının ve etkisinin başlıca ölçütü yığınlarla olan bağı ve onlardan gördüğü destektir. Tüm partilerin, rejimlerin ve gruplaşmaların olanaklı olduğu kadar çok insanı kendi taraflarına kazanmayı amaçlamalarında, bu nedenle şaşılacak bir yön yoktur. Ancak, tartışma böylesi bir çalışmanın yürütülmesinde taban taban zıt iki anlayışın var olduğunu ortaya koydu: Biri, özü yığınların bilincinin gelişmesi olan ilerici, Marksist-Leninist anlayış ve diğeri, yığınların bilincini çarpıtmayı amaçlayan gerici, burjuva anlayış.

Lenin, sömürge ve bağımlı ülkelerde komünistlerin eğitici görevinin «ulaşmış oldukları düzeye bakmaksızın emekçi yığınları devrimci faaliyete, bağımsız eyleme ve örgütlenmeye çekmek; daha ileri ülkelerin komünistleri için düşünülen gerçek komünist öğretiyi, her insanın anlayacağı dile tercüme etmek» ⁽⁶⁾ olduğunu söylüyordu.

Şimdi Afrika'daki komünist ve devrimci demokratik partilerin izlemeyi amaçladıkları çizgiler işte bunlardır. Örneğin, Etiyopya temsilcisi, Eti-

⁽⁵⁾ Agy, c. 41, s. 168 (Ulusal ve Sömürgeler Sorunu Üzerine Tezler Taslağı).

⁽⁶⁾ Agy, c. 39, s. 330 (Doğu'nun Komünist Örgütleri 2. Kongresi).

yopya'da, parti basınının, «Yekatit-66» politik okulunun ve kısa Marksizm-Leninizm kurslarının bu hedefleri gözettiğini belirtti. Ülkede tüm işletmelerde, politik yaşamın yakıcı yönlerinin düzenli biçimde incelenmesi amacıyla tartışma grupları oluşturulmuştur. Bunlar yalnız bu işle ilgilenen parti çalışanları tarafından yönlendirilmektedir ve bu partililerin birçoğu sağlam bir ideolojik ve teorik temele sahiptir.

Çoğunlukla etnik ve dinsel geleneklerin etkisi altında olan, farklı politik bilinç ve genel eğitim düzeyine sahip kadın ve erkeklerle ilgilenmek zorunda olmaları, Afrikalı devrimcilerin yığınlar içindeki çalışmalarını daha da zorlaştıran bir olgudur. Tüm bu farklılıkların gözönüne alınması, böylece nüfusun her yaş ve meslek grubu üzerinde etki sağlayabilmek amacıyla özgün biçimlerin seçilmesi gerekmektedir. Etiyopya'da bu yaklaşım yığın örgütleri, yani sendikalar, köylü birlikleri, gençlik, kadın ve mahalle örgütleri, aydınların meslek kuruluşları aracılığıyla sağlanmaktadır.

Yığın örgütlerinin çalışmaları, politik, ekonomik ve ideolojik konuları içermekte ve gerçekte tüm yetişkin nüfusu kapsamaktadır. Halk yığınlarının toplumsal ve politik yaşama geniş katılımı ve devrimci faaliyeti, Etiyopya Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla ortaya çıkan kökten yeni politik sistemin temelini oluşturmaktadır. Haziran 1986'da, anayasa taslağı için, tüm ülkenin kent ve köylerinde yalnızca bu amaç için oluşturulan 25.000 klüpte ulus çapında bir tartışma yürütüldü.

Dakar'daki yuvarlak masa toplantısında, Afrika'nın yüz yüze olduğu sorunların başarılı bir biçimde çözüme kavuşturulması açısından, yalnızca sınıfların ve toplumsal tabakaların aktifleştirilmesinin değil, aynı zamanda yaşam içinde bireyin konumunun biçimlendirilmesinin de özel bir önem taşıdığı dile getirildi. Bu, insanlarda, belirlenmiş bir dizi değer yargısına uygun olarak bir davranış biçimi ve yaşam tarzı için bilinçli seçim gereksinimi ve yeteneği geliştirmek anlamına geliyor. Halk yığınları kendi alışılmış ve geleneksel çevrelerinden koparılıyor ve ulusal inşaa sürecinin hızlı değişimleri arasında, yeni yaşamda bir yer edinmeye itiliyor. Afrikalı devrimcilerin günümüz kuşağının zorlu ama aynı zamanda yaşamsal ve soylu olan görevi işte bu insanların seyirci olarak kalmalarını önlemek, onları bu yaşamın inançlı katılımcılarına ve hayat gücü zengin yaratıcılarına dönüştürmektir.

ULUSLARARASI DAYANIŞMA

Dış etmenler Afrika'daki ekonomik ve toplumsal süreçlerin gelişimi ve politik güçlerin biçimlenmesi üzerinde artan bir etkide bulunmaktadır. Emperyalizm, öncelikle de Amerikan emperyalizmi, Asya, Afrika ve Latin

Amerika'nın kurtulmuş ölkelerine karşı askersel, politik, ekonomik ve ideolojik cephelerde aynı anda olmak üzere, yığınsal ve geniş çaplı bir saldırı başlatmıştır. Son zamanlarda bu çizgi, ABD'nin Üçüncü Dünya'nın herhangi bir yerinde «yaşamsal çıkarlarının» yani dünya egemenliği tutkularının tehdit edilmesi durumunda, silahlı müdahale de içinde olmak üzere, doğrudan karışmasını haklı çıkaran ve hatta bunu cesaretlendiren «neoliberalizm» kavramı ile teorileştirilmiştir.

Aynı zamanda, az gelişmiş ölkelere, mevcut koşullara uyarlanmış yeni-sömürgeci büyüme modellerinin değişik senaryolarının dayatılması yönündeki çabalar da artırılmıştır. Ekonomik alanda vurgu, uluslarötesi tekellerin ve uluslararası mali kuruluşların faaliyetinin yaygınlaşmasına ve yerel özel kapitalist işletmelerin desteklenmesine yapılmaktadır. Politik alanda, dışarda emperyalist güçlere koşulsuz yönelimli, burjuva milliyetçi türden güdümlü demokrasinin propagandası yapılmaktadır. İdeolojik alanda «Amerikanlaştırma» çizgisinin vazedilmesi ve burjuva, başlıca da Amerikan değerlerinin övülmesi sözkonusudur.

Bu koşullarda, Lenin'in Kasım 1919'da Doğu'nun komünistlerine seslenirken dile getirdiği, tüm antiemperyalist güçlerin birleştirilmesine ilişkin stratejik anlayış, daha da anlam kazanmaktadır. Bu anlayışın diyalektik, her tarihsel dönemde, dayanışmanın en anlamlı ve yaşamsal önemdeki yönlerini ortaya koymasındadır. Bugün, kurtulmuş ölkelerin ekonomik ve toplumsal yeniden canlanışına sömürgeciliğin ve ırkçılığın kalıntılarının temizlenmesine ilişkin sorunlar ve yenisömürgeci hakimiyetten kurtulunması, günümüzün en önemli sorununun çözüme kavuşturulması yani termoneökleer bir felaket tehditinin ortadan kaldırılması ile, silahsızlanma ile, kalıcı ve güvenceli bir barışın sağlanmasına yönelik çabalar ile bağlıdır. Gelişme yerine militarist silahlanma ilkesi yerini gelişme için silahsızlanma ilkesine terketmelidir.

Uluslararası dayanışma, ırkçılığa, yeni sömürgeciliğe ve emperyalist karışmaya karşı kahramanca bir savaşıma girişen Afrika halklarının en fazla gereksinim duyduğu şeydir, *Ali Ahmed El Tayeb*, ilerici ve demokratik güçlerin Sudan halkına gösterdiği uluslararası desteğin, Numeyri'nin, bu uluslararası emperyalizmin ve Arap gericiliğinin uşağının diktatörlük rejiminin yıkılmasında büyük bir payı olduğunu vurguladı.

Roger Trugnan, devrimci çağımızda, bu derin değişimler ve ulusal ve sosyal kurtuluş için savaşıma atılma döneminde, işçi sınıfı ve tüm halklar açısından dayanışmanın ve ortak çıkarların farkında olmanın özel bir önemde olduğunu belirtti. FKP, ülkenin çıkarları, Fransa için sosyalist bir perspektif doğrultusunda davranırken, yurttaşlarını, tüm dünyada yoksulluğa ve açlığa karşı hegemonyacı tutkulardan arınmış eşitlikçi uluslararası işbirliği için savaşıma çağırırken, bu anlayışla hareket ediyor.

Fransız komünistleri, hem kendi ölkelerinde hem de Afrika ölkelerinde

halk yığınlarının savaşımının canalıcı önemde olduğu inancıyla, her zaman halklardan yana saf tutmuşlardır. FKP, tüm kıtanın gerikalmışlığının bir yazgı olduğuna ve buna karşı sözde yalnızca sadakanın işe yarayacağına ilişkin düşünce tarzını reddetmektedir. Geniş insan gücüne ve maddi kaynaklara sahip Afrika, hiçbir anlamda kalıcı bir yoksulluğa mahkum değildir. Mahkum edilmesi gereken ise, sömürgeci çağın yarattığı ve şimdi uluslarötesi tekellerin yeniden kurmaya çalıştığı düzendir.

FKP'nin somut önerileri, Afrika halklarına gecikmeksizin yardım elinin uzatılması gerekliliğinden yola çıkmaktadır: AET'nin gıda dağları açlıkla savaşmada kullanılmalıdır, borçlar iptal edilmelidir, askersel bütçeler yüzde 10 kısılmalı, silah yapımcılarına ek vergiler getirilmeli ve buradan elde edilecek fonlar gelişme amacıyla kullanılmalıdır ve nihayet Fransa, az gelişmiş ülkelerle uzun vadeli ve eşitlikçi anlaşmalar bağlamalıdır.

Birçok konuşmacı, SSCB ve öteki sosyalist ülkelerle işbirliğinin Afrika devletlerinin önüne serdiği geniş potansiyellere işaret ettiler. Yönetimdeki Senegal Sosyalist Partisi'nden kimi konuşmacıların, Sovyetler Birliği-Afrika ilişkilerini, salt nicel göstergelere başvurup Batı'nın «yardım»ları ile karşılaştırma yoluyla küçük gösterme yönündeki girişimlerinin, temelsiz olduğu ortaya kondu. SBEP Genel Sekreteri Amath Dansoko, bu işbirliğinin herşeyden önce, eşitlik ve karşılıklı çıkarların gözetilmesi ilkeleri üzerinde temellendirildiği ve yeni bir türden uluslararası ilişkiler olduğu için değerli olduğunu vurguladı.

Ayrıca, Sovyet-Afrika işbirliğinin çapını küçük gösterme yönünde kimi-lerinin kullandığı istatistiksel hesaplamalar hiç de ikna edici değildir. Geçen Mayıs ayında yapılan Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Afrika özel oturumunda, SSCB temsilcisi tarafından açıklanan rakamlardan örnekler verelim:

Sovyetler Birliği, hükümetlerarası yapılan anlaşmalar çerçevesinde 37 Afrika ülkesi ile ekonomik ve teknik işbirliği içindedir. Kıtada SSCB'nin yardımıyla şimdiye kadar 330'dan fazla proje tamamlanmıştır ya da işletmeye sokulmuştur, yaklaşık 300 tanesi inşa halindedir ya da projesi yapılmaktadır.

Sovyet yardımıyla, Afrika ülkeleri için 450.000'den fazla uzman ve usta işçi yetiştirilmiştir. Şimdiye kadar 30.000 Afrikalı Sovyetler Birliği'ndeki yüksek ve orta dereceli uzmanlığa yönelik akademik kuruluşlardan mezun olmuştur ve şu anda 22.000 Afrikalı SSCB'nde okumaktadır. Sovyetler Birliği, Afrika'da yaklaşık 100 eğitim merkezinin kurulmasına yardım etmiştir. Ve Sovyetler Birliği bütün bunları yaparken, hiçbir ayrıcalık, ödün ya da Afrika'nın doğal zenginlikleri üzerinde denetim elde etmeyi amaçlamamıştır.

Yuvarlak masa toplantısına katılanlar, uluslararası ekonomik ilişkilerin

demokratikleştirilmesi ve yeni bir uluslararası ekonomik düzen için savaşımın, Afrika ülkelerinin gerçek kurtuluşunun bütünleyici bir parçası olduğunu belirttiler. Ancak ana sorun, devletin kendisindeki varolan düzeni ve gelişme stratejisini değiştirmektir. İç ve dış gericiliğe karşı kararlı savaşımın arkasından gelen sosyalist yönelim, kıta halklarının kapitalistler ve yeni sömürgeciler tarafından sömürülmesinin gerçekçi bir alternatiftir. Afrika'nın ilerici güçleri, emperyalist güçlerle köleleştirici anlaşmaların bağlanmasına karşı çıkıyorlar, eşit temelde uluslararası işbirliği talep ediyorlar ve barış ve toplumsal ilerleme davasının üstün gelmesi için tüm halkların dayanışmasını istiyorlar.

Sosyalist yolda geçiş dönemi

Nguyen Vinh

*Vietnam Komünist Partisi MK üyesi, VKP Merkez Komitesi
Marksizm-Leninizm Enstitüsü Müdürü*

Vietnam halkı için yeni bir aşamanın başlangıcı olan Ağustos devriminden bu yana 41 yıl geçti. Bu yıllara damgasını vuran, demokratik ve sosyalist reformlar ile uluslararası emperyalizm ve onun uşaklarının silahlı saldırılarının geri püskürtülmesi oldu. Ülkenin birliği, bağımsızlığı ve özgürlüğü için savaşımın başını çeken, halkı zafere ulaştıran Komünist Partisi'nin Dördüncü ve Beşinci Kongreleri Cumhuriyetin emekçi halkının güvenle izlediğı tüm Vietnam çapında sosyalist devrim rotasını saptadı. Yaklaşan Altıncı Kongre başarıları toparlayacak ve sosyal-ekonomik ilerlemenin daha da geliştirilmesi için hedefler belirleyecektir. Geriye doğru bakıldığında, toplumumuzun sosyalizm doğrultusunda nasıl ilerlediğı, neler kazandığı ve önümüzde duran görevlerle bunların nasıl çözülebileceğı, daha iyi görülür.

Sosyalist devrimin zafere ulaştığı ülkelerin deneyimi, Marksizm-Leninizm klasiklerinin bir kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin varolması gerektiğine ilişkin sonucunu inandırıcı bir biçimde doğruladı. Her birinin bir öncekinden doğduğu, önceki sosyal-ekonomik sistemlerden farklı olarak komünist sistem (ki sosyalizm bunun ilk aşamasıdır) kendinden önce gelen kapitalist sistemden doğmaz. Kapitalist sistem yalnızca komünizmin doğuşunun maddi koşullarını hazırlar. Kapitalizmin çok az gelişmiş olduğu Vietnam örneğinde, sosyalizme doğru ilerleyişin, gerçekte sömürge ve yarıfeodal bir geçmişten hareketle, kapitalizmin gelişmiş biçimleri atlanarak gerçekleşmesinden sözedilebilir. Dolayısıyla ülkemizde oldukça uzun bir geçiş döneminin olacağı anlaşılır.

Bilindiğı gibi, toplumun yeni ilkeler doğrultusunda yeniden yapılanılması sömürücü sınıfların iktidardan uzaklaştırılmasından ve proletarya diktatörlüğünün kurulmasından sonra başlar. Ama bu durumda bile sosyalizm bir günde ortaya çıkmaz. Bunun için uzun bir zamana gerek vardır «çünkü üretimin yeniden örgütlenmesi zor bir sorundur, çünkü yaşamın her alanında köklü dönüşümler zaman gerektirir ve çünkü her şeyin küçük burjuva ve burjuva tarzda yürütülmesi alışkanlığı gibi muazzam gücün üstesinden ancak uzun ve kararlı bir mücadeleyle gelinebilir». (1)

(1) V. İ. Lenin, 'Tüm' Yapıtlar, c. 38, s. 385–386 (Rusça), (Macar İşçilerini kutlama Mesajı).

Kuşkusuz, geçiş döneminin süresi, somut tarihsel içeriği ve biçimleri ülkeden ülkeye değişir. Bunlar, devrimci sürecin izlediği çizgi, toplumun ulaşmış olduğu ekonomik ve sosyal gelişme düzeyi, halkın yeni yaşamın kuruluşuna katılma ölçüsü, öncü partinin gücü ve ideolojik birikiminin niteliği, uluslararası durum ve başka bazı etmenlerce belirlenir. Şu veya bu ülkede değişimlerin ayırdedici özgüllükleri tüm bunlara göre şekillenir. Kuşkusuz Vietnam'da da böylesi özgüllükler vardır. Ancak pratik, sürekli ilerlemenin, büyüme güçlüklerinin üstesinden gelmenin ve çelişkilerin çözümünün sosyalist kuruluşa ilişkin temel ilkelerin uygulanmasına dayandığını göstermektedir.

Bu bağlamda Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ortaya koyduğu önermeler ve çıkardığı sonuçlar temel öneme sahiptir. SBKP 27. Kongresinde kabul edilen SBKP Programı'nın yeni biçiminde şu ilkelerin muazzam önemi belirtiliyor: İşçi sınıfı öncülüğündeki halkın iktidarı; bilimsel sosyalizm ideolojisiyle donanmış Komünist Partisinin topluma önderlik etmesi; temel üretim araçlarının kamulaştırılması ve bu temel üzerinde tüm halk yararına planlı ekonomik büyüme; «herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre» ilkesinin uygulanması; sosyalist demokrasinin geliştirilmesi; tüm uluslar ve ulusal azınlıklar arasında eşitlik ve dostluk; devrimci kazanımların sınıf düşmanlarının saldırılarına karşı korunması.

Bu ilkeler, sosyalist kuruculuğun her aşamasında açık bir biçimde yürürlükte, ama geçiş dönemi, tanınması ve pratikte hesaba katılması gereken özelliklere sahiptir. Biz proletarya diktatörlüğünü, yani işçi sınıfının tüm öteki emekçi halkla bağlaşıklık içinde iktidarını gerçekleştirmesini, geçiş döneminin toplum yaşamının her alanındaki amaçlarına ulaşmada ana araç olarak görmekteyiz. Bu, yığınları sosyalist kuruculuğa katabilmenin, burjuva etkisini ortadan kaldırabilmenin, iktidardan uzaklaştırılan sömürücü sınıfların direnişini kırabilmenin ve dışarıdan gelen saldırıları püskürtebilmenin tek yoludur.

SOSYALİZM GÜÇLENİYOR

İlerici değişimler, yenilgiye uğratılan ama tamamen ortadan kaldırılmayan kapitalist sınıfın vahşice direnişini doğuruyor. Savaşım toplumsal yaşamın her alanına yayılıyor. Bu, acımasız ve «kim kimi yenecek» kurallına göre verilen bir savaşımdır.

Ülkemizde bu çatışmanın özgüllükleri tarihsel sürecin özgün karakterinden kaynaklanmaktadır. Fransızlara karşı direniş savaşını kazanan Kuzey Vietnam'da sosyalist değişimler 1954 yılından bu yana sürerken, Güney'de ABD emperyalizminin saldırısına karşı, anayurdun kurtuluşu, ulusal kurtuluş için savaşım verilmesi gerekti. Sosyalist kuruculuğa ülke çapında

geçiş, ancak Vietnam'ın 1975 baharında yeniden birleşmesinden ve 2 Temmuz 1976'da Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin ilan edilmesinden sonra başladı.

O zamana kadar Kuzey'de sömürücü sınıf esas olarak saf dışı edilmiş, sosyalist üretim ilişkileri yerleştirilmiş, yeni toplumun maddi ve teknik temeli oluşturulmuştu. Aynı zamanda ideolojik ve kültürel devrim başlatılmış ve halkın yaşam standardı ve kültür düzeyi yükselmekteydi. Ancak ekonomide küçük çaplı üretim hâlâ egemendi.

Ama o zamanlarda Güney yeni sömürgecilik boyunduruğundan henüz kurtulmuştu. Evet, kapitalizm orada Kuzey'e oranla daha gelişmişti ancak, küçük meta üretimi orada da hâlâ egemendi.

O zamandan bu yana toplumun yeni doğrultularda yeniden örgütlenmesi hız kazanıyor ve daha derin kökler salıyor. Parti bu sürecin ana içeriğini, proletarya diktatörlüğü devletine dayanarak emekçi halkın kolektif ekonomik yönetimi sisteminin kurulması ve emekçi halkın aynı anda üç devrime – biri üretim ilişkileri alanında, diğeri bilim ve teknolojiye, üçüncüsü ideoloji ve kültür alanında – bilinçli ve aktif katılımı için seferber edilmesi olarak görmektedir. Burada kilit devrim, tüm geçiş döneminin merkez amacı olan sosyalist sanayileşme ile birlikte bilim ve teknoloji alanındadır.

Eski üretim ilişkileri sosyalist çizgilerde yeniden yapılandırılmaktadır, çeşitli sömürü biçimleri esas olarak kökünden kazınmıştır ve ekonominin kilit branşlarında sürekli yaygınlaşan, güçlenen iki sektör, devlet ve kooperatif sektörleri ⁽²⁾ oluşturulmuştur. Ekonominin maddi ve teknik temeli tedricen onarılmakta ve güçlendirilmekte ve bir kısmı şu anda faaliyete geçmiş bulunan küçük sanayi, tarım ve ulaşım projelerinin yapımı sürmektedir. Başta gıda malları üretimi olmak üzere tarımsal üretim artmakta ve şimdi halkın temel gıda malları gereksinimi karşılanmakta, petrol ve gaz aramaları ve üretimi aktif bir biçimde sürmektedir. Son yıllarda dışsatımda belli bir artış olmuştur. Bilim, teknoloji, eğitim ve kültür giderek artan ölçüde ekonomik kuruluş ve yönetim sorunlarıyla bağlanmaktadır. Sosyal-ekonomik yaşamda, özellikle yerel düzeyde, emek kolektiflerinde yeni bir çalışma stili yayılmaktadır.

Yeni sistemin daha da pekişmesi için tüm koşullara sahip bulunmaktayız. Uzun yılların savaşımıyla zorlu deneyimlerden geçen proletarya diktatörlüğü sağlam bir biçimde kurulmuştur. Vietnam halkı devrimci

(2) Kooperatifleşme süreci tüm Vietnam çapında aşamalar halinde gelişti. Kuzey'de kolektifleştirme esas olarak 1960'da tamamlandı. Orta Vietnam'ın sahil bölgesinde ve Güney Vietnam'ın kurtuluşu için Ulusal Cephe'nin kontrolünde olan, silahlı mücadele yıllarında ekonomik reformların yapıldığı Merkezi Plato'da kolektifleştirme 1979 yılında tamamlandı. Güney eyaletlerinde ise kolektifleştirme esas olarak 1985'te tamamlandı.

gelenekleriyle, özgürlük ruhuyla ve ülkesine hizmette her türlü özveriye hazır olmasıyla tanınır. Şimdi 1 milyon 800 binin üzerinde üyesi olan Komünist Partisi halkın çelikleşmiş ve deneyli Marksist-Leninist öncüsüdür, onun sevgisini ve mutlak güvenini kazanmıştır. Temel üretim araçlarını ve toplumsal ilişkilerin, eğitimin ve kültürün yönetiminin ana manivelalarını elinde toplamış bulunan devlet, ekonominin kilit noktalarını tutmaktadır. Devrimci dönüşümler süreci içinde oldukça değerli deneyim birikimi sağlanmıştır. Sovyetler Birliği ve öteki kardeş ülkelerle ve tüm dünyada ilerici güçlerle işbirliği geliştirilmektedir. Böylece ülkede sosyalizmin daha da güçlü konumlar kazanmakta olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu süreç, tarihin nesnel gelişme eğilimleri ile üst üste düşmektedir.

VKP, kuşkusuz güçlükleri ve yetersizlikleri görmezlikten gelmiyor. Zayıf maddi ve teknik temel, el emeği ve üretkenlik düzeyinin düşüklüğü bugün Vietnam ekonomisini karakterize ediyor. Büyük çaplı, özellikle ağır sanayinin payı düşüktür ve henüz ekonomiyi üretim araçlarıyla donatabilecek durumda değildir. Sanayi ve tarımın karşılıklı bağı yetersizdir. Bunlar tek, bütünsel bir yapı oluşturmuyorlar. Şimdilik GSMH genişletilmiş yeniden üretimi sağlayamıyor ve dışardan kaynak sağlanmadan halkın yaşamsal gereksinimlerini karşılayamıyor. Ekonominin yönetimi yeterince düzenli hale getirilmiş değildir. Bürokrasi kalıntıları, aşırı merkeziyetçilik ve dar bölgecilik hâlâ görülmektedir.

Güçlükleri aşmanın başlıca yolu halkın sosyalist kuruluşa aktif katılmaya çekilmesinin sürdürülmesidir. «Proletarya diktatörlüğü devleti, halkın kolektif yönetim hakkını geliştirmek, yeni üretim ilişkilerini oluşturmak ve üretici güçleri yaratmak, yeni sistemi, yeni ekonomiyi ve yeni kültürü sağlamlaştırmak ve yeni sosyalist yurttaşı oluşturmak amacıyla dönüşümleri kuruculukla sıkıca bağlamak zorundadır». ⁽³⁾

Geri, küçük çaplı üretimin büyük çaplı sosyalist üretime dönüştürülmesi, sanayinin geliştirilip güçlendirilmesi ve tarımın kooperatifleşme temelinde yeniden örgütlenmesinin sürdürülmesi önde duran görevlerdir. Lenin'in yazdığı gibi, sosyalizm kapitalizmi daha iyi örgütlenme ve daha iyi yönetimle altedecektir.

Bu nedenle son üç yıl içindeki plenum toplantılarında, VKP Merkez Komitesi, ekonominin yeniden örgütlenmesine, tüm üretim potansiyellerinin harekete geçmesini, emek rezervlerinin kullanılmasını ve toprak kaynakları ile öteki ulusal zenginliklerin geliştirilmesini olanaklı kılacak olan dinamik bir ekonomik mekanizmanın kurulmasına yönelik önlemleri sapıttı. Maliyet hesabı ile emek kolektiflerinin bağımsızlığı ve girişimlerinin bütünleştirildiği planlamanın merkezi unsur olduğu bir yönetim sistemine kesin bir geçiş olmak zorundadır.

⁽³⁾ VKP Merkez Komitesi Dördüncü Plenum Toplantısı Kararları, 24 Haziran 1983, Hanoi 1983, s. 17.

ÖNCELİKLİ GÖREV: BAĞIMSIZLIĞI KORUMAK

Ülkemizin sosyalizme yönelmesi, sürekli olarak emperyalizmin, yerel ve dış gericiliğin vahşi direnişi ile karşılaştı, hâlâ da karşılaşıyor. Gericilik kapitalizmi geri getirmek umutlarını kaybetmedi ve halk iktidarının altını kazmak için her olanağı kullanıyor. Ulusal bağımsızlığı egemenliği korumak bugünün önde gelen görevidir. Biz dış saldırganlara ve onların ülkedeki işbirlikçilerine karşı koymak zorundayız. Gelişmeler şu değerlendirmeyi sürekli doğruluyor: «Sınıf savaşımının sosyalist dönüşüm koşullarındaki keskin ve karmaşık niteliği kendini yalnızca burjuva unsurları emekçilere dönüştürme çabalarında değil, aynı zamanda sosyalist dönüşümleri başarısızlığa uğratmaya çalışan antisosyalist unsurlara karşı verilen savaşım da kendini gösteriyor» (4) Vietnam halkının dış düşmanları iç gericilik ile ortaklık kuruyor ve onu yıkıcı eylemler yapmaya zorluyor.

Bu yaklaşım ne yazık ki, kuzey komşumuz Çin'in açıklanmayan politikasıdır. Bu politika ASEAN ülkelerini, özellikle Tayland'ı, Vietnam, Laos ve Kamboçya ile çatışmaya zorluyor. Çin topraklarında karşı devrimci Vietnamlılar barındırılıyor ve bunlar silahlı çeteler halinde sınırı geçerek saldırılarda bulunuyorlar. Pekin, Kamboçya'dan kovulan ve «demokratik Kampuçya» denen politik cesedi diriltme girişimlerinden vazgeçmeyen kana susamış Pol Pot kliğinin terörist eylemlerini desteklemeyi sürdürüyor. Vietnam'a yönelik yıkıcı bir savaş politik, ekonomik, ideolojik ve kültürel, her alanda yürütülüyor. Bu savaşın amacı ülkemizi tüketmek, kargaşa çıkarmak, sosyalist Vietnam ve öteki iki ülkenin halklarını etkisi altına almaktır.

Ancak Vietnam halkı gafil yakalanmayacak. Vietnam halkı uyanık ve her uğursuz saldırıya karşılamak için hazırdır. Yeni sistem sağlam bir şekilde kök salmıştır ve kimse onun gelişmesini geri döndüremez. VKP Genel Sekreteri Le Duan'ın belirttiği gibi «Biz ülkemizi korumak ve sosyalizmi inşa etmek gibi iki stratejik görevi aynı anda, birlikte yerine getirebilecek maddi ve entellektüel olanaklara sahibiz.» (5) Hükümetimiz silahlı güçlerin savaş yeteneğini güçlendirmeye, ulusal güvenliği korumaya ve Cumhuriyete yönelik yıkıcı faaliyetlere darbe vurmaya devam edecektir.

Ülkeler arasında çatışma yerine herkese açık ve eşit haklı işbirliği kurulmasını isteyen Nisan 1986 tarihli Sovyet hükümeti açıklamasını destekliyoruz. Bu, Asya ve Pasifik bölgesindeki halklar arasında karşılıklı güven ve anlayış ortamı oluşturmak için temel olabilir ve olmalıdır. Blokların,

(4) Vietnam İşçi Partisi'nin Üçüncü Kongresi (VKP olarak Eylül 1976'ya kadar bu isim altında faaliyet gösterdi – Not Red.) Hanoi, 5–12 Eylül 1960.

(5) Nhan dan, 27 Şubat 1986.

her çeşit «mihver» ve «üçgen»in, kapalı grupların oluşmasına, ticari ve ekonomik ilişkilerde ayrımcılığın ve korumacılığın geliştirilmesine yer vermeyen bu yaklaşım tüm uluslarca selamlandı.

SINIF ÇATIŞMASININ ÖZELLİKLERİ

Yeni sistemin sağlamlığı ve görece hızla gelişmesi bir ölçüde Vietnam'-da kapitalizmin gelişmesinin yüksek bir düzeye ulaşamamış olması olgusu ile açıklanabilir. Uluslararası emperyalizmin baskısı altındaki kapitalizm politik ve ekonomik açıdan zayıftı. Kuzeyde çok az mülkiyete sahip olan ulusal burjuvazinin çoğunluğu şiddete başvurmada sosyalist dönüşümlere uydular. Burada devrim barışçıl bir şekilde tamamlandı. Güneyde ise ABD emperyalizmi ile işbirliği içinde olduğundan komprador burjuvazi halkın gözünde tümüyle itibarını yitirmişti. Kurtuluştan sonra bu sömürücü sınıfın birçok temsilcisi feodal toprak ağaları gibi dışarıya bu güne kadar yabancı efendilerine hizmet ettikleri yerlere kaçtılar. Gerici göçmenler Vietnam devrimine ve halkına karşı yıkıcı eylemler örgütlemek için her yola başvuruyorlar. Güneydeki geriye kalan kapitalistler ise yeni yönetimin dayattığı koşullara boyun eğdiler.

Sosyalist değişimler kapitalizmin ekonomik temellerini çöktürdü. Pekçok büyük özel işletme millileştirildi, ya da karma, devlet-özel kuruluşlar haline getirildi. Ana tüketim maddeleri üreten ya da hizmet veren orta büyüklükteki ve küçük işletmelerde şu an için özel girişimcilik hakim, ancak devlet yönetimi ve denetimi altında işletiliyorlar. ⁽⁶⁾

Gelişmenin nesnel zorlukları ve bir de işletme yönetimindeki yanlışlarımız nedeniyle burjuvazi, özellikle ticaret burjuvazisi biraz güç kazanmanın, bir ölçüde durumunu sağlamlaştırmanın yolunu buldu. Hala yok sayılmayacak bir ekonomik potansiyele sahiptir ve uluslararası sermaye ile bağlarını sürdürüyor.

Burjuva unsurlar sosyalist değişimlere engel olmak için yapabilecekleri herşeyi yapıyorlar. Muhasebeye, denetime karşı çıkıyor, mallarını dağıtıyor ve yasaları çiğneyerek, azami kar elde etmek için her çeşit boşluktan yararlanıyorlar. Kaçakçılık yapıyor, perakende satış fiyatlarını yükseltip, toptan satış fiyatlarını düşürüyor vergi vermekten kaçmaya çalışıyor, sahate para basıyor, kamu mallarına el koyuyor ve emekçileri sömürmenin üstü kapalı yollarına baş vuruyorlar. Döviz, altın, gümüş, esrar kaçakçılığı yapmaktan, dışardaki esrar satıcıları ile ilişkiler kurup suç işlemekten çekinmiyorlar. Kararsız, sallantılı unsurları göçetmeye kandırarak,

⁽⁶⁾ Yıllardır ülkede çok yapıli ekonominin sürmesine izin veren VKP politikasıdır. (Kuzeyde devlet, kolektif ve bireysel sektörler, Güneyde ise buna ek olarak devlet-özel ve özel kapitalist sektörler.) (Not Red.)

gizli yollardan yurtdışına kaçırıyorlar. Hatta yetkililere sağlam sınıf konumlarını terketmelerini sağlamak için rüşvet vermeye çalışıyorlar. Başka bir deyişle sömürücü sınıfların kalıntıları halkın yaşam zorluklarından kendi bencil çıkarları için yararlanarak suç işliyorlar.

İki gelişme yolu arasındaki savaşımın keskinliği çok önemli bir olgudan, küçük mal üretiminin çapının çok büyük olmasından kaynaklanıyor. Köylüler, zanaatkarlar ve küçük dükkan sahipleri Vietnam nüfusunun ezici çoğunluğunu kapsıyor. Bunlar ulusal demokratik halk devriminde başı çeken güçlerdi ve çoğunluğu sosyalizme geçiş döneminde işçi sınıfının bağlaştığı olarak kaldılar. İşçilerle köylüler arasındaki bağlaşıklık bizim başarılarımızın en önemli temelidir.

Ancak küçük üreticilerin toplumsal doğasının kararsız olduğu unutulmamalıdır. Bu VKP'nin Üçüncü Kongresi'nde şöyle belirtiliyor: «Onların özünü belirleyen temel özellik emektir. Bu açıdan onlar nüfusun sosyalizmi destekleyen bir katmanı ve sosyalist devrimde işçi sınıfının en yakın ve en güvenilir bağlaştığıdır. Ancak onlar özel işletmeler işleten küçük meta üreticileridir. Bu açıdan da az yada çok kendiliğindenci kapitalist gelişmenin çekim gücüne kapılma eğilimi taşırlar. Bu durum en açık biçimde mülk sahibi orta köylülüğün üst tabakasında ve küçük mülk sahipleri ile küçük dükkan sahiplerinin bu kesiminde gözlemleniyor.» (?)

Kuzey ve Güney'deki deneyimler, orta köylülüğün, bütünüyle, üretim fonları, hayvanları, aletleri ve işlerin nasıl yürütüleceğine ilişkin bilgileriyle sosyalizme doğru ilerleme sözkonusu olunca ikircimli davrandığını gösteriyor. Küçük tüccar ve dükkan sahiplerine gelince bunların çoğu genellikle burjuvazinin etkisi altına giriyor, sık sık üretimde ve dağıtımda kargaşa yaratan eylemlere girişiyorlar. Bazıları zenginleşiyor ve büyük mülk sahibi haline geliyor.

Bu sınıf ve tabakalara ilişkin partinin taktiği nedir? Bir yandan açıkça antisosyalist olanlarla savaşmak, öte yandan küçük çaplı üretimi sosyalist çizgide yeniden örgütleyerek, gönüllülük temelinde, yavaş yavaş köylüleri kollektif çalışmaya katacak uygun esnek şekiller kullanarak bu insanların toplumsal özünü yeniden yapılandırmak ve onları yeni sistemin temel ilkelerini kabul eden emekçiler haline getirmek.

Pratik açıkça göstermiştir ki küçük burjuva kendinden gelmeciliğe son vermek için ekonomide sosyalist sektörü güçlendirmek ve ekonomi yönetiminin etkinliğini artırmak yaşamsal önemdedir. Görev, yakın bir gelecekte piyasada üstün durumlar kazanmak, yavaş yavaş fiyatları istikrarlaştırmak, tarımda, ormancılıkta, balıkçılıkta küçüksesnaf üretiminde pazar malları üzerinde ve aynı zamanda devletin işlettiği fabrika ve imalat-hanelerin tüm ürünleri üzerinde devlet denetimi kuracak bir şekilde ticaret ve satın alma sistemini reorganize etmek.

(?) Vietnam İşçi Partisi'nin Üçüncü Kongresi.

Biz geniş olarak açıklayıcı ve eğitici bir çalışma yürütmeyi sürdüreceğiz. Bu çalışma besin yetersizliklerinin ve işsizliğin doğrudan eski sistemin sonucu olduğunu; özel mülkiyet sahiplerinin zenginleşmek için baş vurduğu vurgunculuğun, kaçakçılığın ve öteki yasa dışı eylemlerin ülkeye ciddi zararlar verdiğini, gevşeklik ve bencilliğin yeni sistem kuruculuğu morali ile bağdaşmayacağını halkın daha iyi almasına yardım ediyor.

İLERLEME DURDURULAMAZ

Sınıf karşıtları, halkın seçtiği yolun doğruluğunu sorgulayarak, sosyalist gelişme yoluna çamur aratarak ve politik muhalefeti yeniden canlandırma niyetini besleyerek, ideolojik ve politik düzeyde Komünist Partisi'nin yürüttüğü politikaya her gün, her saat saldırıda bulunuyorlar. Hükümetin itibarını düşürmeye, parti ile halk arasına ayrılık sokmaya, Çin Hindindeki üç dost ülkenin bağlaşıklığını zayıflatmaya, Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti ile SSCB ve öteki sosyalist topluluk ülkeleri arasındaki ilişkileri kopartmaya, bizi dünya devrimci hareketinden soyutlamağa, Vietnam devriminin temiz görünümüne leke sürmeye çalışıyorlar.

Vietnam halkına kendine yabancı düşünceleri, başkalarının pahasına bazı insanların zengin olmasını öngören yabancı bir yaşam biçimini, lükse özlemi ve kendine düşkünlüğü zorla kabul ettirmek için çaba harcıyorlar. Dahası düşmanlar kendi amaçları için dini kullanmaya, ataerkil inançları canlandırmaya ve bunları sosyalist gerçekçiliğin karşısına çıkarmaya çalışıyorlar. Kültürümüzü batı modellerine uydurmak ve en başta da gençliği bu tuzağa çekmek istiyorlar.

Parti sürekli mevcut durumun analizini yapıyor. VKP'nin Beşinci Kongre Politik Raporunda şu saptama yapılıyor: «Kültürde, ideolojide ve yaşam tarzına yeni ile eski, ilerleme ile gerileme ve ilericilikle, gericilik arasında fazlasıyla karmaşık gün gün verilen bir savaş sürüyor ve biz bu savaşıma gereken değeri vermememiz edemeyiz.»⁽⁸⁾

Vietnam'da devrimci güçlerle karşı devrimci güçler arasındaki çatışma tüm insanlık çapındaki keskin ve sert bir sınıf çatışması ile yakından bağlıdır. Kaybettiği konumlarını geri kazanma hayalleri besleyen emperyalizm ve uluslararası gericilik geçmişten dersler çıkarmamıştır ve hala akıntıya karşı kürek çekmeğe çabalamaktadır. Dünyadaki mevcut askeri stratejik dengeyi alt üst etmek, silahlanma yarışını uzaya yaymak, bağımsız ülkelere kendi isteklerini dayatmak ve açıkça onların iç işlerine karışmak isteyen ABD yönetici çevrelerinin yürüttüğü tehlikeli politika nedeniyle dünyada gerilim en üst noktaya ulaşmıştır.

⁽⁸⁾ Vietnam Komünist Partisi'nin Beşinci Kongresi, Hanoi, 27–31 Mart 1982.

Ancak hiç bir güç ilerleyen gelişmeyi durduramaz. Devrimci hareketlerin yarattığı etkin gücün ve bunların insanlık yaşamının her alanındaki güçlü etkisinin bir sonucu olarak dünyanın çehresinde çok büyük değişimler oldu ve olmaya devam ediyor.

Geçtiğimiz dönemde toplanan sosyalist topluluk ülkelerinin komünist ve işçi partileri kongrelerinde ilgili ülkelerin sosyal-ekonomik potansiyellerinde bir büyümeyi öngören programlar formüle edildi. Biz de kongremizde aynısını yapacağız. Koymuş olduğumuz hedeflere erişmemiz, kuşkusuz halkların barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşımına taze güç verecek ve dünyadaki durumda daha da değiştirmeyi kolaylaştıracaktır.

Sosyalist Vietnam Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle dostluğu ve çok yönlü işbirliğini güçlendirmeye, Laos ve Kamboçya ile dayanışmayı ve savaştan yoldaşlığını artırmaya ve bağımsızlık, egemenlik ve karşılıklı yarar ilkelerine uygun olarak devletler arası ilişkileri genişletmeye devam edecektir. Bu, ülkemizin sosyalizm yolunda başarıyla ilerlemesinin, gericiler ve karşı devrimci güçler üzerinde zafer kazanmasının garantisidir.

Zamanını doldurmuş rejim can çekişiyor

Rogelio Gonzalez

Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi

1986 yılının Mart, Nisan ve Mayıs aylarında Asuncion çalkantılar içindeydi. Gerçi otuz yılı aşkın süredir sıkıyönetim yürürlükteydi. Ama Paraguay başkentinin caddelerini, sokaklarını binlerce insan doldurdu. Zulme son verilmesini istiyorlardı. Demokrasi istiyorlardı. İş ve ekmek istiyorlardı. «Cumhurbaşkanı» Alfredo Strössner'in derhal çekilmesini istiyorlardı.

Bütün bir polis aygıtı seferber oldu. Cop, göz yaşartıcı gaz ve silah kullandılar. Gösterileri bastırabilme amacıyla, «hukuk kuklaları», göstericileri dövüyor, hapse atıp duruyorlar. Ancak Paraguay halkının sabrı tükenmek üzere. Faşist rejim çırpınıyor, can çekişiyor.

Diktatör Strössner, bildiğimiz Latin Amerikalı tiranlardan, zalimlerden biri. Onu ABD emperyalizmi besleye geliyor ve kıtamıza sokuşturmuş bulunuyor. Strössner, 1954 yılında iktidarı ele geçirdi. Benim ülkemi koskoca bir toplama kampına çevirdi. Despot, bütün bu yıllar boyunca, Birleşik Amerika'daki en gerici çevrelerin yardımıyla ayakta kalmayı becerebildi. Paraguay'ın mal varlığı, zengin petrol ve uranyum yatakları, egemen klik tarafından sağa sola satılıp duruyor. Ülkenin doğal kaynaklarının hemen hemen hepsi, altı bellibaşlı uluslarâresi tekelin elindedir. En verimli toprakların yüzde 77'sine ise diktatörle satrapları (valileri) ve yabancı kumpanyalar sahip bulunuyor. Bu arada, 3 milyon 900 bin nüfuslu Paraguay'da 1 milyon 200 bin insan yoksulluğa itilmiş durumda. Her üç yurttaştan biri, açlıktan ve rejimin zulmünden kurtulabilmek için, yurdunu terketmek zorunda kalmış bulunuyor.

Paraguay ekonomisi, derin ve uzatmalı bir kriz içinde. Çalışabilir nüfusun yüzde 30'u işsiz. Ortalama ücretler, asgari geçim haddinin üçte biri oranında. Dış borçlar artıyor. Ödenen dış borçlar, durmadan büzülen dışsatım gelirlerinin yarısından çoğunu yutuyor. Et, dokuma, öbür geleneksel dışsatım malları üretimi ve inşaat işleri gerilemiş bulunuyor. Fiyatlar durmadan artıyor. Dış ticaret ve ödemeler dengesi sürekli açık veriyor. Döviz darlığı, tırmanan dış borçlar, bütün bunlar rejimin ekonomik krizin üstesinden gelmede çaresizliğinin kanıtlarıdır.

Strössner'in teşvik ettiği yozlaşma ve rüşvet, en uç ve utanç verici boyutlara ulaşmış bulunuyor. Devlet fonları, utanmazca yağma ediliyor. Emekli Sandığı'nın 7 milyon doları ile Bina ve Arazi Vergisi Fonu'ndan milyonlarca dolar esrarengiz bir biçimde yokoldu. Emekçilerin Ulusal

Bankası'nın 30 milyon doları yağma edildi. Paraguay Merkez Bankası'nın 100 milyon doları dışarıya kaçırıldı. Paraguay Alkollü İçkiler İdaresi'nin ve daha birçok devlet işletmesinin fonları zimmetlere geçirildi. Geniş çaplı meşrulaştırılmış kaçakçılık, ülkedeki geniş politik ve sosyal çevreler arasında öfke uyandırdı ve protestolarla karşılandı.

Ülkenin iç politika yaşamı, kaba demagoji, yalan ve sahtekârlığın yaygın ateşine tutuluyor. Devletin elindeki 30 kadar radyo istasyonu da dahil, kitle haberleşme araçları, günde 24 saat çürümüş rejimi göklere çıkarmakla meşgul. Hepsî de komünistlere, Sovyetler Birliği'ne, Küba'ya, öbür sosyalist ve bağlantısız ülkelere zehirli iftiralar saçıp duruyorlar. Bu düşük düzeyli uydurma propaganda, aralıksız olarak ABD haber ajansları ve CIA tarafından Paraguay'a aktarılıyor. «Strössner'le Koloradizm» (1) başlıklı radyo yayınları ardı-arası kesilmeksizin, başta komünistler olmak üzere, Paraguaylı yurtseverlere karşı, tutarlı demokrat görüşlere sahip muhalefet yöneticileri ve militanlarına karşı baskı çağrısında bulunuyor.

Hükümet ve yandaşlarının tekelindeki televizyon, radyo, basın, rejim tarafından ilerici güçlere karşı yalan yaymak, gözdağı vermek, onları bölmek ve felce uğratmak amacıyla, çılgınca ve kışkırtıcı bir kampanyanın aracı olarak kullanılıyor. Diktatörlük, ülkemizde sözümona bir «barış ve ilerleme»nin hüküm sürdüğünü durmadan kafalara çakarak, şimdîye dek iç ve dış kamuoyunun bir bölümünün zihnini çelmeyi, onları şaşırtmayı becerdi.

Strössner, hayranı olduğu Hitler'in Propaganda Bakanı Göbbels'in «Ne kadar büyük yalan söylersen, o kadar çabuk inanılır» sözlerini geveleyip duruyor. Rejimin üst düzey üyeleri, en başta Strössner, özgürlük ve bağımsızlık için döğüşen yiğit Paraguaylıların ilerici davasını kendilerinin sürdürdüklerini iddia ediyor ve nazileri andıran konuşmalar yapıp duruyorlar. Kendilerini de Rodriguez de Francia gibi liderlerle eş tutuyorlar. (2) Ülkenin kaynaklarını açık artırmaya çıkardıktan sonra, ulusal bağımsızlığın savunucusu olduklarını öne sürüyor, Paraguay'ın «refah»ına hizmet eden «temsili demokrasi»ye övgüler diziyorlar. Asuncion Başpiskoposu Ismael Royon bile, *Nanduti* radyosunda «halkın yalan furyasından bıkip usandığını ve büyük acılar çektiğini» açıkça ilan etti. (3)

Son zamanlarda Paraguay'ın politik yaşamında sınıf çelişkilerinde keskinleşme, güçlerde bir kutuplaşma, diktatörlüğe karşı kurtuluş savaşımında bir yükselme gözlemlendi. Rejimin sosyal tabanı iyice daraldı. Bu

(1) Kolorado Partisi, Paraguay'da, Strössner'in «egemen parti olduğunu öne sürdüğü Ulusal Cumhuriyetçi Birlik için kullanılan terimdir. (Not Red.)

(2) Önemli reformlar gerçekleştiren bağımsız Paraguay devletinin ilk başkanı (1814-1840). (Not Red.)

(3) Granma, 6 Mayıs 1986.

taban, şimdi yalnızca silahlı kuvvetlerden ve baskı aygıtından oluşuyor. Yalnız emekçiler değil, Kolorado'nun değişik kesimleri de içinde, bütün burjuva partilerinin üyeleri ve Katolik Kilisesi de şimdi despotluğa karşı çıkıyor. Burjuva uzlaşmacıların Strössner'i demokratik bir değişim gereğine «ikna» etme yolunda besledikleri yanıltıcı umutlar sarsılmış bulunuyor. Sınırlı reformlar önerme yolunda uysalca girişimler, baskıyla karşılık gördü. Diktatörlük, muhalefetin, sendikalar ve meslek kuruluşlarının yasal faaliyet için zaten cılız olan olanaklarını daha da budadı. Ama ulusal çıkarlara ihanet eden tepedeki kliğin demir ökçesi altındaki ülkelerinin kurtuluşu için özverili bir savaşım yürüten yurtseverlerin iradesini kıramadı.

Diktatörlük, nesnel olarak, değişik politik çizgilerden muhalefet partilerini kendi aralarında birlik aramaya zorladı. Nefret duyulan rejimi yıkmamanın etkin aracı da budur. Onyıllarca yapılamayan şey, birkaç ay içinde gerçekleşti. Paraguay'da despotluğa karşı güçlerin birleşmesi, dipten gelen bir dalgaya benziyor. Bu, son zamanlarda ülkeyi sarsan ortak eylemlerde açıkça görüldü. Gaddarca baskı ve teröre rağmen, demokratik hareket ilk elle tutulur başarılarını elde etti. Politik ve sendikal çalışmalarından ötürü zindanlara atılan pekçok savaşçı özgürlüğüne kavuştu. Dünya işçi sınıfının ve bütün öteki antiemperyalist ve ilerici güçlerin desteğinin halkımız için önemini bir kez daha gösteren uluslararası dayanışma, burada açıkça ve önemli bir rol oynadı.

Paraguay'ı çalkalayan azgın ekonomik kriz, diktatörlüğü devirmek için elverişli önkoşullar ve koşullar yaratıyor. Bu da genel ve gitgide artan hoşnutsuzluğa, demokratik hareketin yükselmesi ve birlik eğilimlerinin hızlanmasına yol açıyor.

Şimdi sorunun Paraguaylıların bir ulus olarak varlığını sürdürüp sürdüremeyeceği ve ülkemizin ayaklar altına alınan onurunun savunulması olduğu, halkın değişik katmanları arasında gitgide daha iyi anlaşılıyor. Bu, yalnız emekçilerin değil, emperyalist uluslarötesi tekellerle bağlı olmayan ulusal burjuvazinin geleceğe bakan çevrelerinin, dürüst, yurtsever askeri ve dini liderlerin, kısacası herkesin günlük savaşımında ve sokak gösterilerinde birliğine hizmet ediyor. 1930'lu yılların deneyimi ışığında ⁽⁴⁾, onların Paraguay devriminin bellibaşlı itici güçleri olan işçi sınıfı, köylülük ve ilerici orta katmanların bağlaşıkları durumuna gelebileceklerini biliyoruz.

Faşizmin karanlık gecesinin sona ermekte olduğunu artık rahatça söyleyebiliriz. Diktatörlüğün çöküşü kaçınılmaz. Diktatörlük, zamanın durdurulmaz akışına set çekebilecek durumda değildir. Zulme karşı ayağa kalkan halk, arenaya kavganın baş kahramanı olarak çıkmış bulunuyor.

(4) Geniş halk yığınları tarafından desteklenen ve R. Franco hükümetini (1936-1937) iktidara getiren 1936 Şubat ayaklanması. Bu hükümet, bir dizi ilerici dönüşüm gerçekleştirdi. (Not Red.)

Son otuz küsur yılın savaşım ve özverisinin dersleri, yığınların aktif öz-savunmasının örgütlenmesi gibi önlemleri alma gereğini gösteriyor. Bütün bunlar, gelişmeler üzerinde etkide bulunabilmek, bu gelişmeleri Strössner diktatörlüğünü yıkma ve onun yerini başka bir otoriter rejimin almasını engellemenin tek yolu olan genel bir ayaklanma hazırlıklarına akıtmak için gereklidir.

Halka, düşmanlarının yolu üzerine kurduğu tuzaklardan sakınmasında ancak canla başla savaşım yardımcı olabilir. Diktatörlüğe karşı geniş bir hareketi destekleyen sendika, köylü, öğrenci kesimleri, değişik siyasi partilerin temsilcileri, gerçekçi görüşlere sahip kilise yöneticileri bunu anlamış bulunuyorlar. Pekçok yurtseverin ölümüne, yeni yeni yüzlerce tutuklamalara yol açan daha sert, daha şiddetli zulme rağmen, bu hareket bugüne dek görölmedik bir güç ve hızla geliyor.

Bütün göstergeler, Paraguay'da olup bitenlerin özünün Washington'da da kavrandığını ortaya koyuyor. Onlar da, sadık satraplarının sonunun geldiğini görmeye başlıyorlar. Strössner, artık ABD'li efendilerine uygun düşmüyor. Çünkü o, dünya kamuoyunun gözünde gaddarca zulmüyle lekeli bir ada müstehak olmuştur. Beyaz Saray, diktatörün yerini alabilecek daha uygun birini arıyor. Asuncion'daki ABD Elçiliği, son birkaç aydır tansiyonu yüksek bir hareketlilik içinde. ABD Dışışleri Bakanlığı mensuplarının bilinen alışkanlığıyla, ABD Elçisi Clyde Taylor, utanmazca ülkenin içişlerine karışıyor. Muhalefet temsilcileriyle açıkça görüşüyor ve yabancı haber ajanslarının bildirdiğine göre, 24 Nisan günü Asuncion'da diktatörlüğe karşı bir protesto gösterisine de katılmış bulunuyor. (5) Nisan ayı sonunda Taylor, Ulusal Uyum Bildirgesi'ni (6) imzalayan partilerin, «yenilenmiş» Koloradocuların ve öteki muhalefet kesimlerinin temsilcileriyle görüşmeler yaptı.

Bildirildiğine göre, görüş değıştokuşu sırasında, elçiyle konuşan herkes, işitmek istediğini duydu. Ancak herkese Birleşik Amerika'nın yüreğinde demokrasinin yattığı söylendi. Taylor, onlara, Birleşik Amerika'nın Strössner'e desteğini sürdürme niyetinde olmadığını uzun uzadıya anlatan George Shultz'un son konuşmasının bir özetini sundu. ABD Dışışleri Bakanı, bu konuşmasında, Paraguaylıların «artık demokrasiyi kurmak isteyeceklerini» Birleşik Amerika'nın ve öteki ülkelerin gereken desteği vereceklerini ilan ediyordu. Gerekli olan şeyin, sosyal barışın sağlanması için uzlaşma ve af, ordu ve kilise gibi kurumların desteği olduğunu öne sürüyordu. (7)

Sâbık «en iyi dost ve müttefik» mahkûm edilirken, reçetenin yazılmış

(5) Informe Latinoamericano, 9 Mayıs 1986.

(6) Bu bildirme, Gerçek Liberal Radikal Parti, Devrimci Febrerist Parti, Hristiyan Demokrat ve öteki muhalefet partileri tarafından imzalandı. (Not Red.)

(7) Informe Latinoamericano, 9 Mayıs 1986.

olduğunu görüyoruz. Tarih tekerrür ediyor. Haiti diktatörüne, Latin Amerika ve Asya'daki daha pekçok Amerikan kuklasına neler olduğunu hatırlayalım.

Diktatörlüğe karşı savaşımın dalga dalga yükselişi, Strössner'in elbette farkında olduğu gibi, efendilerinin kendisine karşı tutumu, «ömürboyu başkan» paniğe sevketti. Zalim diktatöre sınır dışı edilme korkusu olmaksızın sığınma güvencesi veren gizli bir anlaşmanın Tayvan ile imzalandığı bildiriliyor. Bu türden söylentiler bir bomba etkisi yaptı. Rüşvet ve kaçakçılıkla büyük servetler edinen spekülâtörler ve hükümet yetkilileri, taşınmaz mallarını, hisse senetlerini, dalavereyle sağladıkları kazançları, bir anda ülke dışına kaçmaya hazır olabilecek şekilde, satıp savmak için seferber oldular. Bu da gösteriyor ki, onlar halka verdikleri gözyaşı ve acının, otuz yılı aşkın bir süre sıkıyönetim, açlık ve zulmün biriktirdiği güçlü devrimci potansiyelin pekâlâ farkındalar.

Federal Almanya'nın da Strössner'i halkın gazabından korumak istediği görülüyor. Onun «tedavi için» Bavyera'ya çağırılması, başka nasıl değerlendirilebilir? Bu durumda Bonn'un daha geniş kapsamlı amaçları var. Federal Almanya, Hitler'in yenilgisinden bu yana Paraguay'da gizlenen çoğu Nazi savaş suçlusu binlerce Alman tehdit oluşturabilir diye ülkede köklü değişiklikleri önleyebilmek için, Asuncion'daki politik çevreleri etkilemek istiyor.

Zalim diktatörün son günlerini Güney Kore'de de geçirebileceği yolunda söylentiler var. Başka bir deyişle, egemen klik, Haiti'nin kaçak «Baby Doc» Duvalier'sinin deneyimi ışığında değişik senaryoları gözden geçiriyor. Şu günlerde cellatlara sığınma hakkı tanımaya niyetli birileri pek gözükmüyor ortalıkta.

Güney Amerika ülkelerinin demokratikleşmesi, Paraguay'da devrimci hareketi geliştiren bir süreçtir. Paraguay Komünist Partisi Birinci Sekreteri görevini yürüten Julio Rojas bunu şöyle vurguluyor: «Paraguay Komünist Partisi, elverişli uluslararası durum sürdükçe, ülkemizde demokratik bir ulusal kurtuluş devrimi için nesnel koşulların olgunlaşmakta olduğu kanısındadır. Ülkemiz artık Strössner'in diktatör suç ortaklarıyla değil, bizim savaşımıza yakınlık duyan bir kamuoyuna sahip Güney Yarımküresi'nin demokratik hükümetleriyle çevrilidir.» (6)

Öznel koşullar da hızla olgunlaşıyor. Emekçiler, ekonomik ve politik baskıları artık sessizlikle karşılamıyorlar. Proletaryanın öz-bilinci hissedilir ölçüde gelişti. İşçiler, değişik partilerden olmalarına rağmen, şimdi sınıfsal bağımsızlık ve birlik gereğini daha iyi anlamış bulunuyorlar.

1986 yılının Mart, Nisan ve Mayıs aylarında Paraguay kentlerini çalka-

(6) Adelante, Sayı 228, 1985.

layan güçlü gösteriler dalgasına katılanlar, yalnız daha iyi yaşam ve çalışma koşulları istemekle kalmadılar. Bütün toplumsal yaşamın demokratikleşmesini, terör ve baskının sona ermesini, diktatörlüğün tasfiyesini de istediler.

Köylülerin yıllardır toprak için süren savaşımı, jandarmanın, polisin kendilerini zorla topraklarından atmalarına karşı verdikleri mücadele, son zamanlarda özellikle geniş boyutlara ulaştı. Hangi partiden, politik görüşten olurlarsa olsunlar, kır emekçileri arasında da saflarını sıkılaştırma, birleşme eğilimi geliyor. Caaguazu ilinde 7 bin köylünün savaşkan eyleminde, Alfonso Lomas'da 5 bin köylünün katıldığı halk gösterisinde ve San Jose de los Arroyos'daki yürüyüşte, bu gelişme gayet iyi görülebiliyor.

İşçilerin, köylülerin savaşımı, nüfusun orta katmanlarından, öğrencilerden, ulus düşmanı kokuşmuş rejimin baskısından zarar gören ulusal burjuvazinin oldukça geniş bir kesiminden kararlı bir destek görüyor. Strössner'in coşkulu taraftarları bile, şimdi gönülsüzce de olsa, kasap ve kaatiller kliğiyle aralarına bir mesafe koyma gereğini duyuyorlar. «Egemen» Kolorado Partisi, şimdi derin bölünmeler ve karışıklıklar içinde. Parti içindeki kesimlerin çoğu, tiranlığa karşı açık tutum almış bulunuyorlar. Diktatörlük karşıtı kampın safları hızla genişliyor. Yığınlar, Komünist Partisi'nin şu belgisini benimsemiş durumdalar: Şimdi Paraguaylı yurtseverler için faşist diktatörlüğü devirmekten daha önemli hiçbir görev yoktur.

PKP, kurulduğu 1928 yılından bu yana, özveriler ve acılarla dolu bir savaşım okulundan geçmiş, bu savaşımı en çetin yeraltı koşullarında yürütmüştür. SBKP'nin 27. Kongresi'nde Mihail Gorbaçov'un söylediği şu sözler, tümüyle partimiz için geçerlidir: «Sosyalist olmayan dünyadaki komünist hareket, eskiden olduğu gibi bugün de, burjuvazinin gerici çevrelerinin politik baskısının ve koğuşturmalarının başlıca hedefidir. Tüm kardeş partiler, en aşağılık araç ve manevralardan da geri durmayan antikomünist propagandanın sürekli saldırısı altındadır. Birçok parti yeraltında, hiç hafiflemeyen baskı ve zulüm koşullarında çalışıyor. Komünistlerin attığı her adım, savaşım ve kişisel cesareti gerektiriyor.»⁽¹⁾

Paraguay Komünist Partisi, diktatörlük karşıtı ve demokratik bütün güçleri birleştirme doğrultusunu kararlı bir biçimde izlemiştir. Bizim bu konudaki tutumumuz, Merkez Politik Komisyonu'nun Manifestosu'nda çok açık biçimde şöyle dile getirilmiştir: «Demokratlar ve yurtseverler, şu ivedi görevle karşı karşıyadırlar: Faşist diktatörlüğün tasfiye edilmesi. Bunu yapmak için diktatörlük rejimini devirebilecek ve özgürlüğü kazanabilecek bir güç yaratmak zorunludur.»

(1) Mihail Gorbaçov, SBKP 27 Kongresi'ne Sunulan SBKP Merkez Komitesi Politik Raporu, Moskova 1986, s. 99-100.

«Partimiz önceden de şunu belirtti ... Diktatörlük karşıtı gerçekten geniş bir cephe, Strössner'in nazi kliğine karşı çıkan bütün muhalefet güçlerinin anlayış birliği temelinde, işçi sınıfı, köylüler, öğrenciler, öğretmenler, büro çalışanları, aydınlar, sanat emekçileri, tüccar ve ulusal işletmecilerin ancak daha yüksek birliktelik ve örgütlenmesiyle kurulabilir ... Bu koşullarda, diktatörü devirebilmek için, savaşımın her biçimini birleştirerek genel halk ayaklanmasına yönelik aktif bir hazırlık gereği vardır.» ⁽¹⁰⁾

Bu ilkeli tutum, PKP Merkez Komitesi'nin 25 Ocak 1985 günlü Manifestosu'nda da bir kez daha belirtilmiştir: «Bugün önde gelen sorun, diktatörlüğü devirmek, onun yerine, halka geniş özgürlükler vermeyi, demokratik bir anayasanın kabulü için Ulusal Kurucu Meclis toplamayı güvence altına alabilecek diktatörlük karşıtı bütün güçlerin temsilcilerini içeren asker-sivil geçici bir hükümetin geçmesini sağlamaktır.» ⁽¹¹⁾

Manifesto, partinin diktatörlük karşıtı bütün eğilimlerin birlik, kenetlenmişlik ve örgütlenmesine, işletmelerde, mahallelerde, akademik merkezlerde, kırsal yerleşim alanlarında, hattâ nüfusun değişik katmanlarının demokratik konumlarının asgari özdeşliği temelinde, kurulabilecek her yerde aktif birlik komiteleri yaratılmasına daha büyük dikkat ayıracığını vurguluyor.

PKP, bütün siyasi mahkûmların salıverilmesi, sıkıyönetimin kaldırılması, ayrımsız sürgündeki herkesin geri dönmesi, diktatörlüğün işkence odalarında çürütülen parti liderlerimiz Antonio Maydana ile Emilio Roa'nın, Kolorado Partisi üyesi Augustin Goiburu ile Febrerist Parti üyesi Esther Ballestrino'nun hayatlarının kurtarılması için çabalarını bir kat daha artıracaktır. Strössner'in gizli polisince tutuklandıktan sonra bir daha izine raslanmayan Komünist Partisi üyesi Miguel Angel Soler, Derliz Villagra, Martin Rolon Centurion, Diego Rodas ve öteki yüzlerce yurtseverin başına neler geldiğini bilmek istiyoruz.

Görevimiz; rejimle işbirliği yapanların, yığinsal eylemi yavaşlatanların, ABD yanlısı doğrultuyu destekleyenlerin, çeşitli vaatlerle halkı tuzağa düşürüp çıkarlarını bir kez daha hiçe sayarak onu aldatanların içyüzlerinin açığa vurulması ve yalıtlanmalarında kararlılık ve cesaretle hareket etmektir. Yığinsal savaşımı daha da canlı kılmak, birlik komitelerinin en ivedi ekonomik istemleri formüle etmelerini ve diktatörlüğe karşı harekete geçmelerini sağlamak için çalışıyoruz. PKP'nin amacı, halkın tam güvenini kazanmak, önyargılarının üstesinden gelmelerine yardımcı olmak, bizimle aynı düşüncede olmasalar da, gerçek yurtseverleri antikomünist, antisovyet ögelerle eş tutmaktan kaçınmaktır.

⁽¹⁰⁾ Manifesto. Comision Politica del Comité Central del PCP, agosto de 1981, s. 11-12.

⁽¹¹⁾ Manifesto. Unidos conquistemos la libertad, la paz, y la justicia social, 25 de enero de 1985, s. 11.

Uluslararası destekten yararlanan hareketimiz, burcu burcu enter-nasyonalizm kokmaktadır. Nikaragua, Küba, Libya ve Lübnan ile, ulusal ve sosyal kurtuluş için, barış, demokrasi, egemenlik, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için savaşım veren bütün halklarla antiemperyalist dayama içindedir.

Parti, Strössner diktatörlüğünü ve onun yerine geçmeyi deneyecek bir başkasını alaşağı edebilmek, Paraguay'da çağımızın tarihsel gelişme düzeyine uygun bir toplum kurulmasını sağlamak için elinden gelen her şeyi yapma amacıyla, somut koşullara bağlı olarak her çeşit eylem biçimine kendini hazırlıyor.

Partiye yeni pekçok üye kazanmak, gençleri, kadınları, işçi sınıfının ve bütün halkın en iyi evlatlarını partiye almak, böylece bu alandaki eksiklikleri gidermek niyetindeyiz.

Parti yönetimi, PKP'nin çalışmalarında liberalizme, pasifliğe, belkemiक्सizliğe ve kayıtsızlığa karşı, güvenlik ve uyanıklık ilke ve kurallarının çiğnenmesine karşı eleştiri ve özeleştiriruhunda tutarlı ve sağlam bir savaşıma başladı. Oportünizme, sekterliğe, çalışmamızdaki eksikliklere karşı yılmaz bir ideolojik savaşım yürütüyoruz. Partide bilinçli disiplinin değerine kuşku düşüren ve disiplini bozan bu sağlıksız olgulara kesinlikle son vermek istiyoruz. Parti, eğer gerçek bir politik güç olarak hareket edecekse, onyıllar boyu acısını çektiği zayıflıkların üstesinden gelmek için çaba harcamak, örnek Creydt⁽¹²⁾ zamanında partiye getirilen düşmanca düşünce ve uygulamaların etkisine atıfta bulunmayı son vermek zorundadır.

«Sol» ve sağ oportünistçe tutumlar, sekterlik ve kuyrukçuluk, yığınlarla bağlarımızı zayıflattı, parti çizgisinin tutarlı bir biçimde uygulanmasını engelledi. Bu durum karşısında, dikkatimizi işçi sınıfı üzerinde, onun sınıf bilinci ve birliğini pekiştirme, köylü hareketini geliştirme, ileri görüşlü orta katmanları kazanma ve ülkede demokratik değişiklikleri gerçekleştirebilecek ve sosyalizmi kurmak için derin dönüşümlerin yolunu açabilecek diktatörlük karşıtı ulusal bir cephe kurma savaşımı üzerinde yoğunlaştırıyoruz.

Parti, gerek ülke içinde, gerekse şimdi ülke nüfusunun üçte birinin yaşadığı yurt dışında, yığınlarla bağlarını güçlendirmeye çalışıyor. Komünistler, yalnızca yığınların yardımıyla güçlüklerin üstesinden gelinebileceğini biliyorlar. Sağlam ilkeler; disiplinsizliğe, parti sıralarının çiğnenmesine, klikçiliğe, dedikoculuğa, parti organizmasının oldukça geniş bir kesimini saran ve sürgün, derin yeraltı, sürekli baskı altındaki uzun savaşım yıllarının ve komünistlerin ideolojik eğitimlerindeki yeter-

(12) O. Creydt, ustaca ve sinsice parti liderliğine kadar yükseldi ve fiilen partiyi tasfiye etmeye kalkıştı. Bir avuç yandaşıyla birlikte partiden ihraç edildi. (Not Red.)

sizliklerin yol açtığı bütün bu hastalıklara karşı kararlı bir direnişi gerektirir. Yönetim ve parti aygıtının sağlıklı kesimi, çalışmalarımızın içerik ve stilinde bir değişikliği gerçekleştirmek için kesin bir taahhüt altına girmişlerdir.

Paraguay Komünist Partisi, şimdi yeraltından çıkma ve bu amaçla, şu ya da bu nedenle örgütle bağıni yitirenler de içinde, bütün kadrolarını seferber ederek legal çalışma hazırlıklarına başlamak zorundadır. Komünistler, hatalarını ilkeli bir tarzda düzelterek, titizlik ve Marksizm-Lëninizme bağılilik konusunda tutarlı bir tavır alarak karşı karşıya bulundukları görevleri yerine getirebileceklerini biliyorlar. Partimizin yurtsever ve enternasyonalist misyonu, Paraguay işçi sınıfına, halkına ve dünya komünist hareketine olan devrimci görevini dürüstlükle yerine getirmek ve ülkemizde sosyalizmin kurulmasına yolu açacak muzaffer bir demokratik, tarım ve antiemperyalist devrim için bütün güçleri bir araya getirerek bunu gerçekleştirmektir.

Yeni Delhi'den Harare'ye Bağılantısızlar Hareketi

Unni Krishan

Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konsey üyesi, HKP BSS temsilcisi

Semou Pathe Gueye

Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi MK PB üyesi, SBEP BSS temsilcisi

Ali Ahmet el Tayeb,

Sudan Komünist Partisi BSS temsilcisi

Bağılantısız Ülkeler Devlet ve Hükümet Başkanları 8. Konferansı Ağustos ayının sonunda Zimbabwe'nin başkenti Harare'de başlayacak. Bu doruk toplantısı önemli bir yıldönümüyle, Bağılantısızlar Hareketi'nin 25. yıldönümüyle denk düşüyor.

Bağılantısızlar Hareketi 1961 Eylül'ünde Belgrad'da yapılan ilk Konferansından bu yana çok yol aldı. Toplam nüfusları 1.500 milyonu aşan 100'ü aşkın ulusu bir araya getiren bu hareket günümüz uluslararası ilişkilerinde önemli bir faktör durumuna gelmiştir. Bağılantısız devletlerin, sosyalist dünya ülkelerinin ve dünyadaki bütün diğer ilerleme ve demokrasi güçlerinin Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının politik ve ekonomik kurtuluşuna ve yeni ulusal devletlerin bağımsızlık ve egemenliğinin sağlanmasına giden yoldaki ortak çabaları, pekçok önemli başarı elde etti. Bağılantısızlar Hareketi'nin barış içinde yanyana yaşamayı devletlerarası ilişkilerin evrensel ölçüsü olarak gören ve silahlanma yarışına, insanlığı tehdit eden nükleer tehlikeye karşı çıkan çok çeşitli barış sağlayıcı çalışmaları uluslararası ülkeler topluluğun genel takdirini kazandı. Bağılantısızlığın antiemperyalist çıkışı gittikçe belirginleşti.

Ama hareketin saldırıya açık, zayıf yanları olduğu da bir sır değildir. Bu zayıflıklar arasında Harekete katılanların çok renkli sosyal bir bileşimi olması, bunların politik ve ekonomik gelişme düzeylerinin birbirinden farklı olması ve yakıcı uluslararası konulara ilişkin tutumlarında ve Hareketin amaçları ve görevleri konusundaki görüş farklılıkları yer alıyor. Emperyalizm ve gerici güçler Bağılantısızlar Hareketi üzerinde onun birliğini bozmak, hareketi antiemperyalist konumlarından saptırmak, üye devletler arasına uyumsuzluk tohumları ekmek ve bunların ortak eylemlerinin etkinliğini köreltmek için yoğun bir şekilde baskı uyguluyorlar. Kuşkusuz ki, bu ortak eylemler farklı sosyal-ekonomik sistemlerden ülkelerin ortak soylu hedeflere ulaşabilmek için nasıl işbirliği yapabileceklerinin ve birlikte hareket edebileceklerinin canlı, inandırıcı örnekleridir.

Bağılantısızların herbir doruk toplantısı tüm dünyanın dikkatlerini üzerinde topluyor. Çünkü bu doruklarda ulusların geleceği açısından daimîsel önemde konular ele alınıyor, onlarca ulusun katılacağı uluslararası eylemler için ayrıntılı ve uzun erimli programlar hazırlanıyor ve Üçüncü Dünya'nın yakıcı politik ve sosyal-ekonomik sorunları inceleniyor. Bu doruklarda kollektif ve koordine tavırlar ve kararlar hazırlanıyor, yaşamın ve dünyadaki gelişmelerin getirdiği sorulara cevap bulunuyor.

Bundan 3 yılı biraz aşkın bir süre önce Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de yapılan 7. Bağılantısızlar Doruğu böyle çok boyutlu bir çalışma yürüttü. Bu sefer bağımsız Zimbabve'de yeni bir doruk toplanacak olması uluslararası ülkeler topluluğunun Bağılantısızlar Hareketinin geçtiğimiz birkaç yıldaki faaliyetlerine artan bir ilgi göstermesine yol açıyor. Bu incelemenin amacı Yeni Delhi Konferansı ile Harare Konferansı arasındaki dönemde bu faaliyetlerin bazı önemli yanlarına dikkati çekmektir.

İNSANLIĞIN ANA SORUNU

Bağılantısızlar Hareketi'nin 7. Doruğunda onaylanan uyarıcı nitelikteki Yeni Delhi bildirisi henüz akıllardadır. Bu bildirinin bir yerinde şöyle deniyor: «... Dünya ülkeler topluluğunun çoğunluğu adına konuşan (Bağılantısız ülkeler), sadece günümüz insanlığının değil, aynı zamanda gelecek kuşakların mutluluğunu da tehdit eden nükleer çatışmaya doğru gidişin derhal durdurulmasını istiyorlar». Uygarlığın kaderi konusunda kaygıyla yoğrulmuş olan bildiride, çatışma ve savaşa doğru gidişin, sadece yıkım getireceği açıkça belirtiliyor ve başta büyük devletler olmak üzere dünya ülkeler topluluğu üyeleri «mantıklı kararlar almağa» çağırılıyor. Yeni Delhi Konferansına katılan liderler dünyada politik havanın düzeltilmesine yardımcı olacak her türlü olanaktan yararlanmaya kararlı olduklarını açıkladılar.

Bununla birlikte Yeni Delhi doruğundan sonra, emperyalizmin öncelikle ABD emperyalizminin, en saldırgan çevrelerinin eylemleri sonucunda uluslararası gerginliğin geçmişte eşi görülmedik bir düzeye yükseldiğini kaydetmek gerekir. Reagan yönetimi Sovyetler Birliği'nin soğukkanlı ve gerçekçi barış girişimlerini, bu arada nükleer silahlanma yarışını sona erdirmeye önerilerini reddetti. Washington stratejik güçler dengesini kendinden yana değiştirme amacı doğrultusunda, Batı Avrupa'ya ABD orta menzilli roketlerini yerleştirdi. Militarist faaliyetlerini hırsla yaygınlaştırmayı sürdürdü ve yeni özgürlüğüne kavuşmuş ulusların bir bütün olarak uluslararası ülkeler topluluğunun protestolarını hiçe sayarak gezegenimizin çeşitli yerlerinde saldırgan eylemlere girişti. Bağılantısızlar Hareketinin ve onun başkanlığını yapan Hindistan Yeni Delhi

doruğunun barışçı tavsiyelerini barış için daha az elverişli bir durumda yerine getirmek gibi zorlu görev ile karşı karşıya kaldı.

Yine de, emperyalizmin estirdiği soğuk savaş rüzgarlarına rağmen, hareketin yıllardır uluslararası ilişkilerdeki, barış, ulusların güvenliği ve yumuşamanın canlandırılmasından yana, sömürgecilğe ve yeni sömürgecilğe karşı ve yeni bir uluslararası ekonomik ve enformasyon düzeni talep eden temel çizgisini istikrarla ve kararlılıkla sürdürdüğü görülmelidir.

1983 sonbaharı başında artık aramızda bulunmayan Hindistan Başbakanı Indira Ghandi'nin girişimiyle Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 38. Oturumuna katılmak üzere orada bulunan Bağılantısız ülkeler ve bazı sosyalist ve kapitalist ülkeler devlet adamlarının katılımıyla New York'ta temsili bilgilendirme toplantıları yapıldı. Bu görüşmelerde amaç uluslararası gerginliği azaltmanın ve Üçüncü Dünyanın en yakıcı ekonomik sorunlarını çözmenin yollarını birlikte araştırmaya başlamaktı. Görüşmelere katılanlar öncelikle silahsızlanmaya ve nükleer tehlikenin dizginlenmesine vererek, böylece çözüm yollarını geliştirmekte olan ulusların ekonomik ve sosyal bakımdan ilerlemesinin artırılmasına sıkı sıkıya bağlı bir şekilde ele almanın zorunluluğu vurguladılar.

Ardından, tüm dünya Bağılantısızlar Hareketi'nin Birleşmiş Milletler kürsüsünden yükselen barış için kaygı dolu sesini duydu. Bağılantısız ülkeler askersel bütçelerin kısılmasını ve silahsızlanmayla kalkınma arasında bağ kurulmasını isteyen kararlar kaleme aldılar, başkalarıyla birlikte kaleme aldıkları kararlarla da, başka şeylerin yanısıra nükleer silahların dondurulmasını, bu silahların kullanılmasına yasak konulmasını ve nükleer savaş önleyici adımlar atılmasını istediler. Bağılantısız ülkeler uzayda silahlanmayı önlemeyi amaçlayan ve SSCB ile diğer bazı ülkelerin önerilerini gözönünde tutan bir kararı desteklediler. Bu karar Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 40. yani en son oturumunda 151 oyla kabul edildi. Bu oylamada çekimser kalanlar ABD ile kölece efendisinin peşinden giden kukla Grenada rejimi idi.

Bu yıllar boyunca yeni olumlu deneyimler Bağılantısız ulusların barış çabalarını zenginleştirdi. Hareketin birçok etkili üyesinin girişimi ve doğrudan katılımıyla uluslararası alanda yenileyici bir biçim olan kolektif diplomasi konusunda yol alındı. Kolektif diplomasi ile diğer ulusların yanı sıra Bağılantısız devletler de insanlığın temel sorunu olan savaş mı barış mı sorunu konusunda faaliyet gösteriyorlar. Bu eylemler 1984 ilkbaharında Hindistan, Arjantin, Yunanistan, Meksika, İsveç ve Tanzanya liderlerinin ortak bir bildirgeyle nükleer silaha sahip devletleri bu silahları ve taşıyıcıları geliştirmeyi, üretmeyi ve konumlandırmayı tamamen durdurmaya, nükleer silah cephaneliklerini dondurmaya ve derhal azaltmaya çağırımlarıyla başladı. Birkaç ay sonra da bu 6 ulus

tüm dünya ülkelerine seslenen Delhi açıklamasını benimseyerek silahlanma yarışının derhal durdurulmasında ısrarlı olduklarını bir kere daha gösterdiler. 4 Bağılantısız ülkenin [Hindistan, Arjantin, Tanzanya ve Meksika ⁽¹⁾] tarafsız İsveç'in ve NATO üyesi Yunanistan'ın liderleri uzayın silahlandırılmasının getirdiği tehlikeye dikkat çektiler, her türlü nükleer silah denemesinin durdurulması çağrısında bulundular ve olabildiğince erken bir tarihte nükleer silah denemelerini yasaklayan bir antlaşma imzalanmasını istediler. Delhi açıklamasında «böylesi bir antlaşma nükleer silah cephaneliklerinin sürekli modernleştirilmesine son verme doğrultusunda atılmış önemli bir adım olacaktır» deniyor.

6 ülkenin yürüttüğü bu kolektif diplomasi Bağılantısızlar Hareketi tarafından onay gördü. Hareket bu yeni girişimin silahlanma yarışına karşı savaşımı yükseltmede gerçekçi bir olanak olduğunu gördü. Delhi 6'lısının çabaları gezegenimizin geleceği açısından yakıcı önem taşıyan Sovyet-ABD diyalogunun yeniden başlatılmasına yardımcı oldu. Önerileri Bağılantısızlar Hareketi'nin silahsızlanma sorunlarına aşamalı yaklaşımlarının lafzı ve ruhuyla uyum içindeydi. Her şeyden önce hangi koşullarda olursa olsun nükleer silahların yasaklanmasında ve nükleer denemelerin durdurulmasında ısrar ediyor, intihar anlamına gelen yeni bir silahlanma yarışı turu başlatma konusundaki uğursuz planları kesinlikle reddediyordu.

Bağılantısızlar Hareketi her türden militarist faaliyeti suçluyor, sadece tüm dünya çapında değil, aynı zamanda bölgesel çaptaki askersel hazırlıkları da mahkum ediyor. Böylesi faaliyetler 1984 Ağustos'unda Malta'nın başkenti Valletta'da Filistin Kurtuluş Örgütü'nün de katılımıyla yapılan Akdeniz Bağılantısız Ulusları Dışişleri Bakanları Konferansında sert bir şekilde eleştirildi. Bu toplantıda kabul edilen bildiride ABD ile İsrail arasındaki stratejik ittifakın Akdeniz ülkeleri için bir tehlike oluşturduğu kaydedildi. Bağılantısız ülkeler gerek bu bölgede gerekse başka bölgelerde nükleer silahlardan arındırılmış barış bölgeleri kurulmasını talep ediyorlar. Bağılantısız ülkelerin barış girişimleri şaşmaz bir şekilde dünya güvenliğinin çıkarlarına hizmet ediyor ve 80'li yılların ilk yarısında ciddi sınavlardan geçen yumuşamanın geleceği ile ilgili kaygıları dile getiriyor.

80'li yılların ortasında Sovyet-ABD ilişkilerinde bir dönüşümün belirtileri dünyanın gelişmesindeki bu aşırı karmaşık dönemin arka planında hafif bir umut ışığı gibi parıldadı. İlk önce nükleer ve uzay silahları konusundaki görüşmeler yeniden başladı. Daha sonra da 1985'de SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'la ABD başkanı Ronald Reagan arasındaki görüşme Cenevre'de gerçekleşti. 1985 Eylül'ünde Angola Halk

(1) Meksika Bağılantısızlar Hareketi'nde gözlemci statüsüyle bulunmaktadır. (Not Red.)

Cumhuriyeti'nin başkenti Luanda'da yapılan Bağılantısız Ülkeler Dışişleri Bakanları Konferansı iki devlet arasında diyalogun yeniden başlamasını selamladı. Bu toplantının sonunda yayınlanan açıklamada nükleer silaha sahip devletlere silahlanma yarışını durdurma konusundaki politik niyetlerini her türlü nükleer silahı ebediyen yasaklayacak kapsamlı bir antlaşmayı imzalama doğrultusunda somut adımlar atarak kanıtlama çağrısında bulunuldu. Bağılantısızlar hareketi kurulduğundan bu yana bu konu üzerinde ısrar ediyor. Luanda Sonuç Açıklamasında görüşmeleri kolaylaştırmak amacıyla her türlü nükleer denemenin durdurulması gerektiği hiç de muğlak olmayan bir şekilde dile getirildi.

Şimdiye kadar bu doğrultuda somut adımlar tek yanlı olarak sadece Sovyetler Birliği tarafından atıldı. Sovyetler Birliği 1985 Ağustos'undan itibaren her türlü nükleer patlamayı durdurduğunu ilan etti, bu moratorium daha sonra bu yılın 6 Ağustos'una kadar uzatıldı. Moskova bu şekilde davranarak sadece, dünya barışının çıkarları konusunda gerçekten kaygı duyduğunu ve her türlü nükleer denemeyi yasaklayan bir antlaşmanın imzalanmasına giden yolda kendine düşen adımları atmak için içten bir çaba harcadığını göstermekle kalmadı, aynı zamanda bu konularda Bağılantısız ve diğer barış yanlısı ulusların konumlarını da en dikkatli bir şekilde gözönünde tutmanın örneğini verdi. Sovyet tepe yönetimi, nükleer denemeleri yasaklanmasına uyulup uyulmadığının kontrol edilmesi konusunda Delhi açıklamasında yapılan öneriyi, doğal olarak, karşı taraf da bunu kabule hazır olduğunu bildirirse, kabul etmeye hazır olduğunu açıkladı. Üstelik Sovyet başkentinden 6'ların nükleer silahlardan arınmış güvenli bir dünya konusundaki fikirlerine olumlu yanıt geldi. Bu fikirler SBKP 27. Kongresinde kabul edilen kapsamlı bir uluslararası güvenlik sistem anlayışıyla uyumaktadır.

Sovyetler Birliği'nin uzaya yerleştirilecek vurucu sistemlerin geliştirilmesinin, denenmesinin ve kullanılmasının yasaklanması konusunda antlaşmaya varılması koşuluyla 2.000 yılına kadar dünyanın her yerinden her türlü nükleer silahın kaldırılmasını amaçlayan aşamalı programına gelişmekte olan ülkeler büyük değer biçtiklerini dile getirdiler. Arjantin Dışişleri ve Diyanet İşleri Bakanı Dante Caputo bu programı «bu alanda şimdiye kadar getirilen önerilerin en önemlisi» olarak adlandırdı. Bu yılın Nisan ayında Yeni Delhi'de Bağılantısızlar Hareketi Koordinasyon Bürosu Sovyetlerin bu sonuçları çok büyük olacak barış programını hoşnutlukla karşıladı. Yeni Delhi Politik Açıklamasında söz konusu programın amaçlarının Bağılantısız ülkelerin bu sorunlar konusunda sürdürdükleri ardıcıl tavrıla büyük ölçüde uyduğu belirtiliyor.

Görüldüğü gibi barış yanlısı halklar ve ülkeler geçtiğimiz dönem içinde uluslararası havayı iyileştirmek için çok şey yaptılar. Ama Reagan yönetimi barışa ve silahsızlanmaya yönelik her hareket karşısındaki

olumsuz tavrını sürdürüyor. ABD'nin deneme alanlarında nükleer patlamaların sarsıntıları yayılıyor ve Washington Yıldızlar Savaşı projesi hazırlıklarını yürürlüğe koymuş bulunuyor. ABD, Sovyet-ABD diyalogunun içeriğini boşaltmaya çalışıyor. Bu diyalogun içeriği nükleer silahlanma yarışını dizginleme ve giderek her türlü nükleer silahı ortadan kaldırma sorunudur.

1980'lerin ikinci yarısındaki gerçekler çerçevesinde Bağlantısızlar Hareketi diğer güçlü savaş karşıtı kuvvetlerle birlikte davranmaktadır. Bağlantısızlar Hareketi uluslararası durumu normalleştirmek için önlemler alınmasının ivediliğinin altını çizerek ve özellikle bu son dönemde gerginlikte herhangi bir gözle görülür azalma belirtisi olmamasından duyduğu derin kaygıyı dile getirerek halkları, hükümetleri ve kamuoyunu emperyalizmin tehlikeli niyetlerine karşı harekete geçiriyor. Bağlantısızlar Hareketi bir nükleer yokoluş tehlikesinin ortadan kaldırılmasını *insanlığın karşı karşıya bulunduğu en canalıcı sorun* olarak değerlendiriyor.

LUANDA'DA ÖNE ÇIKANLAR

Bağlantısız ülkelerin en yüksek düzeydeki iki toplantısı arasında bir Dışişleri Bakanları Konferansı toplandı. Bu toplantının amacı daha önce Bağlantısız devletlerin liderleri tarafından onaylanan programın yerine getirilmesi doğrultusunda ne kadar yol alındığını gözden geçirmek, *doğru toplantısında alınmış olan kararların dünya ülkelerinin ve bizzat bağlantısız ülkelerin karşı karşıya bulundukları yeni sorunlara ne ölçüde uygun düştüğünü değerlendirmek ve buna dayanarak Hareketin güncel ve uzun erimli eylemlerindeki öncelikleri daha doğru bir şekilde belirlemektir.* Ele aldığımız dönemde yapılan bu toplantı adı daha önce geçen Luanda Konferansı idi. Bu konferansa 101 ülkenin temsilcileri katıldı. Yaklaşık 60 delegasyonun başında bakanlar vardı. Bu Konferans toplanana kadar geçen dönem içinde hareket üyesi olan devletlerin Birleşmiş Milletler'deki eylemlerini koordine etmek amacını taşıyan toplantılar ve yine Koordinasyon Bürosu toplantılarını gerçekleştirmiş bulunuyordu. Koordinasyon Bürosu toplantılarında incelenen sorunlar arasında ABD'nin saldırgan davranışlarına bağlı olarak Orta Amerika'daki ve Nikaragua çevresindeki durum, Namibya'nın bağımsızlığını kazanması ve Güney Lübnan'daki İsrail işgali de vardı. Filistin sorunu 8'ler Komisyonu, Yeni Delhi Doruğu'nda alınan karara uygun bir şekilde çalıştı. Bağlantısız devletlerin enformasyon Bakanları Cakarta'da enformasyon emperyalizmine ⁽²⁾ karşı savaşım ile ilgili sorunları ele aldılar ve Bağ-

(2) Son zamanlarda bu terim Bağlantısız Ülkeler Hareketinin belgelerinde gittikçe daha fazla miktarda, emperyalizmin sosyalist dünyaya, ulusal kurtuluş hareketine ve bütün öteki barış, demokrasi ve iler-

lantısızların enformasyon alanındaki çabalarının daha da koordineli kılınmasına ilişkin planları ele aldılar.

Luanda, bağlantısız ülkeler hareketinin faaliyetine taze bir atılım getirdi ve daha önce formüle edilen ana doğrultuların sürekliliğinin ve 1983 Yeni Delhi Doruğunda alınan kararların önemini altını çizdi. Ayrıca Luanda Konferansı geçtiğimiz yıllardaki gelişmelerin, özellikle Güney Afrika'daki gelişmelerin ışığında, bağlantısızlar hareketinin sömürgelere son verme sorununu çözmenin ivediliğinin altını yeniden çizmeyi zorunlu gördüğünü gösterdi.

Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre dünyada hala 20 civarında kendi kendini yönetmeyen bölge yada sömürge var. Bunların arasında Namibya, Filistin toprakları, Karaiblerdeki bazı bölgeler Mikronezya, Porto Riko, Bermuda, Malvin (Falkland) adaları ve Diego Garcia mercan adası yer alıyor. BM Genel Kurulunun bundan çeyrek yüzyılı aşkın bir süre önce kabul etmiş olduğu Sömürge Ülkeler ve Halklarına Bağımsızlık Tanınması Deklarasyonu çiğnenerek bazı sömürgeleştirilmiş topraklar emperyalizm tarafından askersel üs ve nükleer silahları deneme alanı olarak kullanılıyor. Namibya'nın Güney Afrika ırkçı rejimi tarafından işgal edilmesi ve kendi toprakları üzerinde kendi devletini kurma hakkı da içinde olmak üzere Filistin halkının yasal haklarının yadsınması kendi kaderini tayin hakkının göz göre göre çiğnenmesidir.

Konferans, ırkçı rejimin ve Washingtonlu patronların izlediği politika sonucunda bir bunalım durumunun, olağanüstü durumun ortaya çıktığı Güney Afrika sorunu üzerinde yoğunlaştı. Bağlantısızlar hareketi uluslararası forumlarda, Namibya'nın sömürge olmaktan çıkartılması, apartayd sisteminin Güney Afrika'dan sökülüp atılması ve Pretorya'nın komşu ülkelere yönelttiği saldırıları karşılamak için adımlar atılması sorununu defalarca usanmadan gündeme getirdi. Bağlantısız Ülkeler Dışişleri Bakanları Konferansı'nın Angola'nın başkentinde toplanması bile kendi başına, bu Konferansa katılanlar tarafından «tiksinti verici apartayd sistemine karşı mücadelenin en ön safında yer alan cephe hattı devletleri» ile dayanışmanın bir ifadesi olarak görüldü. Konferans ırkçıların saldırgan operasyonlarını ve Mozambik, Bostvana, Lesoto ve Güney Afrika ile sınırı olan diğer devletlerde politik ve ekonomik karışıklık yaratmak amacıyla yapılan eylemleri şiddetle mahkum etti ve ırkçı Güney Afrika ve İsrail'e karşı kapsamlı ve bağlayıcı yaptırımlar uygulanmasını istedi.

Konferansa katılan delegasyonlar apartayd rejimini barbarca baskı,

leme güçlerine karşı yürüttüğü ideolojik savaşın özel bir biçimini dile getirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu savaş kitle iletişim araçları ve propaganda aracılığı ile yürütülür. Enformasyon emperyalizminin baş hedefleri Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki gelişmekte olan uluslardır.

ezgi politikası ve Güney Afrika nüfusunun ezici çoğunluğuna karşı yürüttüğü ayrımcılık nedeniyle ağır bir şekilde suçladılar. Konferansın sonunda yayınlanan sonuç açıklamasında ancak apartayd sisteminin kökünün kurutulması ve ırkçı olmayan demokratik bir toplumun kurulmasıyla bu ülkede durumun adil ve kalıcı bir şekilde düzeltilmesinin sağlam temellerinin atılabileceği yer aldı. Burada, ABD'nin ırkçılara tam bir hareket serbestisi sağlayan, Güney Afrika ile o meşhur «yapıcı işbirliği» politikasını izlemesi de herkes tarafından mahkum edildi. Luanda'dan, bütün ülkelere yurtseverlerin kurtuluş mücadelesi ile dayanışmalarını dile getirmekle yetinmeyip onlara etkili yardımda bulunmaları çağırısı yapıldı.

Ayrıca Konferans Afrika'nın başına gelen korkunç sosyal-ekonomik felaketlerden bazılarıyla da ilgilendi. 80'li yılların ortalarında kuraklık ve açlık tehlikesinin on milyonlarca kişinin hayatını tehdit etmesi yeni Afrika uluslarının karşı karşıya bulundukları sorunların derinliğini ve acılığını iyice açığa çıkardı. Sömürgeci geçmişten kalmış olan bu sorunlar yeni sömürgeci sömürü tarafından yeniden üretiliyor ve kapitalist dünya ekonomisindeki bunalımın etkileriyle daha da karmaşılaşıyor. Günümüzde borçların yarattığı baskı özellikle olumsuz sonuçlara yol açıyor. Emperyalist alacaklılara olan dışborçların ödenmesi için gereken tutar bazı Afrika ülkelerinin yıllık ihracat gelirlerinden daha yüksektir.

Afrika'da benzeri görülmemiş kuraklığın sonuçlarıyla başedilmesi için alınması gereken önlemler 1985 yazında Afrika ülkeleri liderleri tarafından saptandı. Afrika Birliği Örgütü'nün Adis Abeba'da yapılan 21. dönem toplantısında kabul edilen Ekonomik Açıklama'da şöyle deniyor: «Biz içinde bulunulan ekonomik bunalımın üstesinden gelmedeki en önemli silahın üye devletlerin kolektif çabası olduğunu kabul ediyoruz ... Bununla birlikte bunalımın büyüklüğü uluslararası ülkeler topluluğunun bu çabalara katılmasını zorunlu kılmaktadır.» Bu yaklaşım Luanda Konferansı'na da yansdı. Konferans daha önce bağlantısız ülkeler hareketinin girişimiyle alınan ve kuraklığa uğrayan ülkelerdeki durumu hafifletmeyi amaçlayan önlemleri onayladı ve besin üretimini geliştirmek ve kuraklığa karşı uzun erimli bir mücadele yürütmek için özel program ve projeler geliştirilmesiyle ilgili bir eylem planını kabul etti. Konferans tüm dünya ülkelerine böylesi felaketlerin altında yatan nedenlerin kökünün kurutulmasına yardımcı olmaları çağrısında bulundu ve Afrika trajedisinin tekrarlanmasının önlenmesinde kararlı olduğunu gösterdi.

Afrika'nın sürmekte olan anti-emperyalist ve ırkçılık karşıtı savaşlarda oynadığı rol, kıta halklarının ekonomik sorunların getirdiği baskılarla karşı karşıya kalması ve bağlantısızlar hareketindeki en büyük devletler grubunu (51 ulusu) oluşturan Afrika ülkelerinin sahip oldukları saygınlık

dolayısıyla, bir cephehattı ülkesi olan Zimbabve 8. Doruk Toplantısı'nın yapılacağı yer olarak seçildi. Zimbabve başbakanı Robert Mugabe hareketin bundan sonraki başkanı olacak.

EMPERYALIST TERÖRİZM TEHDİDİ

Asya, Afrika, Latin Amerika halklarının ulusal kurtuluş mücadelesi genişledikçe, emperyalizm de gittikçe daha provokatif ve saldırgan oluyor. Geçtiğimiz yıllardaki bağlantısızlar konferanslarında, (doğrudan silahlı saldırı eylemleri bir yana) emperyalist müdahalelerin, provokasyonların ve bağlantısız ulusları hedef alan istikrar bozma eylemlerinin gittikçe artması karşısında duyulan derin kaygı pek çok defa dile getirildi.

1983'de Yeni Delhi'de yapılan Doruk Toplantı'sında artık aramızda bulunmayan Grenada başbakanı Moris Bishop, olacakları biliyor muycasına emperyalist terörizmin ülkesini ve öteki gelişmekte olan ulusları tehdit ettiği uyarısında bulunmuştu. Bu incelemenin kapsadığı dönemde ilk kurban, küçük ada devleti Grenada oldu. ABD'nin Grenada'ya saldırısı ABD emperyalizminin Latin Amerika, Afrika ve Asya'da yaptığı bir dizi canice eylemden birisiydi. Bugün bağımsız bir yol izleyen herhangi bir bağlantısız gelişmekte olan ulus, uluslararası gericiğin entrikalarının hedefi ve kurbanı olabilir.

Bağlantısızlar hareketi, ABD'nin Latin Amerika ve Karayipler'deki ardı arkası kesilmez saldırgan eylemlerini (Nikaragua'ya karşı yürütülen ilan edilmemiş savaş, El Salvador'un içişlerine karışma ve Küba'ya yönelik düşmanca planlar) yılmadan sergiliyor. Washington, Orta Doğu'da ve Afrika'da büyük bir grup antiemperyalist devleti sürekli toplarının gölgesi altında tutuyor. Bu ülkeler öncelikle Libya, Suriye, Angola, Mozambik, Zimbabve ve diğer bazı cephehattı devletleridir. NATO devletleri Kıbrıs Cumhuriyeti'nin egemenliğini açıkça görmezlikten geliyorlar. Asya'da Afganistan ve Kamboçya'ya karşı, Pentagon ve CIA'nin gizlemeye gerek görmeden katıldıkları ilan edilmemiş savaşlar yürütülüyor. Reagan yönetiminin «yeni globalizm» doktrinini ilan etmesinden bu yana bu liste daha da uzatılabilir. Washington'un hoşuna gitmeyen başka ülkeler de kara listeye alınma tehditiyle karşı karşıyadır.

Bizatihi bağlantısızlar hareketi emperyalist merkezler tarafından baskı altına alınmaktadır. Bu merkezler, Yeni Delhi Doruğu'ndan hemen sonra, bağlantısızlar hareketinin başkanlığının Küba'dan Hindistan'a geçmesinin bu hareketin yöneliminin değiştireceği ve hareketi «gerçekten eşit mesafeli» başka türlü söylersek emperyalizm karşısında «tarafsız»

duruma getireceği konusundaki umutlarını dile getirerek, şu yada bu ölçüde «güleryüz» takınmayı denediler.

Böyle bir şey olmaması üzerine – hareketin daha çıkışından anti-emperyalist olması nedeniyle olamazdı da – harekete yönelik saldırılar ve üstü kapalı tehditler düşmanca bir kampanya niteliği kazandı. Bu kampanyanın başlatılma işaretini başkan Reagan BM Genel Kurulu'nun 38. dönem toplantısındaki şu sözleri ile verdi: «Bağımsızlıklarını epeydir kaybetmiş olan, Sovyetler Birliği'nin hizmetindeki hükümetler bağlantısızlar hareketine üşüşüler ve bir kez içine girdikten sonra bu hareketin gerçek amacına karşı faaliyet gösterdiler.» ⁽³⁾ Böylece burada da, bilinen «Sovyet tehditi» iddiası, bağlantısız ülkelerden ABD'ye yöneltilen ve artan etkili eleştirileri saptırmanın bir kılıfı olarak kullanıldı.

Gelişmekte olan ülkeler ABD'nin küçük Grenada'yı işgalini haklı olarak emperyalist gericiğin egemen bağımsız uluslara ve bir bütün olarak bağlantısızlar hareketine yönelik geniş bir saldırının ilk işareti olarak gördüler. Daha sonraki gelişmeler, Washington'un «uluslararası terörizme» karşı savaş maskesi altında gelişmekte olan devletlerde istikrarı bozmak için geçmişte benzeri görülmedik yoğunlukta bir kampanya yürütmekte olduğunu ve silah gücüne artan ölçüde başvurduğunu yalnızca doğruladı. ABD'nin Libya'ya karşı uyguladığı benzeri görülmedik devlet terörizmi eylemi ABD emperyalizminin izlediği yolun içerdiği tehlikeler konusunda dünya ülkelerini bir kez daha uyardı. Bu nedenle barış yanlısı devletlerin birlikte yürüttükleri çabaların komünistlerin, bütün yurtseverlerin ve demokratların ABD'nin militarist korsanlık politikasına karşı birleşik eylemlerin önemi artıyor.

Emperyalist güçlerin bağlantısızlar hareketine karşı, çözüm ona gizli operasyonları da aynı şekilde büyük bir tehlike oluşturuyor. Hindistan'da çıkan *National Herald* gazetesi ABD Ulusal Güvenlik Konseyi'nin işi, hareketi çöktürmeyi amaçlayan uzun erimli bir program hazırlamaya kadar vardığını bildirdi. Bu plan sadece Hindistan, Küba, Cezayir, Tanzanya, Nijerya gibi hareketin saygınlık kazanmış üyelerinin konumlarının yıpratılmasını önermekle kalmıyor, aynı zamanda hareketin denetim altına alınmasını da öngörüyor. Yıkıcı eylemlerin CIA ve diğer ABD resmi ve gayri resmi kuruluşlarının doğrudan katılımıyla sıkı bir şekilde koordine edilmesi isteniyor. Bu amaçları ışığında emperyalizmin bağlantısız ve diğer ülkelerdeki «sakıncalı» liderleri fiziksel olarak ortadan kaldırma amacından vazgeçmeye hiç niyetli olmadığı söylenebilir. Kiralık katiller, hareketin başkanı olarak büyük saygınlık kazanmış olan Hindistan başbakanı Indira Ghandi'yi ve İsveç başbakanı Olof Palme'yi öldürdüler. Delhi 6'lar belgelerini imzalayanlardan

⁽³⁾ Far Eastern Economic Review, Ekim 13, 1983, s. 20.

birisine daha Arjantin başkanı Raul Alfonsin'e suikast girişiminde bulunuldu. Ülkesi ABD hava kuvvetleri tarafından barbarca bombalanan Libya devriminin önderi Muammer Gaddafi'nin hayatı da ciddi bir şekilde tehdit altındadır.

Bağılantısızlar hareketi yıkıcı eylemler ve her türlü dış müdahale konusundaki ilkeli, kararlı konumunu ödün vermeden koruyor. Hareketin Koordinasyon Bürosu ABD'nin Grenada'yı kalleşçe istila etmesini mahkum etti ve yabancı birliklerin adadan çekilmesini istedi. Bu Büro son olarak Yeni Delhi'de yeni bağlantısızlar doruğu için toplandığında, Libya'yı kararlılıkla desteklediğini açıkladı. Birleşik Amerika'yı ve onun en yakın bağlaşığı İngiltere'yi kınadı. ABD'nin eyleminin BM Genel Konseyi'nde Hindistan Dışişleri Bakanı tarafından sert bir şekilde mahkum edilmesi karşısında ABD temsilcisi bağlantısızlar hareketine yönelik tehditleri tekrarlamaktan ve hareketi her zaman tek yanlı olmakla suçlamaktan başka bir şey yapamadı. (4)

Bağılantısız uluslar Libya'yla dayanışmalarını göstermelerinin yanı sıra bu ülkenin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik ihlallere son verilmesini ve Libya'ya yapılan Amerikan bombardımanı sırasında meydana gelen can ve mal kaybının hemen ve tamamen tazmin edilmesini istediler. Bağlantısız ülkeler ABD'nin Libya'ya karşı düzenlediği ve Akdeniz'de barış ve güvenliği tehdit eden ve uluslararası durumu ciddi şekilde gerginleştiren düşmanca eylemlerini durdurmasını sağlamak için çaba sarfediyorlar.

EKONOMİ CEPHESİNDEKİ SAVAŞIMIN KARMAŞIKLIĞI

Yüzyılımızın son çeyreğinde gelişmekte olan ulusların felaket halindeki ekonomik durumları global bir sorun halini aldı. Kapitalist dünya ekonomisindeki bunalım bu ekonominin çeperlerinde son derece çıplak ve korkunç biçimlere büründü. Latin Amerika, Afrika ve Asya ülkelerinin kapitalist bankalara olan borcu neredeyse bir trilyon doları aşacak. Çok sayıda ulusal ekonomi gittikçe daha derin bir durgunluğa saplanıyor. BM'in 83 gelişmekte olan ülkede yaptığı bir araştırma sonucu geçtiğimiz yıl bu uluslardan toplam nüfusları 700 milyon kişi eden 49'unda kişi başına düşen gelirin tehlike zillerini çalacak kadar düşmüş durumda ve hatta bu düzeyin de altında olduğu görüldü. (5)

Kapitalizmin yasaları işledikçe, hammadde üreticilerini gülünç denecek kadar düşük fiatlarla satmaya ve eski sömürge sahiplerinin piyasa-

(4) International Herald Tribune, Nisan 26-27, 1986.

larındaki korumacı önlemleri kabul etmeye zorlayan kapitalist dünya piyasasının sultası sürdükçe sanayileşmiş kapitalist devletlerle gelişmekte olan uluslar arasındaki muazzam ekonomik uçurumu kapatmak güçtür. Kişi başına düşen gelirde boyutları 1'e 10'u aşan bu açığın altında yatan neden emperyalizmin sürdürdüğü yağma politikasıdır. Emperyalizm bu politikayla gelişmekte olan ülkeler halklarını sömürüyor ve onlardan elde ettiği zenginlikleri kendi kesesine dolduruyor.

Bağılantısızlar hareketi, Yeni Delhi Doruğu'ndan bu yana ekonomik durumda bir düzelme olmadığını kaydetti. Dünya ekonomisinin kilit sorunlarının çözülmesi konusunda ilerleme kaydedilmedi. Buna karşın Afrika ve Latin Amerika ulusları kendilerini son derece ciddi bir ekonomik bunalımın içinde buldular.

Bağılantısız uluslar var olan adaletsiz ekonomik düzeni tamamen yeniden yapılandırıp, yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurmaya yönelik bir rota izliyorlar. Dünya ekonomisini birbirine karşılıklı bağımlılığın olduğu bir bütün olarak görüyorlar ve bu nedenle kapitalist devletlerle olan bugünkü eşitsiz ekonomik ilişkilerine son vermekte kararlı davranıyorlar. Buraya giden yol BM çerçevesinde uluslararası işbirliği ve diyalogu örgütlemekten geçiyor. Bağılantısız devletler, böylesi bir işbirliği ve diyalogun kendilerine gelecekte ekonomik ve sosyal sorunlarını çözme olanağını vereceği görüşündeler.

Yeni bir uluslararası ekonomik düzene giden yolun taşları 10 yılı aşkın bir süredir döşeniyor. Nitekim 1983 Yeni Delhi Doruk Toplantısında da bu yönelim tekrar dile getirildi. Yeni Delhi Doruğunun ardından yine Yeni Delhi'de bağılantısızlar hareketindeki dört bölgesel grubu (Asya, Afrika, Latin Amerika ve Avrupa) temsil eden bakanlar bir konferans yaptılar. Bu konferansta başta gelen kapitalist devletlere yeni ekonomik düzenin kurulması doğrultusunda kendilerine düşen adımları atmaları çağrısında bulunuldu. Daha 1979'da 6 bağılantısız ulusun Havana'da yaptığı Doruk Toplantısı'nda önerildiği gibi enerji, hammadde, ticaret ve krediler konularında dünya çapında görüşmeler yapılması doğrultusunda, Batılı sanayi ülkeleri başkentlerine hareketin özel elçileri yollandı. Daha sonra 1983'de ABD'de Williamsburg'da toplanan «7 Büyükle»nin tavrını etkileme hedefi kondu. Ama bu sefer de, uzun zamandır çıkmaza girmiş olan «Kuzey-Güney» diyalogunu canlandırma çabaları bir sonuç vermedi. Kapitalist devletler ekonomik ilişkileri yeniden yapılandırma yanlılarının çabalarına tepeden bakan bir suskunlukla cevap verdiler.

Yeni Delhi Doruğu'nun dünya çapında, para ve maliye konularına ilişkin bir konferans toplama girişimi de geçtiğimiz birkaç yılda aynı şekilde çıplak bir engellemeye karşılaştı. Olgular önde gelen kapitalist ulusların yıllık doruk toplantılarında havanın Washington tarafından

belirlendiğini gösteriyor. Washington ise Üçüncü Dünya'dan gelen her türlü girişimi küçümseme ve hoşnutsuzluk ile karşıılıyor.

Bunun sonucunda gelişmekte olan devletlerdeki sıkıntılarla ilgili bütün sorunlar yelpazesi gittikçe daha az ilgi görüyor. Tokyo'da yapılan son «7 Büyükle» toplantısının sonuçlarından tatmin olmadığını dile getiren ve açıkça ABD başkanını kasteden Malezya başbakanı Mahathir Bin-muhammed şöyle dedi: «En güçlülerin Güneyle çalışma ya da Güneyin sorunlarını gözönüne alma gerekliliğini duymaları talihsizliktir.» ⁽⁶⁾

Kapitalist dünyanın «kaptanlarının» izlediğı, gelişmekte olan ulusların haklı istemlerini ve çıkarlarını bilmezlikten gelen büyük devlet politikasına bir yanıt olarak bağlantısızlar hareketi ekonomik programını belirli ölçüde yeniden ayarladı. Özellikle Luanda Konferansı'nda ve Koordinasyon Bürosu'nun Yeni Delhi'deki Nisan toplantısında görüldüğü gibi kolektif özgüce dayanma planları konusundaki vurgu artırıldı. Bağlantısız uluslar arasındaki bölgesel ve diğer biçimlerdeki işbirliğinde kaydedilen ilerlemenin altını çizen Luanda Konferansı ortak ekonomik projeler için yeni hedefler belirledi ve ekonomik ilişkiler konusunda bir eylem programını onayladı. Bu program kapitalist devletlerle görüşmelerde bir tür «dengeleyici güç» olarak kabul ediliyor. Bununla birlikte bağlantısızlar hareketi dünya ekonomisinin günümüzdeki sorunlarına etkili çözümlerin ancak bütün ülkelerin birlikte çabalarıyla bulunabileceğı görüşünü sürdürüyor.

Dış borçlar sorununda bir grup bağlantısız devletin tavrı dikkati çekiyor. 1985'in başlarında Küba lideri Fidel Castro'nun Latin Amerika devletlerinin borçlarını geçersiz ilan etmeleri ya da borç ödemeyi dondurmaları üzerinde ısrarla durduğı hatırlanacaktır. Bu girişim gelişmekte olan ülkelerin emperyalist sömürüye karşı savaşımına yeni bir atılım kazandırdı ve bağlantısızlar hareketinde borç köleliğine son verme araç ve yolları konusunda bir tartışmanın başlamasına yardımcı oldu.

Bir yandan borcun ödenmesi yükümlülüğü kabul edilirken bir yandan da Luanda Konferansı'nda alınan özel bir kararda bu borcun dayanılmaz bir yük olduğı belirtiliyor ve borç bunalımına adil ve uzun erimli bir çözüm getirmeyi amaçlayan bir diyalog çağrısında bulunuluyor. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin ödeyecekleri borç miktarını ihracat gelirlerinin belirli bir yüzdesiyle sınırlamaları, bu yüzdenin bu ülkelerin gelişme gereksinimlerini ve ekonomik ve sosyal gerekleri ile bağdaşır olması öneriliyor. Borç mekanizmasının, çeşitli dalaverelerin ve keyfi banka faizlerinin her yerde kaynakların kapitalist merkezlere akmasına yol açtığı, eşit olmayan değişim ve yaygın ayırıcı ticaret uygulamalarının gelişmekte olan ülkeleri yağmalama aracı olarak kullandığı bir

⁽⁶⁾ International Herald Tribune, 9 Mayıs 1986.

durumda borçların geri ödenmesi pratik olarak olanaksız duruma gelmektedir. Bu nedenle köklü çözümlerin, öncelikle uluslararası ekonomik ilişkilerin yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulmasına götürecektir bir şekilde adil ve demokratik olarak yeniden yapılandırılmasının gerekliliği bağlantısız uluslar ve onların sosyalist dünyadaki bağlaşıkları tarafından sürekli vurgulanıyor.

Yeni Delhi Doruğu'nun yayınladığı Ekonomik Açıklama'da dünya çapındaki ekonomik sorunlara yeni bir uluslararası güvenlik anlayışı temelinde yaklaşılması gerektiği belirtildi. Bu bütün halkların ve ülkelerin ekonomik ilerleme istediklerinin kabul edilmesi anlamına geliyor. Geçtiğimiz yıllarda bağlantısızlar hareketi sık sık bunun karşısı olan emperyalist yaklaşımla çatışmak zorunda kalmıştı. Her seferinde de hareket üyesi devletler ekonomik güvenliklerinin tehlikeye girdiğini gördüler. Nikaragua ve Libya ABD'nin ilan ettiği ekonomik savaşın hedefleri durumuna getirildiler. Pekçok Asya, Afrika ve Latin Amerika devletine karşı defalarca ticaret ambargoları ve diğer yaptırımlar uygulandı. Kuşkusuz ki ortaya çıkan bu durum tüm dünyada derin kaygılar uyandırdı. Bu sorunlar konusunda bağlantısız ve sosyalist ülkelerin genellikle birlikte davrandıklarını belirtmek gerekir. Örneğin kısa bir süre önce SSCB ve Angola uluslararası ekonomik ilişkilerin ayağına bağ olan bir dizi güçlüğün hepsini ele almak amacıyla güvenlik sorunlarıyla ilgili dünya çapında bir kongre toplanması çağrısında bulundular. Her iki ülke de emperyalizmin yeni sömürgeci politikasının öne çıkarttığı gelişmekte olan ülkelerin dış borçları sorununun adil bir şekilde çözülmesi zorunluluğunun kendini dayattığını tekrarladılar.

Yeni Delhi Doruğu ile Harare Doruğu arası dönemdeki gelişmeler, geçmiş dönemlerde olduğu gibi bağlantısızlar hareketinin barışçı ve antiemperyalist eylemlerinin gezegenimizdeki ilerleme ve demokrasi güçlerini ortaok savaşımlarıyla aynı kanalla aktırıyor. Komünist ve işçi partileri bağlantısız ulusların bu savaşıma yaptıkları katkıya, barış ve diğer pek çok önemli konulardaki girişimlerine ve günümüzdeki uluslararası ilişkiler sisteminde dünya çapında bağımsız bir faktör olarak oynadıkları role büyük değer biçiyorlar.

Bağlantısızlar hareketinin sömürgeleri kaldırma sorununa ilkeli yaklaşımı, üyesi olan devletlerin çıkarlarını ve egemenlik haklarını savunması, yeni uluslararası ekonomik düzenin hedeflerini yayması ve silahlanma yarışını, özellikle nükleer silahlanma yarışını dizginlemekteki kararlılığı komünistler ve öteki ilerleme güçleri tarafından sadece anlayışla karşılanmıyor aynı zamanda onların özlemleriyle doğrudan çıkışıyor.

On yıllar boyunca kardeş partiler barış güvenlik ve ulusların gerçek bağımsızlığı için yorulmak bilmez bir savaşım yürüttüler. Asya, Afrika ve Latin Amerika devletlerindeki egemen çevreleri bağlantısızlığın poli-

tik, ekonomik ve sosyal sorunlarda antiemperyalist ve sömürgeciliğe karşı olan ana doğrultularına somut bir içerik kazandırmaya ve bunları etkin bir şekilde yerine getirmeye iten komünistlerdir. Hareketin 8. Dö-
ruk Toplantısı ile açılacak olan yeni faaliyet aşamasında ilerleme ve demokrasi güçlerinin, insanlığın geleceğinin barış içinde olmasını gü-
ven altına almaya yardımcı olmaya ve özgünlük ve demokrasi ülkülerini
yüksekte tutmaya hazır olan bütün halklar ve hükümetlerin uyum içinde
yapacakları eylemler geçmiştekinden daha büyük bir önem kazana-
caktır.

Saldırgan doktrinin ardında yatan

Politikada temel olan, politikanın günümüzün neredeyse bir zorunluluğu olan gerçekleri gözönüne alması gereğidir. Dünyadaki çok sayıda devletin herbirinin kendi ayrı çıkarları vardır. Ama devletlerin kendi çıkarları ancak dünya çapında bir felakete neden olma riskini doğurduklarında tüm insanlığın çıkarlarına ters düşer. Nükleer cepheleşme, gerginlik ve silahlanma yarışı, farklı toplumsal sistemler, bölgeler ve devletler arasındaki ilişkilere yeni yaklaşımlar, yol ve biçimler dayatıyor. Şimdi temel öneme sahip bir görev var: Toplumsal, politik ve ideolojik farklılıkları gözardı etmeksizin, herkes uluslararası alanda kendine hakim olabilme, ihtiyatlı olma bilim ve sanatının ustası olmalı, uygar bir biçimde yaşamalı, bir başka deyişle, uygar uluslararası ilişkiler ve işbirliği koşullarında yaşamalıdır.

Sosyalizm ve emperyalizm, her ikisi de çağımızın yarış çağrısına yanıt verdiler. SBKP 27. Kongresi'nin öne koyduğu ve tüm anakaralarda kardeş partilerin, öteki ilerici ve barış güçlerinin onayladığı ve desteklediği Sovyet barış programı ⁽¹⁾, sosyalizmin yanıtının yoğunlaşmış bir ifadesidir. Son Amerikan dış politika doktrini, «Yeni globalizm» ise emperyalizmin uzun vadeli yanıtının yoğunlaşmış bir ifadesidir.

«Yeni' Globalizmin» dünyanın değişik bölgelerindeki temel ideolojik, politik amaç ve yöntemleri nelerdir? Dünya devletler topluluğuna bu ne getirebilir? Bu konular *Barış ve Sosyalizm Sorunları Dergisinde Endonezya KP'den Satiadjaya Sudiman*, Lübnan KP'nden *Rafic Samhoun* ve El Salvador KP'nden *Jaime Barrios*'tan oluşan bir uluslararası çalışma grubu tarafından özetlendi.

Bugün dünyada varolan gerginliğin kaynakları komünistler için çok açıktır: Gerginliğin kaynakları sosyalizmin doğuşu ve bir dünya sistemi olarak gelişmesinde ya da sömürge imparatorluklarının çöküşü ve uluslararası alanda Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın yeni kurtulmuş devletlerden oluşan güçlü bir politik gücün ortaya çıkmasında yatmıyor. Gerginliğin kaynaklarının kökü, tekrar tekrar ve karakteristik dönüşlerle uluslararası sorunları silah zoruyla çözmeye girişimlerinde bulunarak saldırgan ve maceracı politikalar üretmeye devam eden emperyalizmin doğasında yatmaktadır. Emperyalizm egemen devletlerin iradesini hiçe saymakta, bunların kendi gelişme yollarını kendilerinin seçme hakkını inkar etmeye çalışmakta ve bu devletlerin güvenliğine karşı bir tehdit oluşturmaktadır. Bu özellikle ABD emperyalizmi için geçerlidir.

ABD tarihi, «ABD'nin yaşamsal çıkarlarını savunma» bahanesiyle

(1) Ayrıntı için bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» № 7, «Dünya Gelişiminin Kritik bir Dönemecinde».

dünyanın çeşitli bölgelerine yapılan silahlı müdahalelerle doludur. 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın ilk yarısında böyle 150 müdahale vardır. 1946 yılı ile 1980'lerin ortasına kadar ABD silahlı kuvvetleri 290 kez yurtdışında kullanıldı. (2) Bu dönemde ABD 30'dan fazla durumda nükleer silah kullanma fikri etrafında dönüp durdu.

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ABD egemen çevrelerinin dış politikasında hegemonyacı eğilimler her zamankinden çok daha fazla görüldü. ABD emperyalizminin savaş sonrası stratejisi çeşitli yol ve biçimlerde gerçekleştirilmiş olmasına karşın bir bütün olarak hem coğrafi hem sosyal ve politik anlamda globalist olarak tanımlanabilir. O halde, Başkan Reagan'ın 6 Şubat 1986 günü açıkladığı «yeni globalizm» doktrininde o kadar yeni olan nedir?

SOSYAL ÖC STRATEJİSİ

ABD Başkanı'nın Şubat ayında Kongre'ye gönderdiği ve Amerika'nın geleceği için bir program olarak sunulan mesajı, ABD emperyalist çevrelerinin uluslararası ilişkilerde uzun vadede izleyecekleri yol hakkında iyi bir fikir veriyor. Bunu en azından 21. yüzyıla kadar yerleştirmeyi amaçlıyorlar. Bu, Reagan yönetiminin yumuşama politikasından güç, toptan cepheleşme ve müdahale politikasına doğru keskin dönüşünü haklı gösteren, barış içinde yanyana yaşama, iyi komşuluk ve işbirliğinin dünyanın gelişmesinin ilkeleri olmasını, günümüzde uluslararası ilişkilerin temelindeki politik felsefe olmasını reddeden bir doktrindir. Bölgesel çatışmalar sorunu Sovyet-Amerikan ilişkilerinin ağırlık noktası haline getirilmiş ve günümüzün kilit sorunu olan en başta nükleer ve uzay silahları olmak üzere silahlanma yarışının sınırlandırılması ve sona erdirilmesi sorunu bu çatışmaların çözülmesine bağımlı kılınmıştır.

«Yeni globalizm» doktrininin en karakteristik özellikleri nelerdir? Temel özelliklerinden biri, sosyalizm dünyasına ve ulusal kurtuluş hareketine karşı olmasıdır. Washington'un sağ-tutucu çevreleri Sovyet-Amerikan ilişkilerinde bir düzelmeyi, SSCB'nin az gelişmiş dünyaya «tavrı»nın değişmesine bağlı olduğunda direterek silahlanma yarışının sınırlandırılması temel konusunda ilerleme sağlanamamasını haklı göstermeye çalışıyorlar, onları telaşa sürükleyen SSCB ve ABD yöneticilerinin Cenevre toplantısının sonuçlarına, dinamik Sovyet girişimlerinin, özellikle de bu yüzyılın sonuna kadar tüm nükleer silahlardan kurtulmayı hedefleyen tarihsel programın yarattığı şaşkınlığı yenme çabasıyla saldııyorlar. Dahası bunlar, ABD'nin etki alanı olarak sadece Başkan Monroe'nun (Monroe doktrini) ABD'nin «arka bahçesi» ilan ettiği Latin

(2) Hem doğrudan silahlı eylem ve hem güce başvurma tehdidi.

Amerika ya da Başkan Carter'in «ABD'nin yaşamsal çıkar alanı» ilan ettiği Ortadoğu gibi sınırlı bölgeleri görmekle kalmıyorlar. «Yeni globalizm» daha da ileri gidiyor. Şimdi hak iddiaları tüm az gelişmiş dünyayı kapsıyor.

Bunun, ABD emperyalizminin, tarihin akışına karşı çıkmada sosyalizmin konumlarını ve yeni bağımsızlığına kavuşmuş ülkelerle ilişkilerini ve işbirliğini zayıflatmada, dünya çapında toplumsal olarak kaybettiğini geri almaya savaşmada «yeni bir girişim» olduğu söylenebilir. Amaç, büyük ölçüde ABD'nin kendi zenginliğine temel oluşturan kapitalist kölelik sisteminin çözülmesini önlemektir. ABD egemen çevreleri 1970'li yıllarda çeşitli Üçüncü Dünya ülkelerindeki ilerici yönde değişiklikleri kendilerinin bellibaşlı jeo-politik kayıpları olarak değerlendirdiler. ABD dış politikasının mimarları daha ötesine geri çekilmeyi reddettikleri bir çizgi ortaya koyuyorlar ve kaybedilenin yeniden elde edilmesinin zamanı geldiğinde diyorlar. Ama bu nasıl yapılacak?

Şimdi dünya politikasının merkezinde kazananın olmayacağı bir durum var: ABD ile SSCB arasında, Doğu ile Batı arasında, «büyük» bir savaş durumunda kesinlikle her iki tarafın da yok olmasını getirecek bir askersel-stratejik denge söz konusu. İşte bu nedenle sosyalizme karşı savaşta vurgu, modern dünyanın çeperleri denen bölgeye kaydırıldı. Çünkü emperyalist güçler kaybettikleri mevzilerini kazanma çabasıyla, evrensel bir intihar çatışmasına yol açmadan bu bölgeden karşı saldırıya geçebileceklerini umut ediyorlar. Güdülen amaç, bir yandan karşı devrimci ve hükümet karşıtı ögelerin aktifleşmesini açık ya da gizli destekleyerek, bağımsız, özgürlüğüne yeni kavuşmuş devletler üzerindeki baskıyı yoğunlaştırmak, öte yandan orda burda cepheyi değiştirerek ABD'ye uygun olan Üçüncü Dünya rejimlerini desteklemektir. Pentagon'un daha az tehlikeli olduğuna inandığı «küçük» ya da «sınırlı» savaşlara ve bu savaşlarda kullanılacak nükleer olmayan araçlara umut bağlanıyor. ABD yönetimi içindeki «yeni globalizmin» savunucuları, askersel-sanayi komplekslerinin ve bir bütün olarak tekelci sermayenin iştahını ve kendi ihtiraslarını tatmin etmek için, fazla riske girmeden ve büyük bir güç denemesine girişmeden, ABD kıyılarından çok uzaklarda yapılacak «temiz» savaşlar istiyorlar.

Çalışma grubunun görüşüne göre, «Reagan doktrini» olarak da bilinen «yeni globalizm» doktrininin açıklanmasından çok önce ABD emperyalizminde bu eğilimler vardı. «Yeni aşama», Nikaragua, Angola, Afganistan ve Kamboçya'da gergin durumun keskinleştirilmesiyle birlikte, 1982 yılında, ABD bahriyelilerinin Lübnan'a çıkması ve özellikle 1983 yazında ABD'nin Grenada'ya silahlı müdahalesi ile başladı. Daha o zamandan uluslararası sorunların çözümünde, en başta Asya, Afrika ve Latin Amerika'da, ABD'nin müdahaleci yola geri döndüğü ve strate-

jik amaçlarını elde etmede silahlı güç yöntemlerini haklı göstermeye çalıştığı görülmüyordu. Reagan yönetimi şimdi sadece, «yeni globalizm» doktrinine son rötuşları vurarak pratik faaliyetleri için kendine uygun bir politik ve ideolojik çerçeve oluşturdu.

Silahlı güce dayanmak, en zorba biçimlerde en geniş çapta silahlı güç kullanmak «yeni globalizm»in ayırdedici özelliğidir. ABD'nin global çapta yürüttüğü askersel hazırlıklar şimdi nasıl bir tablo ortaya koyuyor? Roketlerden oluşan bir duvar, her an hazır tutulan stratejik bombardıman uçakları, denizlerde ve okyanuslarda dolaşıp duran savaş gemisi filoları, dünyanın bir ucundan öteki ucuna kadar, her çeşit silahın yığıldığı yüzlerce askersel üs.

Bugünkü ABD stratejisinin önemli bir özelliği de tüm gerici, diktatörlük ve despotluk rejimlerinin desteklenmesidir. Bu konuda önceki doktrinlerin çizgisinden herhangi bir uzaklaşma yoktur. Beyaz Saray bu konuda ne derse desin, ABD her halk düşmanı diktatörlüğü destekledi, bunlara para ve silah sağladı, gerektiğinde de onları halktan korumak için kendi silahlı birliklerini gönderdi. Baskıcı rejimler de ABD'ye kölece hizmet ettiler, dünyada toplumsal değişme sürecini durdurmak için yaptığı umutsuz girişimleri ne kadar zayıf da olsa destek verdiler.

KARŞI DEVRİMİN IDEOLOJİSİ

ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall, «Yeni globalizm»in, Üçüncü Dünya ülkelerine karşı kullanılmakta olan eski Dulles doktrinin «geriletme» doktrininin aynısı olduğunu söylüyor. Bu, Reagan'ın İkinci Dünya savaşından sonra, Üçüncü Dünya ülkelerinin politik bağımsızlıklarını kazanmalarına ve kapitalist olmayan gelişme yolunu seçmelerini sağlayan antiemperyalist güçlerin başarılarını yoketme isteğine dayanmaktadır. Tarihin çarklarını geriye, savaş sonrası döneme çevirme, ulusal kurtuluş saatini yüz yıl geriye alma girişimidir. Bu bir karşı devrim ideolojisi, ABD'nin dünyada bütünsel bir egemenliğini kurma ideolojisi.

Doktrinin amentüsü komünizm ve ulusal kurtuluş hareketi fikirlerine karşı haçlı seferi yürütmek ve her yerde ve mümkün olan her araçla bunlara karşı savaşmaktır. Hareket noktası ve kapsamı ABD Dışişleri Bakanı George Shultz tarafından formüle edilen «yeni globalist» görüş gerçekte Soğuk savaş döneminin «komünizmi kontrol altında tutma» görüşünün özüne çok benzemektedir. «Yeni globalist» görüş şöyle diyor: ABD'nin önderliğindeki demokrasi güçleri (ve bu güçler Batı ile ittifak içinde olan herhangi bir ülkedeki ve politik yapıdaki güçleri kapsayacak şekilde belirsiz bir biçimde tanımlanıyor) yeni bir tehlike ile, terörizmin dünya çapında bir saldırısı ile karşı karşıyadır. Shultz'a göre,

Moskova ile sıkı bağları olan tüm ülkeler ve hareketler «terörizmin ve totalitarizmin araçlarıdır». Bunlara karşı çıkan herkes de hiç kuşkusuz otomatik olarak ABD'nin önderliğindeki «demokrasi koruyucuları»nın saflarında yer alacaklar ve askersel ya da başka alanlarda yardımı hakedeceklerdir.

İşte ABD, diyalektik ilişkiler karmaşıklığının yükünden arınmış, ya aynı ya da zıt konumlar, ya hasımlık ya da işbirliği diyen siyah-beyaz, çift kutuplu bir dünya çizmektedir. Bir kovboy filminde olduğu gibi her şey köşeli ve katıdır. Önceden kendisi öldürülmediği takdirde kötü adamın başkalarını öldüreceği kesindir. Savimbi haydutlarının, Nikaragua «kontra»larının, Pol Pot kasaplarının ve Afgan canilerinin «özgürlük savaşçılarının» saflarında yer almalarına izin veren, işte ancak bu dünyanın gerçekten çarpık ve ilkel bir biçimde algılanışdır.

Çalışma grubu, Washington'un «terörizme» çok geniş olarak baktığını, burada en başta ulusal kurtuluş hareketlerini kastettiğini belirtti. Ulusal kurtuluş hareketlerine karşı son derece düşmanca yaklaşım. Başkan Reagan tarafından 1984 yılında imzalanan 138 numaralı Ulusal Güvenlik Direktifi'nde formüle edilmişti. ABD'nin Çin'ine saldırısında görülen, tam teşkilatlı uluslararası haydutluk bir kez daha ulusal politika olarak kabul edildi, devlet terörizmi politikası haline geldi.

Sağ kanat Amerikan ideologları ve stratejistleri «Vietnam hastalığı»nı yoketmekte ve ABD'nin «ulusal saygınlığını» yeniden kazandırmada tutulacak tek yolun, ABD'nin kendi gücüne duyduğu yeni inançla komünizme ve ulusal kurtuluş hareketine karşı saldırıya geçme olduğunda ısrar ediyorlar. ABD'nin dünya jandarmalığını daha aktif olarak yürütmesini ve müdahale potansiyelini artırmasını istiyorlar. Hegemonyacı düşünce tarzını ve silahlı güç diktası politik felsefesini geliştirmede ABD yönetimine yardımcı oluyorlar.

KİMIN YARARINA?

«Yeni Globalist» ideoloji, uluslararası tekellerle bağlı güçlerin çıkarlarının ve eğilimlerinin bir ifadesidir. Ulusal sınırların dışına çıkan sermaye, kendi gelişmesinin düz mantığı çerçevesinde globalist talepler ve amaçlarla bir güç olarak gelişme gösteriyor. Şimdi uluslararası tekeller uluslararası yaşamda önemli birer politik ve ekonomik etmendir ve bunların faaliyetlerinin çeşitli ülkelerde ve bölgelerdeki duruma esaslı etkileri oluyor.

Bugün dünyada faaliyet gösteren 400'e yakın uluslararası tekel vardır. Bunların yarısına yakını ve en güçlü olanları ABD'ye aittir. Bunlar yeni sömürgeci sömürünün düzenbazlık sistemini oluşturmayı ve birçok ülkeyi, en başta da az gelişmiş dünyayı ekonomik bağımlılık ağı içine

almayı başardılar. ABD emperyalizmi (sadece ABD değil bir sistem olarak varlığını büyük ölçüde bu ülkeleri yağmalayarak ve acımasızca sömürerek sürdürüyor. Amerikan uluslarötesi tekellerinin ülke dışına yaptıkları yatırımlar ülkenin «ikinci bir ekonomisi»ne benzetilebilir. Gerçekten de, birçok ülkenin gayri safi milli hasılasından fazla olan faaliyet hacimleri, geçen on yılda az gelişmiş dünyadan elde ettikleri ve yaptıkları yatırımların dört katına varan kârlarıyla, uluslarötesi tekeller her tarafa yayılan doların hükmettiği geniş imparatorluklardır. Şimdi bunlar Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde sanayi üretiminin yüzde 40'ını ve dış ticaretin yarısını kontrol etmektedirler.

Uluslarötesi tekellerin artan faaliyetleri, uluslarötesi sermaye ve en başta da ABD sermayesi ile bu ülkeler arasında her zamankinden daha keskin çelişkiler doğuruyor. ABD sermayesi kendine uygun olan bu ilişkiler sisteminde hiçbir yeni değişikliğe ya da halkların meşru çıkarlarını dikkate alan yeni bir uluslararası ekonomik düzen yaratılmasına ilgi duymuyor. Güç ve silahlı zor yolu ile kendi ayrıcalıklarını ve karlarını koruyor. Uluslarötesi tekeller sadece emperyalist silahlı güç oluşturmaya aktif olarak katılmakla kalmıyor, aynı zamanda kendilerinin hegemonyacı dünya görüşünü paylaşılanların ve silahlı güç yoluyla global çıkarlarını destekleyenlerin politik erk araçlarına yaklaşmasında da rol oynuyor. Ekonomistlerin hesaplarına göre, geçen dönemde ABD'de yeni üretilen üretim araçlarının yarısına yakını askersel amaçlarla kullanıldı. Buna karşılık Reagan yönetiminin önemli makamlarında da silah üretimi ve dışa yayılma faaliyetleri ile sıkı bağları olan 20 sanayi dalından tekellerin temsilcileri yer almaktadır. ABD araştırmacıları «Başkanlığın 100 kişisi» (yüksek yönetim kademelerindekiler) arasında 28 milyonerin ve 22 multi-milyonerin olduğunu belirtiyorlar.

Silah gücü «yeni globalizm»in kilit ögesidir ve Amerikan sermayesinin ülke dışına en geniş bir biçimde yayılmasını sağlamasını, yeni yatırım alanları, hammadde kaynakları ve pazarlar elde etmesini desteklemek için Washington'un kullandığı bir araçtır. Kapitalist dünyanın herhangi bir yerinde, Amerikan tekellerinin öteki halkların emeğini ve kaynaklarını sömürsünü sınırlandırmayı amaçlayan ulusal-yurtsever kurtuluş hareketlerinin ortaya çıkması, ABD egemen çevrelerinin gözünde «ABD'nin ulusal çıkarları» için bir tehdit oluşturmaktadır. CIA ve öteki ABD özel servisleri yıkıcı faaliyetlerini hızlandırırken, Pentagon'un savaş makinesi de derhal harekete geçirilmektedir.

MÜDAHALE CEPHANELİĞİ

«Yeni globalizm» doktrini çok çeşitli araçlarla yürürlüğe kondu. Bunlar arasında öne çıkan iki temel araç şunlardır: Geleneksel ABD dış

politika uygulamaları ve özel askersel operasyonlar. Birincisi, «güvenlik çıkarları için» işbirliğini ve «özgürlük savaşçıların» desteklenmesine yönelik silah tedarikini, ekonomik yardımı, diplomatik girişimleri kapsamaktadır. İkincisi, bir bakıma politik ve diplomatik alan ile geleneksel, düzenli orduya dayalı askersel operasyonlar («orta» ve yüksek yoğunluklu çatışmalar») arasındaki boşluğu doldurmaktadır. Bu, Pentagon'un «çatışma yelpazesi» içindeki «düşük yoğunluklu çatışmalar» alanıdır. Daha sonra «konvansiyonel çatışma» düzeyine yükselecek olan ABD'nin Vietnam savaşının ilk aşamaları böylesi çatışmaların tipik örneğini oluşturmaktadır.

Üçüncü dünyada ABD'nin yürüttüğü faaliyetler, özel operasyonların artan hacim ve önemini gösteriyor. Bunlar amaçlarına göre üç gruba ayrılabilir:

1) klasik karşı-ayaklanma eylemi ya da «ülke dışında iç savunma» (El Salvador).

2) ayaklananlara destek ya da «özel askeri operasyonlar» (Nikaragua, Angola, Afganistan, Kamboçya).

3) «terörizme» karşı «aktif» savunma (Mısır yolcu uçağının seferinin ABD jetleri tarafından önlenmesi ve Libya'ya saldırı). Başlangıçta — Washington'da terörizm askersel olmayan bir operasyon biçimi sayılıyordu, ancak Beyrut'ta ABD deniz kuvvetlerine ait binalara saldırıdan sonra terörizm ABD'ye yönelik «tam anlamıyla askersel bir tehdit» olarak nitelendirildi.

«Düşük yoğunluklu çatışmalar»a yönelimin, geçmişe, Vietnam savaşı sırasında yürütülen «karşı ayaklanma operasyonları doktrini»ne bir dönüş olduğu açıktır. «Düşük yoğunluklu çatışmalar» 1960'lı yılların başında Kennedy yönetimi tarafından geleneksel antigerilla askersel taktiklerle politik, ekonomik ve psikolojik eylemi birleştiren karma bir strateji olarak formüle edildi. Bu, savaşın ilk aşamasında yerel halkın «kalbini ve beynini» kazanma, devrimci ögeleri halktan koparıp yalıtılma amacıyla çizilmiş bir stratejidir. Bu çerçevede özel amaçlı güçlere, «Yeşil Bereliler»e daha yüksek bir statü tanındı, kontr-gerilla operasyonları için daha başka birlikler de oluşturuldu.

1980 yılında El Salvador'da ulusal kurtuluş hareketine karşı Washington'un yöneteceği savaşta kullanmak amacıyla, Carter yönetimi «Vietnam deneyimini» ciddi bir biçimde incelemeye koyuldu. Bir süre önce, 1979 yılının Haziran ayında, Hint Okyanusu'nda sürekli devriye gezecek asker yüklü Amerikan gemileriyle birlikte, müdahaleci «Çevik kuvvetler» oluşturulması için karar alınmıştı. 1979 yılı Şubat ayında İran'da Şahlık rejiminin yıkılması, «Vietnam hastalığı»nın üstesinden gelmek için bir başlangıç yapılmasına ve «globalizm» makinasının yenileştirilip geliştirilmesine hız kazandırdı. Bunun, Tahran'da ABD elçiliğinin işgali

ve Afganistan'daki devrimci olaylara karşı Başkan Carter'in yanıtı olduğuna dünya kamuoyunu inandırmak için çaba harlandı ama, karar tipik olarak olaylardan önce, Tahran'da ABD elçiliğinin işgali olayından üç ay ve Afganistan'daki olaylardan da altı ay önce alınmıştı.

ABD'nin Angöla'daki savaşa karışmasını yasaklayan Clarke Yasa Tasarısı 1985 yılında reddedildi ve şimdi Kongre ABD Başkanına silahlı kuvvetlerin ölkede dışında kullanılması için geniş yetkiler veren bir yasa hazırlamayı düşünmektedir. Böyle bir yasa, ölkede dışında silahlı bir müdahale için Başkanın kongrenin onayını almasını öngören Savaş Güçleri Yasasını (War Powers Act) fiilen yürürlükten kaldırmış olacaktır. Clarke Yasa Tasarısı gibi bu yasa da Vietnam benzeri maceralara girişilmesini önleme amacıyla hazırlanmıştı. Şimdi ise ABD'nin baş yöneticisinin bir ölkeden «uluslararası terörizm»i destekleyip desteklemediği konusunda vereceği kararın saldırı için resmi ve yeterli bir temel oluşturması öneriliyor. Bu bağlamda yeni yasa tasarısı «dışarıdan gelecek terörist tehlikeye» yanıt olarak devlet başkanlarının fiziksel olarak yokedilmesi de dahil, «önleyici» ve «cezalandırıcı» darbelerin indirilmesine olanak sağlamaktadır (Libya örneğinin gösterdiği gibi, çoğunca kongrenin yaptırımı sadece biçimsel olmaktan öteye gitmediği için yeni bir yasaya özel bir gerek de yoktur).

«Yeni globalizm», özellikle potansiyel askersel operasyon bölgelerinde niteliksel olarak geliştirilen ve yığılan güçlü bir askersel cephaneliğe dayanmaktadır. Pentagon'un Batı Avrupa'da dört mekanize zırhlı birlik için silah, cephane ve donatım yığınağı bulunmaktadır. Öte yandan Avrupa anakarasındaki 300 bin kişiyi aşan güçlü Amerikan ordusuna ek olarak, ABD'den aktarılan 200 bin kişilik iki birliğin kullanımı için Avrupa'ya silah yığmaya devam ediyor.

Buna benzer yığınaklar Güney Kore'de ve başka birçok ölkede de bulunuyor. Basında çıkan haberlere göre, 12 bin kişilik askeri bir birliğin bölgenin herhangi bir yerinde girişeceği iki haftalık askersel bir operasyonda lojistik görev yapmak üzere 17 tane Amerikan yük gemisi Hint Okyanusu'nun kuzey batısında konumlandırılmıştır. ABD «çevik kuvvetleri»nin sayısı şimdi 300 bine yaklaşmaktadır. Böyle bir müdahale birliğinin oluşturulması ABD yönetim çevrelerinin dünyada ABD çıkarlarına karşı herhangi bir «tehdit»e modern ulaşım araçlarının elverdiği ölçüde hızlı bir biçimde askersel müdahale ile karşılık vereceklerini göstermektedir. Lübnan ve Grenada'dan sonra Libya'ya karşı korsanca bir saldırı yapıldı. (3)

Askersel manevralar ve tatbikatlar, baskı ve tedirgin etme, güç po-

(3) Ayrıntı için hak: Zenon Zorzoşvilis, Farid Mougahed «Yeni globalizmin Libya'ya karşı işlediği cinayet «Barış ve Sosyalizm Sorunları, No 6, 1986.

tansiyelinin önemli bir ögesidir. ABD 6. Filosu'nun Libya'ya saldırıdan önce Libya açıklarındaki provokatif eylemi, Amerikan ve Honduras birliklerinin Nikaragua'yı olası bir işgalinin provası olan Terencia Sierra 86 manevraları, ABD ve Güney Kore askeri birliklerinin ve ABD hava ve deniz kuvvetlerinin katılımıyla Güney Kore'de yapılan ve gerçekte Asya'da bir saldırı savaşının provası olan Team Spirit 86 manevraları en son ve tipik örneklerdir.

ABD, «yeni globalist» amaçlarına ulaşabilmek için saf askersel araçların yanısıra başka özel teknikler de kullanmaktadır: Doğrudan gizli istihbarat operasyonları, gizli bozguncu eylemleri, «uygun» politik liderlerin desteklenmesi ve bunlara mali yardım, «uygun olmayanların» yerlerinden edilmesi, propaganda ve karşı propaganda ile, açık ve gizli yalan haber yayma yoluyla, çok önem verilen psikolojik savaş yöntemi, uluslararası yaptırımın uygulanması için yeni kuralların ve yöntemlerin formüle edilmesi ve kullanılması, ekonomik terörizm, «petrol silahı» ve daha çok sayıda başka teknikler. ABD'nin bu çok çeşitlilik gösteren müdahale cephaneliği sürekli hazır tutulmakta ve aktif bir biçimde genişletilmekte ve geliştirilmektedir.

Özel amaçla oluşturulan güçlere, örneğin, «Yeşil Bereliler» «Rangerler» (ya da «Siyah Bereliler»), «Komandolar (hava kuvvetlerinde), «Fok balıkları» (deniz kuvvetlerinde) ve «terörizme karşı savaşıacağı» açıkça söylenen son derece gizli «Delta» birlikleri gibi güçlere özel bir yer verilmektedir. Yıkıcı operasyonlar, Grenada'daki askersel operasyon gibi küçük çaplı «polis» savaşları yürütmek ve büyük bir savaşın ilk günlerinde cephe gerisinde düşmanla savaşmak bunların görevleri arasındadır. Bu özel birimler, ses çıkarmayan tabancalardan, sırtta taşınan nükleer aygıtlara, portatif istihbarat ve toprak, su ve yiyecek maddelerini zehirleme araçlarına kadar en barbar ve en modern silahlarla donatılmıştır.

«Yeni globalizm» doktrini çerçevesinde ABD özel birliklerinin ve servislerinin yıkıcı faaliyetleri öylesi boyutlar aldı ve öylesine dal budak saldı ki, ABD yönetimi son zamanlarda gizli operasyonları denetlemek ve planlamak için üst bir kurum, 208 numaralı komite olarak bilinen bakanlıklarası bir komite kurması ise Libya'da Kaddafi hükümetinin istikrarını bozmak amacıyla alınacak iç ve dış önlemlerin onaylanmasıydı.

BAĞLAŞIKLARA DAYANMAK

ABD yönetim çevreleri kendi bencil çıkarlarını, uluslararası alandaki diktatörce eylemlerini ve güç kullanımını «komünizme karşı haçlı seferi» olarak sunmaya çalıştılar. Bununla «yeni globalizm» doktrinini emperyalist dünyanın ortak dış politika stratejisi haline getirmek istiyorlardı.

Ancak bunun olağanüstü zor bir görev olduğu ortaya çıktı. ABD'nin en güvenilir bağlaşıkları bile Lübnan kentlerinde sivil halkın bombalanması, savunmasız Grenada'nın ezilmesi, ya da Güney Afrika'daki ırkçı yöneticilerin ve Şili'de kanlı Pinochet diktatörlüğünün açıkça desteklenmesi gibi barbarca haydutluk eylemleri ile birlikte görülmekten korkuyorlar. ABD'nin bağlaşıkları kendi ülkelerinde, güç kullanımı politikasını, herkesin kabul ettiği uygar uluslararası ilişki kurallarının çiğnenmesini ve iğrenç halk düşmanı rejimlerin desteklenmesini lanetleyen kamuoyunu gözönüne almak zorundalar.

Halkın yükselen direnişi karşısında ABD'nin kendi başına «yeni globalizm» politikasını yürütemeyeceği açıkça görüldü. Bu nedenle ABD kendi bağlaşıkları arasında özel bir işbölümü yapmaya, anlaşma ve blok kurma mekanizmalarından sonuna kadar yararlanmaya çalıştı. ABD, Asya ve Pasifik bölgesinde Washington-Tokyo-Seul eksenini oluşturmaya, kapsamlı ekonomik ve özellikle politik ve askersel amaçlı, ABD, Kanada, Japonya, Güney Kore, ASEAN ülkeleri, Avusturalya ve Yeni Zelanda'nın oluşturacağı bir «Pasifik topluluğu»na; Çinlileri halklarına karşı savaşta Tayland'la askersel işbirliğine ve Pol Pot çetelerine yardıma umut bağlıyor. Ortadoğu'da İsrail ile Arap halklarını hedef alan «stratejik işbirliği»ni güçlendirmeyi ve onun yardımıyla Ortadoğu çatışmasını körüklemeyi, İran-İrak savaşından bölgedeki konumlarını genişletmek için yararlanmayı Afgan halkına karşı ilan edilmemiş saldırıda Pakistan'la askersel bağlarını artırmayı amaçlıyor. Afrika'da ulusal kurtuluş hareketlerine karşı savaşta Pretorya rejimine güveniyor. Orta ve Güney Amerika'da ise Küba'ya ve Nikaragua'ya karşı düşmanlık politikasını sürdürmede gerici diktatörlüklere güveniyor.

Tüm dünyayı düşündürmeye zorlayan son iki olayı ele alalım. ABD'nin Libya'ya ve Güney Afrika'nın Zimbabve, Zambiya ve Botsvana'ya haydutça saldırıları. Bunlardan birincisini Pentagon «güvenilir» ortaklarından İngiltere ve İsrail'in yardımıyla yürüttü. İkincisinin ise, Pretorya'nın Washington'la «yapıcı işbirliği» olmadan gerçekleşebilmesi çok zordu. Güney Afrika hükümeti açık bir küstahlıkla, bu üç devlete saldırırken Reagan yönetiminin Libya'yı bombalamasında kullandığı yöntemlerden esinlendiğini ilan etti.

ABD'nin ortaklarından herhangi biri birden «itaatsizlik» bir yana «inatçılık» göstermeye başladığında, son zamanlarda antinükleer, bağımsız bir dış politika izleyen Yeni Zelanda örneğinde olduğu gibi, baş vurduğu ilk iş onun kolunu bükmezdir. Gerçekten de Yeni Zelanda hükümeti antinükleer konumundan vazgeçmesi için Washington'dan ve Paris'ten gelen çifte baskı altındadır. ⁽⁴⁾

(4) Yeni Zelanda Pasifikte Fransızların nükleer deneme yapmalarına karşı çıktı.

Çad Cumhuriyeti, Lübnan ve Libya'ya karşı ABD'nin ve Fransa'nın birbirine paralel müdahaleci çizgileri, çoğunca ortak saldırgan eylemlerle desteklenen bu çizgi hiçte raslantısal değildir. 1982 yılında Lübnan olayları sırasında askeri müdahalede Washington yalnız değildi. Fransa ve başka NATO bağlaşıkları da ona katıldılar. Çad'ın başkendi N'Djamena'ya askeri birlik, donatım ve silah taşıyan Fransız nakliye uçaklarını, geçen Şubat ayında ABD nakliye uçakları izledi. ABD yönetiminin resmi sözcüsü bununla Fransa'nın Çad'daki çabalarını desteklemeyi amaçladıklarını ilan etti. ABD kendisi Libya'ya saldırdığında ise, Paris hiçbir kınamada bulunmadı.

ABD, İngiltere, FAC, Fransa, İtalya, Kanada ve Japonya'nın oluşturduğu Yediler'in geçen Mayıs'ta Tokyo'da yaptıkları tepe toplantısının sonuçlarından da anlaşılacağı gibi başı çeken emperyalist güçlerin «yeni globalizm» stratejisine katılmalarında yeni bir aşama ufukta belirmektedir. Keskin ekonomik sorunların tartışılması ve halledilmesi amacıyla yapılan bu yıllık toplantılar giderek daha çok politikleşmektedir. Bu bağlamda, Batı'da Tokyo tepe toplantısı, son yılların en önemlisi olarak tanıtılmaktadır. Gerçi Washington bütün amaçlarına ulaşamadı ama, «uluslararası terörizmin» ABD tarafından yorumlanış biçimini ötekilere kabul ettirmeyi başardı ve bu özel bir bildiride yansıtıldı. Dahası ABD bağlaşıklarını, kendisinin keyfi biçimde «uluslararası terörizmi» kollamak ya da bunu desteklemekle suçladıklarına yada suçlayacaklarına karşı savaşmakla yükümlü kıldı. Böylece Yediler emperyalist diktaya karşı direnen ülkelere ve halklara karşı tehlikeli bir uygulama olan devlet terörizmini yasallaştırma yönünde bir adım atmış oldular.

*

*

*

İleriye doğru değişim, önlenmesi olanaksız olan bir süreçtir. Dünyanın gelişmesinin nesnel yasalarını hiç kimse, hiçbir şey ortadan kaldıramaz.

ABD yönetim çevrelerinin sosyal öç almaya yönelik umutlarını bağladığı silahlı güç, tekelci sermayenin ve askersel-sanayi kompleksinin çıkarlarının savunulması ve dünyada herhangi bir ilerici dönüşümün önlenmesi sadece ve sadece uluslararası durumu karmaşıktırır. Bu tüm insanlığa karşı bir tehdit oluşturmaktadır. Eski, alışlagelmiş tarzda hareket etme girişimleri güce aşırı dayanan şövalye mantığı, «ABD'nin yolunun allah tarafından belirlendiği»ne ilişkin mesihvari inanç ve dinsel iki yüzlülük nükleer çağın gerçekleriyle bağdaşmaz. Yığinsal kırım silahlarının nitelik ve nicelik olarak artması sonucu bugün herhangi bir silahlı çatışma dünya çapında bir felaketin tohumlarını taşımaktadır. Global bir çarpışma, uygarlığın ve bizzat insan neslinin varlığı için bir tehdit oluşturmaktadır.

Yaşam, uluslararası ilişkilerde güç kullanımının kabul edilebilir ve izin verilebilir bir olgu sayıldığı geçmişin düşünce ve davranış tarzının kesin bir şekilde ve kararlılıkla bir yana bırakılmasını dayatıyor. Bugün evrensel güvenliğin korunması tek tek her ülkeye bağlıdır. Sadece, nükleer ya da nükleer olmayan, büyük ya da küçük, askersel bağlantılı, tarafsız ya da bağlantısız tüm devletlerin amaca yönelik eylemi barışın korunmasına yardım edebilir, halkların meşru çıkarlarının, kendi geleceğini kendi belirleme haklarının çiğnenmesini önleyebilir.

İşte tüm anakaralardaki komünistler bunu savunuyorlar, çünkü baskı ve sömürü sisteminin ortadan kalkması ve toplumsal kurtuluş, barışın savunulması ve yeryüzünde uygarlığımızın ve yaşamın korunması ile bağlıdır.

«Sessiz ölüm» üzerine gerçekler

ABD Ordu Talimnamesi 100-5'e göre, nükleer ya da konvansiyonel silahlarla yapılacak savaşı da içine alan hareketlar planlandığında her komutan kimyasal silahları kullanmaya hazır olmalıdır. Bu talimatın, ABD emperalist çevrelerinin, bu insanlık dışı yığınsal kırım silahlarını geliştirme, deneme ve üretme çabalarını toplu bir biçimde örneklediği söylenebilir.

«ARMIS BELLA NON VENENIS GERİ»

Eski Roma'da «Savaş zehirle değil, silahla yapılır» denirdi. Hatırlanamayacak kadar eski zamanlardan beri zehir onursuz bir silah ve kuyuların zehirlenmesi savaş kurallarıyla bağdaşmayan bir suç olarak görülmüştür.

Savaşta kimyasal maddelerin kullanılmasının engellenmesine yönelik uluslararası alanda atılan ilk adımlar 19. Yüzyılın sonlarına rastlar. 1874 Brüksel Deklerasyonu ve 1899 ve 1907 Lahey Konvansiyonları zehirli maddelerin ve zehir ihtiva eden mühimmatın kullanımını yasaklamıştır. 1899 Lahey Konvansiyonu'nun ayrı bir Deklerasyon'u ise «boğucu ya da zehirli gazların yayılmasının aracı olan her türlü merminin kullanımını» mahkum etmiştir.

Yine de I. Dünya Savaşı'nda kimyasal silahlar yaygın bir biçimde kullanıldı. Bundan 1,3 milyon kişi etkilendi; bunların 100.000'inden fazlası öldü. Muharebe alanlarında toplam ağırlığı 125.000 tonu bulan 40'tan fazla çeşit zehirli madde kullanıldı. (Alman kimyacı Fritz Haber, bu barbarlık silahlarının «babası» olarak biliniyor. Haber, bir keresinde, «öldürmenin en yüksek biçimi» olduklarından, gelecekteki savaşlarda da zehirli gazların gözardı edilmesinin olanaksız olduğunu söyleyerek insanlık dışı bir değerlendirmede bulunmuştu.) Klor, hardal gazı, fosgen ve dönemin öteki bilinen zehirli maddelerinden yaşamını yitiren binlerce insanın korkunç akıbeti bir çok ülkede kamuoyunu sarstı. Haziran 1925'te Cenevre'de, savaşta boğucu, zehirli ve öteki benzeri gazların ve bakteriyolojik maddelerin kullanımını yasaklayan bir protokolün imzalanmasıyla sonuçlanan, özel bir uluslararası konferans toplandı. Bu önemli yasal belge bugün hala yürürlüktedir. (1)

Atom bombasının bulunmasına karşın batılı askeri uzmanların zehirli maddelere duydukları ilgi hiç azalmadı. NATO ülkeleri bugün hala kimyasal silahları yıgmayı ve geliştirmeyi sürdürüyor. ABD bu alanda

(1) ABD'nin Cenevre Protokolünü sayısız çekincelerle imzalaması 50 yıl aldı. (Not Red.)

başı çekiyor. ABD'li araştırmacılar Pentagon'un 150.000 tonun üzerinde sinirgazi savaş başlığı (üç milyondan fazla top mermisi, roket, bomba ve mayın) ve 1.500'ün üzerinde atmosfere zehirli gaz fıskırtan taşıyıcı depoladığını tahmin ediyor. Kongre üyesi Klement Zablocki bu yığının, 50 bölümün Avrupa'da, ardından hiçbir canlının kalmayacağı 100 günlük bir kimyasal savaş yürütmesine yeteceğine işaret ediyor.

Kimyasal cephanelikteki aşırı yığılma ve Vietnam'da ABD ordusu tarafından zehirli tarım ilaçlarının ve bitki örtüsünü kurutan öteki zehirli maddelerin geniş biçimde kullanılmasını açık bir kimyasal savaş durumu olarak değerlendiren kamuoyunun yaptığı baskı 1969'da Başkan Nikson'u zehirli madde üretimini askıya almaya zorladı. Ne ki bu, kimyasal silahların, özellikle de iki bölümlü tiplerinin ⁽²⁾ geliştirilmesinin durdurulması anlamına gelmiyordu. Daha 1950'lerin ilk yarısında başlatılan bu çalışma 1965'te sinir gazı içeren iki bölümlü kimyasal hava bombası «Big Eye»in patentinin çıkarılmasıyla sonuçlandı. 1969 ve 1980 arasında iki bölümlü msket bombalarının ve çeşitli roketlerin geliştirilmesi için programlar sürdürüldü.

Böylece 1980'le birlikte ABD kimyasal silahlanma yarışında yeni bir tur başlatmaya hazırdı. 1982 Şubatında Reagan yönetimi iki bölümlü kimyasal silahlar üretmek için bir program başlatma ve bu doğrultuda silahlı kuvvetlerdeki personeli yeniden eğitme niyetini açıkladı. Daha da öldürücü zehirli maddelerin geliştirilmesi çalışmaları da sürdürülecekti.

Bu adım ABD yönetici çevrelerinin tümü tarafından desteklenmiyordu. Kongre araştırma servisi tarafından hazırlanan özel bir rapor, bu girişimin «ABD'nin başlıca dış politikasını, silah kontrolünü ve bütçe hesaplarını altüst edeceğini» ⁽³⁾ açıkça dile getiriyordu. Amerikan dergisi Chemical and Engineering News'e göre «kimyasal silahların yenilenmiş üretimi»nin ne getireceği tümüyle belirsizdir ve «istikrarı bozan bir işlev görece ve silahların kontrolü çabalarını engelleyecektir» ⁽⁴⁾ Pentagon, eldeki silahların modasının geçmiş olduğunu ve kullanılmasının artık güvenli olmadığına öne sürerek, kimyasal silahlarını artırmayı haklı göstermeye çalışıyor. Ancak bu sav hiç de inandırıcı değildir. *The New York Times* ABD'de depolanmış olan kimyasal top mermileri ve bomba

⁽²⁾ Herşeyin birarada bulunduğu kimyasal mermilerden farklı olarak iki bölümlü silahlar görece zararsız olan iki ya da daha fazla birleşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler bomba, roket ya da merminin gönderildiği sırada karışarak yüksek derecede zehirli maddeyi ortaya çıkarmaktadır.

⁽³⁾ Binary Weapons: Implications of the U.S. Chemical Stockpile Modernization Program for Chemical Weapons Proliferation, Washington, D.C., 1984, s. 111.

⁽⁴⁾ Chemical and Engineering News, 14 Ocak 1985, s. 12.

yığınaklarının yeterince «güvenlikli» olduğunu, zehirli maddelerin yüzde 0,006'sından daha fazlasını sızdırmadığını belirtiyor. ⁽⁵⁾

Temsilciler Meclisi yeni kimyasal silahlar için ödeneklerin çıkmasını bir süre engelledi, ancak yönetimden gelen baskı Temmuz 1985'te Senato ve Temsilciler Meclisi uzlaştırma komitesini iki bölümlü sinir gazı silahlarının geniş çaplı üretimine yolu açan kararın lehinde oy kullanmaya zorladı. İçinde bulunulan mali yılda bu amaçla şimdiye kadar 155 milyon dolar ayrılmıştır. Gelecek beş yıl boyunca, ABD kimyasal yığınının modernizasyonu programı 10 milyar dolardan daha fazlaya mal olacaktır.

«İKİ BÖLÜMLÜ GAZ ODASI»NIN EŞİĞİNDE

Kimyasal savaş hazırlıklarını haklı gösterme çabası içinde Washington emperyalist propagandanın eski ve bilinen bir hilesine baş vuruyor: «Sovyet askersel tehdidi» ne ilişkin bir bağış çağrışı, sözde ABD ve NATO'nun kimyasal silahlarda «geri kaldığı» na ilişkin feryatlarla birleştiriliyor. Bu amaca yönelik açıklamalar cumhuriyetiçi yönetimin yüksek düzeydeki görevlileri (örneğin Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Ajansı Müdürü Kenneth L. Adelman, Senatör Charles H. Percy ve ötekiler) ve tutucu «beyin tröstü»nün sözcüleri tarafından gönüllülükle yapılmaktadır. Georgetown Üniversitesinin Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi'nin son zamanlarda çıkan bir yayını bunun tipik bir örneğidir. Bu yayında kimyasal silahlara ayrılmış olan özel bir bölümün yazarları yönetimin politik direktifleriyle tamamen uyuşan ve açıkça tarafı olan bir sonuca varıyorlar: «(kimyasal – Red.) silahların modernleştirilmesine savunma yeteneğinin yükseltilmesine yönelik mevcut çabalar sürdürülmelidir ...» ⁽⁶⁾

Ardı ardına dizilen argümanlar Washington'un stratejik ve öteki silahların sınırlandırılmasına yönelik geleneksel yaklaşımını açığa çıkarıyor: Bu, önce güçlü askersel yetenek elde etmek ve ancak bundan sonra indirim konularını tartışmayı kabul etmektir. Örneğin yukarda sözünü ettiğimiz yayında iki bölümlü kimyasal silahların üretimi programının, kimyasal silahların geliştirilmesi ve depolanmasının tam ve denetlenebilir bir yasağı elde etme sonul amacında odaklaşan, kimyasal savaşa ilişkin ulusal politikanın mantıksal bir sonucu olduğu ifade ediliyor. Dahası yığının artırılması «bir anlaşmayı daha olası kılan bir pazarlık aracı» ⁽⁷⁾ olarak sunuluyor. Bu noktada, 1980'de kimyasal silahların

⁽⁵⁾ The New York Times, 25 Eylül 1985.

⁽⁶⁾ William Taylor, Jr., Steven Maaranen, Gerrit Gong (Eds), Strategic Responses to Conflict in the 1980's, Lexington, Mass., Toronto, 1984, s. 102.

⁽⁷⁾ Agy, s. 109.

yasaklanması ve yok edilmesine yönelik ortak bir yaklaşımın oluşturulması amacıyla yürütülen Sovyet-Amerikan görüşmelerini tek yanlı olarak askıya alanın Washington olduğu hatırlanmalıdır.

Burjuva propagandası, Sovyetler Birliği'nin ABD'nin sahip olduğundan çok daha yüklü bir kimyasal silah cephaneliğine sahip olduğu imajını yaratma çabasıyla sık sık «iyi bilgi alan kaynaklardan güvenilir enformasyonlar» sunar. Bu «enformasyon»un gerçekte ne gibi bir değer taşıdığı, bir CIA kimyasal savaş uzmanının Stockholm Uluslararası Barış Araştırma Enstitüsü'nün (SIPRI) son yıllığında da tekrarlanan şu itirafından bir bakışta anlaşılacaktır: «Biz gerçekte onların ne kadar silahları olduğu, ne türden taşıma araçlarına sahip olduklarına ilişkin hiçbir şey bilmiyoruz. Bunun tersini söyleyen kendini aldatmış olur.»⁽⁸⁾

Pentagon'un askeri doktrinine göre iki bölümlü silahlar saldırı harekâtlarında bir ilk vuruşun en başında kullanılacaktır. Öncelikle de FAC, İngiltere, İtalya ve Türkiye'ye konumlandırılması öngörülmüyor.

ABD meclis üyeleri 1 Ekim 1986'dan itibaren, «sessiz katiller», iki bölümlü sinir gazı silahlarının yeni bir kuşağının üretilmesinin başlatılmasına, Avrupalı NATO ülkelerinin bu silahların kendi topraklarında konumlandırılmasını kabul etmesi koşuluyla karar verdiler. Şimdi bu engel bile ortadan kalkmıştır. NATO Savunma Planlama Komitesi'nin 22 Mayıs 1986'da Brüksel'de yapılan oturumunda Washington temsilcileri, bir dizi bağlaşıktan itirazlar yükselmesine karşın, ABD'de Batı Avrupa'da konumlandırılacak kimyasal silahların yığınsal olarak üretimine geçilmesine yeşil ışık yakan bir kararı çıkartmayı becerdiler.

ABD'nin kimyasal yığınağını artırma kararı Pentagon'un öteki programlarıyla bağlıdır. Bunlar Pershing II ve Kanatlı roketlerinin birçok Batı Avrupa ülkesinde konumlandırılmasına yönelik çılgınca çabaları ve uzaya saldırı silahlarının konumlandırılmasına ilişkin planlardır. Bağlaşıklarını kendi nükleer macerasının rehinelerine çeviren Washington Avrupayı kimyasal savaşın potansiyel bir alanına, büyük bir «iki bölümlü gaz odası» haline dönüştürmek niyetindedir.

SAĞDUYU ÇAĞIRISI

ABD emperyalizminin kışkırttığı kimyasal silah yarışı bir çok ciddi sorunlar yaratmaktadır. Ve bunun en ciddiisi de bu kırım silahlarının yığınsal olarak üretimine başlanması tehlikesidir. Çeşitli Batılı uzmanlar şu anda 20 ile 30 arasında ülkenin kimyasal silahlara sahip olduğunu

⁽⁸⁾ SIPRI, World Armaments and Disarmament, SIPRI Yearbook, 1985, Londra, 1985, s. 171.

tahmin ediyor. ABD Kongre araştırma servisinin yukarda belirtilen raporu iki bölümlü türleri de dahil kimyasal silahların üretim teknolojisinin görece basit olduğuna işaret ediyor. Bu olgu, kimyasal silahların, zehirli maddelerin bir türden «yoksulun atom bombası» haline gelebileceği kimi gelişmekte olan ülkeler için çekiciliğini artırmaktadır.

Günümüzün kimyasal silahları I. Dünya Savaşında kullanılanlardan bir çok kere daha fazla zehirlidir. Tek bir örnek yetecektir. Bir insanı öldürmek için 1.000 miligramdan fazla hardal gazı gerekli, oysa ABD VX sinir gazının öldürücü dozu bundan 10.000 kere daha küçüktür; botulizm zehirli maddesi ise VX'den 100 kere daha güçlüdür.

Tarımsal ilaçlar da bir türden gecikmeli kimyasal bomba haline gelebilir. Resmi veriye göre, ABD saldırganları Vietnam üzerine 170 ile 500 kilogram arası (farklı hesaplara göre) dioksin içeren 72 milyon litre (91.000 ton) den fazla sıvı püskürttü. Burada 1976 Temmuzunda İtalya'da Seveso'daki bir kimyasal işletmede meydana gelen patlama hatırlanabilir. Bu patlamada, bu son derece zehirli maddenin sadece 1.5 kilogram kadarı atmosfere sızmıştı. Bu sızıntı ekolojik bir felakete yol açtı ve bunun sonuçları bugüne kadar ortadan kaldırılabilmiş değildir.

Tarım ilaçları genetik olarak tahribedici mutasyonlara, kansere ve biçimsel deformasyonlara (yani doğuştan sakatlıklara) yol açan özelliklere sahiptir. Vietnamlı bilim adamları kulakları ya da gözleri olmadan, kolları ve bacakları korkunç bir şekilde biçimsiz ya da olmadan doğan bebeklere ilişkin tüyler ürpertici örnekleri anlatıyorlar. Etkilenen alanlardaki nüfusun tıbbi kontrolleri anormal gebeliklerdeki keskin artışı ortaya koyuyor. Tıp uzmanları kimyasal savaşın kurbanlarında, Hiroşima'dan sağ kalanlarda olduğu gibi kromozomik başkalaşmanın olaydan çok sonra da kalmasının ciddi bir tehlike olduğunu söylüyorlar: Bunlarda çoğunlukla kanserin ya da lösemnin habercisi olan anormal hücreler bulunuyor.

«Kimyasal silahlar yasaklansın» uzun yıllardır dünya ilerici kamuoyunun istemi olmuştur.

1985'te Dünya Bilim İşçileri Federasyonu bir çalışma hazırladı. Burada yazarlar iki bölümlü kimyasal silahların geniş çaplı üretiminin, ABD'nin kimyasal silahlanma yarışını tırmandırma ve sosyalist ülkeler üzerinde askersel üstünlük kazanma amacıyla attığı adımlar zincirinin bir halkasının oluşturduğunu vurguladılar.

Kimyasal silahlar çok düşük bir seçme düzeyi olan yığınsal kırım araçlarıdır. Hesaplamalar sivil ve asker kaybı oranının taktik nükleer silahlarda sekize birken, kimyasal silahlarda bu oranın 20 ye bir ya da daha fazla olduğunu ortaya koyuyor. Bilim adamları bu nedenle sivil halka karşı kimyasal silahların stratejik kullanımının bir kırım sonucunu doğu-

racağı doğrultusunda uyarılarda bulunuyorlar. Uzmanlar buradan kal-karak kimyasal silahların geliştirilmesi, üretimi ve depolanmasının yasak edilmesi ve tüm yığınakların yok edilmesi gerektiği sonucuna varıyorlar. Tüm tarafların iyi niyetli davranması durumunda böylesi bir yasak ola-naklı ve denetlenebilirdir.

Kimyasal silahların sınırlandırılması ve yasaklanması konusunda ulus-lararası bir anlaşma yaşamsal bir zorunluluktur. Bu basit gerçek Batılı yönetici çevreler tarafından da yavaş yavaş anlaşılıyor. Örneğin İngil-tere hükümetinin Devlet Bakanı Richard Luce şöyle diyor: «Eğer böylesi bir yasağı elde etmeyi başaramazsak, uluslararası güvenliği tehdit ede-cek ve kimyasal silahların kullanılmasına karşı mevcut tek güvence olan 1925 Cenevre Protokolünü dinamitleyecek yeni tehlikelerle yüzyüze ge-leceğiz.»⁽⁹⁾

Temmuz 1985'te Almanya Sosyalist Birlik Partisi ve Federal Alman Sos-yal Demokrat Partisi daha sonra Çekoslovakya Komünist Partisinin de katıldığı, Avrupa'da kimyasal silahlardan arındırılmış bir bölgenin oluş-turulmasını öneren ortak bir girişimde bulundular. 13 Mayıs 1986 da Prag'da konunun tartışılması amacıyla yapılan bir toplantıda, bir açık-lama yaptılar: Bu açıklamada, bu alanda şimdiye kadar yapılanlar ye-raldı ve Avrupa'nın tam ortasındaki kimyasal silahların yok edilmesi önerisinin «ABD'nin iki bölümlü kimyasal silahların üretimini başlatma olasılığının gündemde olduğu bugün özellikle güncel olduğu» vurgu-landı.

Kimyasal silahların içinde bulunduğumuz yüzyıl sona ermeden tümüy-le yok edilmesi hedefi gerçekleştirilebilir bir hedeftir. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov 15 Ocak 1986'da yaptığı açıklamada bu noktayı vurguladı: «Sovyetler Birliği bu silahların ve bunların üretimini sağlayan sanayi kuruluşlarının en kısa zamanda tümüyle ortadan kal-dırılmasından yanadır. Bir uygun zaman içinde kimyasal silahlar üreten işletmelerin yerlerini açıklamaya bunların üretimini sona erdirmeye, ilgili üretim işletmelerinin sökülmesine yönelik işlemlerin ele alınmasına baş-lamaya ve sözleşmenin yürürlüğe girmesinin hemen ardından kimyasal silah yığınaklarını ortadan kaldırmaya hazırız. Bütün bunlar, içinde ulus-lararası ve yerinde denetimi de içeren sıkı kontrol altında gerçekle-ş-tirilecektir.»

Bununla ilgili bir sözleşmenin en kısa zamanda imzalanmasını ola-naklı kılma çabasıyla Sovyetler Birliği, 22 Nisan 1986'da toplanan Cenevre silahsızlanma konferansına bir dizi yeni öneri sundu. Bu öneriler görüşmelere katılan taraflar arasında varolan ayrılıklarını gider-mek ve kimyasal silahların yüzyılın sonuna kadar tüm dünyada tümüyle

⁽⁹⁾ NATO Review, Haziran 1985, s. 8.

yokedilmesini sağlayacak bir sözleşmenin kaleme alınmasını kolaylaştırma amacını taşıyor. Gelecek ABD ve onun NATO bağlaşıklarının nasıl yanıt vereceğini gösterecektir.

Mihail Yegorov

*SSCB Bilimler Akademisine bağlı Organik Kimya
Enstitüsünde Bilim Adayı (Kimya)*

Grigory Khozin

*SSCB Bilimler Akademisine bağlı ABD ve Kanada
Araştırmaları Enstitüsünde Bilim Doktoru (Tarih)*

TÜSTAV

Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına Moğolistan'daki Halk Devrimi'nin 65. yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

Moğolistan halkı, bu 65 yıl içerisinde Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin yönlendiriciliğinde antifeodal, antiemperyalist halk devrimini yaşama geçirdi, ülkesinin sosyalist bir tarım-sanayi ülkesine dönüşmesini gerçekleştirdi. Kendi yaşam ve çalışma koşullarında köklü değişiklikler sağladı. Sovyetler Birliği ile sınıksız dostluk bağlarını gözbebeği gibi koruyarak sosyal dönüşümleri gerçekleştirdi, toplumsal ilerleme yolunda dev adımlar attı. Bir süre önce toplanan Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin 19. Kongresi, bu sonuçları çıkarmıştır.

Moğolistan halkı, bu 65 yıl boyunca Asya'da barış, güvenlik ve iyi komşuluk ilişkileri için savaşım verdi. Türkiye komünistleri, Moğolistan halkının bu sorumlu tutumuna yüksek bir değer biçiyor.

Türkiye Komünist Partisi, kardeş Moğolistan Devrimci Halk Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlıdır. TKP, Halk Devrimi'nin 65. yıldönümünde, kardeş Moğolistan halkına önüne koyduğu görevleri yaşama geçirmede büyük başarılar diler.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

11 Temmuz 1986

Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Le Duan yoldaşın aramızdan ayrıldığı haberini derin bir üzüntüyle öğrendik. Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Vietnam Komünist Partisi'ne ve yiğit Vietnam halkına başsağlığı dileklerini iletir.

Le Duan yoldaş, genç yaşından beri yaşamını Vietnam halkının kurtuluşu ve insanca yaşaması için savaşıma adanmıştı. Fransız sömürgeciliğine karşı savaştı, ABD emperyalizmine karşı savaştı, en önde yürüyenerdendi. Parti'nin kendisine verdiği tüm görevleri başarıyla yaşama geçiren Le Duan yoldaş, sömürgecilerin zindanlarında da direnişin simgelerindendi. Vietnam'ın bugüne gelmesinde, sosyalizm yoluna koyulmasında Ho Şi Minh'in öğrencisi ve en yakın çalışma arkadaşı olan Le Duan yoldaşın büyük katkısı vardır. O, Sovyetler Birliği'nin sadık bir dostu, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizminin kararlı bir savunucusuydu. Türkiye komünistleri, O'nu ateşli bir yurtsever, dünya komünist hareketinin seçkin bir temsilcisi olarak tanıyor. Çetin savaşlarında, O'nun yaşamını ve savaşımını kendilerine örnek alıyorlar.

Türkiye Komünist Partisi, Le Duan yoldaşın anısını her zaman canlı tutacaktır.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

11 Temmuz 1986

Güney Afrika Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş Güney Afrika Komünist Partisi'nin 65. kuruluş yıldönümünü candan kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

Güney Afrika işçi sınıfının öncü partisi olan Güney Afrika Komünist Partisi 65 yıllık şanlı tarihi boyunca çetin sınıf savaşlarından geçti. Bugün de o sömürüye, savaşa, emperyalist talana, ırkçılığa ve ırk ayırımına karşı savaşımın en önünde yürüyor. O'nun yiğit üyeleri ve savaşçıları, Güney Afrika'da sosyalizme açılan ulusal demokratik devrimin utkusu için hiçbir özveriden geri durmuyorlar.

Faşist bir rejimin sürekli koğuşturmaları altında savaşım yürüten Türkiye komünistleri, Güney Afrika halkının yükselen savaşımını büyük bir ilgi ve sevinç ile izliyor. Partimiz, ırkçı rejimin Güney Afrika halkına ve işçi sınıfına karşı iğrenç baskı ve cinayetlerini nefretle mahkum ediyor. Türkiye Komünist Partisi, ülkemizde işbaşında bulunan uydusu Evren-Özal diktatörlüğünün son dönemlerde ırkçı Güney Afrika rejimi ile ticaret ilişkilerini geliştirmesine kararlılıkla karşı çıkıyor.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, Güney Afrika Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. Size, Partinizin 65. kuruluş yıldönümünde, 6. Kongre kararlarını yaşama geçirmede ve çetin savaşımınızda büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

30 Temmuz 1986

Ürdün Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Faik Warrad yoldaş'a

Değerli Faik Warrad yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma 60. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Türkiye komünistleri, Sizin Ürdün Komünist Partisi'ni güçlendirme yönündeki çalışmalarınıza, ülkenizin emperyalizmin ve siyonizmin komplo-larına karşı korunması için verdiğiniz savaşıma, bölgede tüm kardeş komünist partilerinin ve antiemperyalist güçlerin birlik ve dayanışma-sının güçlenmesi uğruna çabalarınıza yüksek değer biçiyor.

Bu vesileyle Türkiye Komünist Partisi'nin kardeş Ürdün Komünist Par-tisi ve ilerici güçleriyle dayanışmasını bir kez daha dile getiririz. Par-timiz, Ürdün'de Size, komünistlere ve ilerici güçlere karşı tırmandırılan baskıları şiddetle protesto eder. Tüm tutukluların salıverilmesini, koğuş-turmaların derhal durdurulmasını talep eder.

Değerli Faik Warrad yoldaş, 60. doğum yıldönümünüzde, Size sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz. TKP her zaman Ürdün komünistlerinin yanında olacaktır.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

15 Temmuz 1986

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Parlamento Ara Seçimlerine İlişkin Açıklaması

28 Eylül Pazar günü parlamento ara seçimleri yapılacak. ANAP hükümeti 12 Eylül rejiminin kendisine sağladığı olanakları kullanarak bu seçimlerin, antidemokratik ve eşitsiz koşullarda geçmesi için gerekli önlemleri alıyor. Çünkü ANAP demokratik koşullarda yapılacak ve yolsuzluğa başvurma olanağı bulamayacağı bir seçimde hiçbir başarı elde edemez.

ANAP hükümetinin amacı ara seçimlerde oylarını korumak, genel seçimlere kadar zaman kazanmak ve bu sürede ABD emperyalizminin ve işbirlikçi tekellerin kendisinden beklediği barış ve halk düşmanı yeni adımları atmaktır.

ANAP hükümeti:

– ABD'nin topraklarımıza yeni nükleer ve kimyasal silahlar yerleştirmesine izin vermeye, sosyalist ülkelerle ilişkileri tehlikeli şekilde gerginleştirmeye,

– IMF'nin ve işbirlikçi holdinglerin isteği doğrultusunda yüksek çaplı yeni bir devalüasyon ve bir dizi zam yapmaya, KİT'leri yabancı ve yerli tekellere devretmeye,

– Evren'in, ordu üst yönetiminin, Milli Güvenlik Kurulu'nun istekleri doğrultusunda Türk Ceza Yasası'nın 141, 142, 146 ve 163. maddelerini daha da ağırlaştırmaya hazırlanmaktadır.

ANAP hükümeti seçimlerde her türlü baskı ve yolsuzluğa başvurmaya, oy avcılığı için radyo ve televizyonu, devletin ve ANAP'lı belediyelerin kasasını kullanmaya hazırlanırken, iktidarın akıl hocaları da, daha şimdiden, ANAP'ın oy oranı düşse bile seçim sonuçlarını bir ANAP zaferi gibi göstermenin yollarını planlıyorlar.

Seçimlere katılma olanağına sahip olan yasal muhalefet partileri ANAP'ı yenilgiye uğratmak istiyor ve seçimlerden başarıyla çıkacaklarını açıklıyorlar.

Ara seçimlerde ANAP'ın yenilgiye uğratılması gerçekten de büyük bir zorunluluktur. Eğer bu başarılabilirse, ANAP oylarında hissedilebilir bir düşme sağlanabilirse, parlamentodaki güçler oranı değişmese bile hükümetin yeni halk düşmanı adımlar atmasını durdurmak olanaklı olabilir.

Ne ki, hiç kimse ara seçimlerde kolay bir başarı umuduna kapılmamalı ve halka kolay başarılar vadetmemelidir. Demokrasi güçlerinin

görevi, elinde hiç de küçümsememesi gereken geniş olanaklar bulunan ANAP hükümetine karşı halkı zorlu bir savaşıma hazırlamaktır. ANAP'ı destekleyen emperyalist merkezler, işbirlikçi tekeller ve militarist generaller, halkı şaşırtmak, politik savaşıma katılmaktan alıkoymak ve muhalefet güçlerini bölmek, birbirine düşürmek için her yola başvuracaklardır.

Başarı zordur, ama olanaksız değildir. Bizce, bunun için demokrasi isteyen bütün güçlerin büyük bir sorumluluk içinde davranması gerekiyor.

TKP'ne göre, demokrasi güçlerinin seçimlerden başarıyla çıkabilmesi için:

Yasal muhalefet partileri ANAP'ın karşısına birleşik bir güç olarak çıkabilmek amacıyla, şu ya da bu yolla bir seçim anlaşması yapmaya ve sözkonusu on ilde ortak adaylar oluşturmaya çalışmalıdır.

Eski CHP oylarının ve AP oylarının parçalanmadan bu partileri şimdi temsil eden partilere yönelmesini sağlamak amacıyla, SHP ve DSP arasındaki anlamsız seçim rekabetinin bir anlaşmayla önlenmesi için çaba gösterilmeli ve HDP'nin DYP olaylarını bölme çabaları etkisizleştirilmelidir.

Yasaklı tutulan sol güçler seçimlere katılabilen yasal muhalefetle ilgili ortak bir tutumu kararlılıkla benimsemelidir.

Eğer ANAP'ın ulusal ve sosyal demagojilerle, yozlaştırıcı yöntemlerle şaşırtmaya çalıştığı halka, yasal ve yasadışı muhalefet birlikte ciddi ve gerçekçi bir çıkış yolu gösterebilirse, halk durumunda gerçekten bir değişikliğin olanaklı olduğunu daha kolay görecektir. Her parti tarafından savunulan görüşlerin asgari müşterekleri şimdiden böylesi bir alternatif programın ana hatlarını ortaya koymaktadır. Sorun, bu asgari müşterekleri daha bugünden en geniş yığın eylemleri aracılığıyla ve fiili bir işbirliği içinde ya da paralel eylemlerle halka yayabilmektir.

Türk-İş yönetimi daha önce açıkladığı, seçim yapılacak illerde «Hükümette oy yok!» sloganı altında miting ve yürüyüşler düzenleme kararını yaşama geçirmek için her çabayı göstermelidir. Türk-İş bütün işçi ve emekçileri daha önce Başkanlar Kurulu'nda saptanan ve Eskişehir mitinginde açıklanan işçi istemlerini benimseyen partilere oy vermeye çağırmalıdır. Köylü örgütleri, öteki meslek kuruluşları ve gençlik örgütleri, aydınlar somut talepleriyle ağırlıklarını ortaya koymalıdır.

Basındaki demokrasi yanlısı çevreler muhalefetin ve yığın örgütlerinin sesini objektif olarak halka duyurmak için cesaretli adımlar atmalıdır.

Demokrasi güçleri böylesi sorumlu ve kararlı bir savaşım içine girebilirse, bütün olumsuz koşullara rağmen, ara seçimlerde ANAP geriletilebilir ve böylece demokrasiyi kazanma savaşımının koşulları geniş-

letilebilir. Ara seçimlerde elde edilecek bir başarı, daha hızlı ve büyük başarıların yolunu açacaktır.

TKP, bu hiç de kolay olmayan amaca ulaşılması için elinden gelen herşeyi yapacaktır. TKP, kendi Barış ve Ulusal Demokrasi Programı'nı seçim kampanyası boyunca halkın ve muhalefet partilerinin tartışmasına açarak en geniş demokrasi güçlerinin birleşmesine hizmet edecektir. TKP, tüm muhalefetin Evren-Özal diktatörlüğüne karşı ulusal çıkarlardan barış ve demokrasiden yana talep ve eylemlerini ikircimsiz destekleyecek ve kendisine yöneltilecek her ciddi öneriyi dikkate alacaktır.

TKP kendisine kulak veren yurttaşları bu doğrultuda seçim kampanyasına aktif katılmaya, öteki muhalefet güçleriyle yakın işbirliği yapmaya ve ortak adaylar saptamak için muhalefeti uyarıcı bir işlev görmeye çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

22 Temmuz 1986

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Anti-Bulgar Kampanya ile ilgili Açıklaması

Türkiye Komünist Partisi, son günlerde doğrudan doğruya Özal hükümetinin teşvik ettiği ve bizzat yürüttüğü anti-Bulgar kampanya sonucu, Türk-Bulgar ilişkilerinde ciddi bir gerginliğin ortaya çıkma olasılığından derin bir kaygı duymaktadır.

ANAP hükümeti ara seçimler eşiğinde, halkın muhalefetini ve muhtemel bir seçim yenilgisini önlemenin aracı olarak Türkiye'nin komşu Bulgaristan'la ilişkilerini gerginleştirmeyi seçmiştir. Hükümet gerek iki ülke arasında karşılıklı yarar sağlayan eşit haklı ekonomik ilişkilerin geleceğini ve gerekse Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile barış içinde yan yana yaşama, iyi komşuluk, içişlerine karşılıklı karışmama ilkelerini, yaklaşan seçimlerde biraz fazla oy kazanma hesabıyla, hiçe saymaktadır. ANAP hükümetinin anti-Bulgar kampanyayı kışkırtmasının hedeflerinden birisi, kendisine karşı çıkan güçleri şovenizmle şaşırtmak, oyalamak ve etkisizleştirmektir. Bu amaçla tırmandırılan kampanyanın boyutları, her sağduyulu insanda haklı bir tedirginlik ve öfke yaratıyor. Basında, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile ticaret ilişkileri baltalamaktan, Bulgar yurttaşlarını «rehin» almaktan, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti toprakları üzerinde terörist «operasyonlar»a başvurmaktan, ve hatta bu komşu sosyalist ülkeye karşı «harp» açmaktan söz eden yazılar, Özal hükümetinin bilgisi, kışkırtması ve desteği altında yazılmaktadır. Türk Ceza Yasası'na göre suç olan bu tür savaş kışkırtıcısı yazılar karşısında hükümet susmaktadır. Oy avcılığı uğruna ülkemizin güvenliğini ve bölgede barışı tehdit etmeye kimsenin hakkı yoktur, olamaz.

Giderek iki ülke arasında en doğal diplomatik ilişkileri bile tehdit eden bu kışkırtıcı kampanya yalnızca basit bir seçim taktiğinden de ibaret değildir. Asıl olarak anti-Bulgar kampanya doğrudan doğruya Reagan yönetiminin dünya hegemonyası kurmaya yönelik askersel amaçlarına hizmet eden «psikolojik savaş»ın bir parçasıdır. Washington'un dümen suyundaki güçler ve bizzat Reagan yönetimi ülkemizde sosyalist ülkelere, özellikle Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ne ve Sovyetler Birliği'ne karşı kışkırtıcı çabalarını artırmışlar, aynı zamanda şimdiki hükümete muhalif güçleri de bu çizgiye sürüklemek için her türlü girişime hız vermişlerdir. Bu çabaların ABD'nin Türkiye topraklarına yeni nükleer ve kimyasal silahlar depolama girişimleriyle aynı anda yoğunlaşması rastlantı değildir. Evren-Özal yönetimi ülkeyi bir nükleer felâketin eşiğine itecek olan ABD ile yapılmış gizli anlaşmaları ve Balkanları atomsuzlaştırma yolundaki BHC'nin önerisine karşı çıkışını, anti-Bulgar kampanyanın tozu dumanı arkasına gizlemeye çalışıyor.

Şimdi uluslararası plânda ortaya çıkan soru şudur:

Evren-Özal rejimi, halkı, orduyu kandırmak için zaman zaman savunur görüldüğü Atatürk'ün «cihanda sulh» ilkesine mi uyacak, yoksa Atatürk Türkiyesi tarafından mahkûm edilen ve ülkemizi felâkete, ulusal yalnızlığa ve tüm komşularıyla düşmanlığa sürükleyecek olan ırkçı-turancı yayılcılık politikası mı izleyecektir? Gerçekten de esas sorun sosyalist Bulgaristan'daki iç gelişmelerin ne yönde olduğu değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının ne yönde olduğu sorunudur ve bu sorun herkesi, tüm bölge devletlerini ve dünya barışını ilgilendirmektedir.

TKP, tüm barıştan yana yurttaşları hükümetin üstünde onu soğukkanlı bir çizgiye yöneltmek için baskı yapmaya ve anti-Bulgar kampanyanın gerçek amaçlarını açığa vurmaya çağırıyor.

Herkes kendi içişlerini kendisi tayin etsin, bölgede ve dünyada barışı birlikte kursun!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

23 Temmuz 1986

Bildiri

ABD yönetiminin ülkemizde 30'u İncirlik hava üssüne olmak üzere, Mürted, Eskişehir, Erhaç ve Balıkesir'deki hava üslerinde toplam 54 nükleer depolama istasyonu kuracağı açıklandı.

Söz konusu olan, nükleer silahlarla bunları atacak olan uçakların yeraltında birarada konumlandırılmasından oluşan ve adına «çabuk mukabele sistemi» denilen saldırı sisteminin geliştirilmesidir.

Türkiye, bugün, NATO'nun 16 ülkesi içinde toprakları üzerinde bulunan 489 nükleer başlıkla dördüncü, 22 nükleer altyapı tesisiyle 6. sırada bulunmaktadır. Şimdi bu yeni nükleer istasyonların gerçekleşmesi ile topraklarımızdaki Amerikan üslerinde bulunan Amerikan nükleer silahlarının sayısı daha da artacaktır. Ülkemizin her an, iradesi dışında, Amerikan çıkarları uğruna nükleer bir savaşa sürüklenmesi tehlikesi daha da tırmanacaktır.

Evren-Özal yönetimi, bu durum karşısında, halkı oyalamaya, zaman kazanmaya, atılacak olan adımlara onay verdiğini halktan gizlemeye ve kamuoyunu yatıştırmaya çaballıyor.

Oysa ülkemizin karşı karşıya bulunduğu bu durumun oyalanmaya, zaman geçirmeye tahammülü yoktur. Nükleer silah, güvenlik değil, yıkım, yokolma tehlikesi demektir. Amerikan nükleer silahlarına kesinlikle ihtiyacımız yoktur. Üstelik, ABD yönetiminin ülkemizi nükleer tutsağı durumuna getirmek için kullandığı «Sovyet tehdidi» iddiası da her türlü dayanaktan yoksundur.

Komşumuz Sovyetler Birliği, Türkiye'ye ve tüm NATO ülkelerine nükleer silahları karşılıklı azaltmayı, 21. yüzyıla atom silahlarından arındırılmış bir dünya ile girmeyi öneriyor. Sovyetler Birliği, Birleşmiş Milletler önünde nükleer silahlı ilk kullanan ülke olmayacağını açıklamıştır. Topraklarında nükleer silah bulundurmayan ülkelere karşı nükleer silah kullanmayacağını bildirmiştir. Kendisi, nükleer silah denemelerini durdurmuş, ABD'ye ve öteki nükleer güçlere nükleer denemeleri durdurma önerisi getirmiştir. Bütün bu önerileri reddeden ise, dünyayı kendisinin imparatorluk alanı, Türkiye gibi ülkeleri de bu imparatorluğun piyonları gibi gören ABD yönetimidir.

Topraklarımızdaki Amerikan nükleer silahlarının artması hem ulusal savunmamıza hiçbir katkı sağlamayacak, hem de komşumuz Sovyetler Birliği ile ilişkilerin gerginleşmesine yol açacaktır. Bunun kime yararı var? Ülkemiz bundan yalnızca zarar görmeyecek mi?

TKP, tüm muhalefet partilerini, Türk-İş'i ve tüm sendikaları, tüm yığın

ve meslek örgütlerini, gazetecileri ve basın kuruluşlarını, tüm sağduyulu yurttaşları uyarıyor. ABD'nin ülkemizde kurmak istediği nükleer depolama istasyonlarına izin verilmemelidir. Topraklarımızdaki Amerikan nükleer silahlarının sökülmesi, bir daha ülkemize atom silahı yerleştirilmemesi için Savunma İşbirliği Anlaşması'nın yenilenmesini önlemekten başka çıkış yolu yoktur. Ülkemizin yurtsever, barışsever halkı, seçimlerde, ABD emperyalizmine uyduluk politikası izleyen ANAP'a oy vermeyecektir.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

24 Temmuz 1986

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
Viehofen Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.
Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13
internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg
Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel
Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel
collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz
Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.
collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettergasse 19

8000 München 40
Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.
Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15-16

8500 Nürnberg 1

Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg

Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken

Collectiv-Buchhandlung
Ulrich demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart

Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1

Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55-57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANIMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebenhavn
Danimarka

ISVIÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
Isviçre

ISVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
Isveç

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!